

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKA NALOGA

URŠKA BRATKOVIČ

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športno treniranje
Konjenišvo

**PRIPRAVA MODELA ZA IZVEDBO TEMELJNIH IZHODIŠČ ZA RAZVOJ
KONJENIŠKEGA ŠPORTA V SLOVENIJI**

DIPLOMSKA NALOGA

MENTOR: prof. dr. Otmar Kugovnik

RECENZENT:izr. prof. dr. Maja Pori

KONZULTANT:izr. prof. dr. Jakob Bednarik

Avtorica dela:
URŠKA BRATKOVIČ

Ljubljana, 2013

Zahvala

Zahvaljujem se vsem, ki so mi kakor koli pomagali na poti do diplomske naloge.

Posebej se zahvaljujem:

- moji družini za neizmerno podporo in razumevanje, očetu Janezu za strokovno pomoč, znanje in pomoč pri nadaljevanju, ko sem zašla iz smeri; mami Marjani za pomoč pri iskanju statističnih podatkov in razumevanje; partnerju Jožetu, ki mi je pomagal na znanstvenem področju in me ni pustil pri miru, dokler nisem zaključila z delom;
- mentorju prof.dr. Otmarju Kugovniku za pomoč pri raziskovanju;
- Konjeniški zvezi Slovenije za pomoč pri iskanju podatkov in obstoječe literature;
- Centru biotehnike in turizma Novo mesto za literaturo in pomoč pri mojem izobraževanju;
- Fakulteti za šport, ki mi je omogočila usmerjanje konjeništvu in mi s tem omogočila izobraževanje in raziskovanje v smeri, ki jo imam najraje;
- Mojci in Meti Kogovšek za pomoč pri raziskovanju in analizah;
- Alenki Keršič, Borutu Cerarju, Borutu Peterlinu, Jani Kržič, Klemenu Turku za pomoč pri iskanju virov in za njihovo znanje, ki je močno prispevalo k širšemu pogledu na problem;
- vsem prijateljem, ki so me podpirali pri mojem delu in mi stali ob strani, in
- vsem anketirancem, ki so si vzeli čas in izpolnili anketo.

Hvala.

Ključne besede: konjeništvu, šport, organizacija, razvoj, strategija, model, reja konj, jahanje, ekonomika.

PRIPRAVA MODELA ZA IZVEDBO TEMELJNIH IZHODIŠČ ZA RAZVOJ KONJENIŠKEGA ŠPORTA V SLOVENIJI

Urška Bratkovič

IZVLEČEK

Osnovni namen diplomske naloge je bil pripraviti model za izvedbo temeljnih izhodišč za razvoj konjeniškega športa v Sloveniji. V nalogi smo predstavili sedanjo organiziranost konjeništvu, reje in posameznikov v konjeniškem športu v Sloveniji in na splošno. Z anketnim vprašalnikom smo preverili zadovoljstvo udeležencev v slovenskem konjeniškem športu. Pregledali smo stanje in strategije za razvoj konjeništvu in konjeniškega športa v drugih državah (Anglija, Nemčija ...). Na osnovi pregleda smo pripravili model za izvedbo temeljnih izhodišč za razvoj konjeniškega športa v Sloveniji.

Za raziskovanje smo uporabili predvsem deskriptivno metodo dela. Pri pisanju smo se opirali na obstoječo strokovno literaturo in internetne vire iz Slovenije in tujine (pregled tujih strategij), na petnajstletne osebne izkušnje, na pogovore s strokovnjaki posameznih vej v konjeništvu in na statistične podatke, ki so bili objavljeni na spletu. Za analizo stanja v slovenskem konjeniškem športu smo izvedli raziskavo o zadovoljstvu vpletenih v slovenskem konjeniškem športu.

Pri pripravi izhodišč za model smo našli veliko skupnih točk, ki so nakazale izjemno medsebojno povezanost in soodvisnost vseh deležnikov v procesu osmišljanja konjeništvu. To velja za razvite konjeniške narode in za Slovenijo. Ugotovili smo nekaj skupnih rešitev za izboljšanje stanja v konjeništvu. Združevanje in povezovanje nepovezanih organizacij in sodelovanje med njimi je prvi pogoj, ki bi moral biti izpolnjen, da bi se konjeniški šport lahko začel razvijati. Brez konj ni konjeniškega športa, zato je skrb za dobrobit konj tudi eden od pogojev za razvoj. Ta pogoj se lahko izvede le z izobraževanjem. Če želimo razvoj, bi bilo potrebno konjeniški šport popularizirati in povečati število privrženecv. Brez reje ni konj, brez tekmovalcev ni rejcev, brez lastnikov ni gospodarskega napredka. Zvišanje ekonomskih vrednosti konjeniških poslov lahko pripomore k pridobivanju novih članov in naredi konjeništvu zanimivo za državno gospodarstvo. Brez pomoči države, brez izobraženih kadrov, jahačev, uradnih delavcev v konjeništvu, kovačev in veterinarjev ... je razvoj nemogoč. Posebno skrb bi morali nameniti tudi okolju in ohranjanju biotske raznovrstnosti s pomočjo konj. Dvig kvalitete reje bi prav tako pripomogel k razvoju. Skrb za razvoj jahačev do vrhunskih športnikov je zadnji pogoj, ki se lahko izpolni le z izpolnitvijo predhodnih predlogov za izboljšave.

Konjeniški šport lahko postane pomembna gospodarska panoga v državi tako, da z izdelanim modelom stopijo skupaj rejci, jahači, ljubitelji konj, nadzor nad dogajanjem pa prevzame država s pomočjo posameznikov, klubov, Konjeniške zveze Slovenije in pristojnih ministrstev.

Key words: equestrianism, sports, organization, development, strategy, model, horse breeding, horse riding, Economics

PREPARATION OF THE MODEL FOR IMPLEMENTING A BASIC GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF EQUESTRIAN SPORTS IN SLOVENIA

Urška Bratkovič

SUMMARY

Basic purpose of this thesis was to prepare a model for the implementation of starting points of development of equestrian sport in Slovenia. In the thesis we presented the current state of organisation of equestrianism, horse breeding and individuals in equestrian sport in Slovenia and elsewhere. With a questionnaire we examined the satisfaction of participants in Slovenian equestrian sport. We examined the current state and strategies for development of equestrianism and equestrian sport in other countries (England, Germany, ...). Based on this examination we prepared a model for the implementation of the starting points of development of equestrian sport in Slovenia.

For our research we used descriptive method of work. When writing the thesis we based our findings on the existing scientific writings and internet sources from Slovenia and abroad (the examination of foreign strategies), on fifteen years of personal experience, on conversations with the experts of the various branches in equestrianism and on statistical data published online. For the purpose of analysing the state of Slovenian equestrian sport we carried out a research of the satisfaction of the participants in Slovenian equestrian sport.

When preparing the starting points for the model we found many common points which indicated extraordinary connection and co-dependence of all participants in the process of giving meaning to equestrianism. That is true both for developed equestrian nations and for Slovenia. We discovered some of the mutual solutions for improvement of the state of equestrianism. Integrating and connecting previously unconnected organisations and cooperation amongst them is the first condition that would need to be fulfilled in order for the equestrian sport to start developing. Without horses there is no equestrian sport therefore the care for wellbeing of the horses is one of the conditions for the development as well. If we wish for it to develop, the equestrian sport would need to be popularised and the number of sympathisers would need to increase. Without horse breeding there are no horses, without competitors there are no horse breeders, without the owners there is no economic progress. The increase of economic value of horse business can aid the recruitment of new members and make the equestrianism interesting for state economics.

Without the help of the state, without educated personnel, riders, officials in equestrianism, blacksmiths and veterinarians ... is development virtually impossible. Special care should also be given to the environment and the conservation of biotic diversity with the help of the horses. The rise of quality of horse breeding would also help the development. The care of developing the riders as top athletes is the last condition which can only be fulfilled if the previously given suggestions for improvements are fulfilled beforehand.

Equestrian sport can become an important economic branch by joining together horse breeders, riders and horse lovers with a finalized model and if the state takes over the supervision with the help of individuals, clubs, Slovenian equestrian society and the ministries in charge of equestrianism.

KAZALO

1 UVOD	8
2 METODE DELA	13
3 RAZPRAVA	14
3.1 VSEBINSKA IZHODIŠČA DIPLOMSKEGA DELA	14
3.2 KONJEREJA.....	15
3.3 KONJI IN NJIHOV ŠPORTNI NAMEN	20
3.4 LJUDJE V KONJENIŠKEM ŠPORTU	21
3.5 POZITIVNI UČINKI UKVARJANJA S KONJI	24
3.6 TERAPEVTSKO JAHANJE.....	25
3.7 KONJENIŠKI TURIZEM	26
3.8 TEORETIČNE OSNOVE KONJENIŠKEGA ŠPORTA	26
3.9 KONJENIŠKI ŠPORT	29
3.10 MOŽNE OBLIKE REGISTRACIJ ZA OPRAVLJANJE KONJENIŠKE DEJAVNOSTI	37
4 PREGLED TUJIH STRATEGIJ ZA RAZVOJ KONJENIŠKEGA ŠPORTA	41
4.1 KONJENIŠKA STRATEGIJA ANGLIJE IN WALESIA	41
4.2 IRSKA STRATEGIJA RAZVOJA KONJENIŠKE INDUSTRIJE	42
4.3 NEMČIJA	44
4.4 POVZETEK TUJIH STRATEGIJ	47
5 ANALIZA STANJA V SLOVENSKEM KONJENIŠTVU	51
5.1 VSEBINSKA ZASNOVA RAZISKAVE (model).....	51
5.2 IZVEDBA RAZISKAVE	51
5.3 UGOTOVITVE RAZISKAVE	52
6 MODEL RAZVOJA KONJENIŠKEGA ŠPORTA V SLOVENIJI	54
6.1 PRIPRAVA MODELA	54
6.2 ZASNOVA MODELA.....	56
6.3 RAZVOJNI MODEL KONJENIŠTVA V SLOVENIJI	60
6.4 RAZVOJNI MODEL KONJENIŠKEGA ŠPORTA V SLOVENIJI.....	62
6.5 MOŽNOSTI APLIKACIJE MODELA.....	66
6.6 PREDLOGI ZA NADALJNJE RAZISKAVE	66
7 SKLEP	67
8 VIRI:	70
9 PRILOGE:	72

1 UVOD

Konjeniški šport je v Sloveniji glede na razmere in materialne pogoje primerno razvit. Razvoj temelji na pripravljenosti posameznikov, ki vlagajo v lasten razvoj in razvoj konj. V malo primerih gre za večje ustanove, športne centre ali kmetije, na katerih se konjeništvu razvija kot šport, rekreativna terapevtska ali turistična dejavnost.

Konjeniški šport v Sloveniji izhaja iz dejstva, da je Slovenija živinorejska dežela. Konji so bili vedno njen sestavni del. V zgodovini so konji služili za delo na polju in bili pomemben dejavnik v prometu. V zadnjem času vse bolj izgublja ta pomen in lahko se zgodi, da bi brez druge namenske rabe (šport) povsem izginili, saj izgublja pomembno gospodarsko vrednost.

Drugod po svetu zelo razviti konjeniški narodi, kot so Angleži in Nemci, razmišljajo o pomenu konja v gospodarskem sistemu države. Na vse mogoče načine skušajo konju dati nov pomen v športu, rekreaciji in turizmu, v socialnem ter terapevtskem oz. drugih pogledih druženja s konji. Pomembno vprašanje v svetu je tudi biodiverziteteta, saj konj zaradi neuporabnosti v kmetijstvu lahko popolnoma izgubi svoj pomen. Vse bolj prihaja v ospredje tudi druženje predšolskih in šolskih otrok s konji, saj ima to druženje posebne socialne učinke, kot so učenje odgovornosti, strpnosti in potrpljenja med ljudmi in do živali, pridobivanje samozavesti, samodiscipline, odločnosti, razvijanje empatije in skupinske pripadnosti, izboljšanje samopodobe itd. V tujini so v ta namen postavili strategije razvoja konjeništv na državnih, regijskih in lokalnih nivojih. V Angliji in nekaterih drugih državah razvijajo celo konjeniško industrijo.

Če je Slovenija živinorejska dežela, sta reja konj in z njo povezan konjeniški šport esencialno vprašanje pri postavitvi razvojnega modela v konjeniškem športu.

KONJI IN ŠPORT

Razvoj konjeniškega športa je odvisen od mnogih dejavnikov, predvsem pa od posameznikov. V tem modelu vsak išče svojo korist, zato se celotno konjeništv ne razvija v skupno dobro, ampak zadovoljuje posameznika. Tu nastaja temeljna dilema, ali je to dovolj in ali je model osmišljanja državno organiziranega konjeništv lahko boljši. Konjeniško bogati narodi iščejo rešitev v konjeniški industriji in zaslužku za vsako ceno. Pri nas v ospredje sili dejstvo, da imamo lipicance, da smo konjeniški narod, vendar je vse delo neorganizirano, prepuščeno stihiji oziroma nenačrtnosti. Sorazmerno veliko število konj ne odraža posledično enako velikega števila športnih dogodkov. Organizirane ostale dejavnosti, kot so kmetijstvo, terapevtsko, turistično in rekreativno jahanje, pa so odvisne zgolj od posameznih ljubiteljev, ki poskušajo zaslužiti kakšen evro. V Sloveniji deluje 35 tekmovalnih klubov, 19 netekmovalnih klubov in 7 podpornih klubov (Klubi – člani KZS, 2013). V podeželskem okolju deluje še veliko nedefiniranih asociacij (kmetije, posamezniki), ki so neregistrirane in niso podrejene nobeni obliki organiziranosti. Še kar dobro so organizirane konjenice, ki organizirajo sprehode po naravi, veseljačenje po vaških športno-konjeniških igrah itd.

Veliko je tudi s prijateljskimi vezmi povezanih združenj, ki se ukvarjajo zgolj z ljubiteljskim in rekreativnim jahanjem. Vse skupaj je bolj neorganizirano.

VETERINA

Največji pregled nad dogajanjem imajo veterinarske organizacije, ki konja spremljajo preko obveznih dokumentov v smislu razmnoževanja in ob uporabi konjskega mesa za prehrano. Z gotovostjo lahko trdimo, da veliko število konj kljub zakonskim predpisom ni ustrezno registriranih, ker označevanje in vodenje seznamov stane precej denarja. Preko inšpekcijskih služb se nad konji sicer izvaja nadzor zaradi preprečevanja širjenja bolezni, ki imajo karantenski značaj.

KONJENIŠKA ZDRUŽENJA

Pri organiziranju reje se rejci povezujejo v rejska združenja: Združenje rejcev lipicanca Slovenije, Združenje rejcev slovenskih toplokrvnih konj, Združenje rejcev slovenskih kasaških konj Slovenije, Združenje rejcev konj slovenske hladnokrvne pasme, Slovensko združenje rejcev konj pasme posavec, Slovensko združenje rejcev konj pasme haflinger (Priznane rejske organizacije, 2013) , ki so bolj kot strokovno povezana v združenja zaradi ljubiteljstva, največkrat pa gre bolj za rejski interes kot pa za rejo delovnih, športnih oziroma drugim namenom predvidenih konj. Velikokrat redijo konje zaradi lepote in ne zaradi delovnih sposobnosti.

Zaradi nazornosti bomo opredelili delovne sposobnosti posameznih pasem, kasneje pa jih umestili v športni model glede na njihove zmožnosti. Na ta način bi v celotni model vključili vse, ki s konji živijo, oziroma bi konja umestili v slovensko športno dogajanje ne glede na njegovo trenutno namembnost.

KONJENIŠKI KLUBI

Športni klubi se organizirajo na osnovi Zakona o društvih. Namen organizacije je različen. Največkrat so klubi organizirani zaradi pridobivanja sponzorskih ali donatorskih sredstev ali pa zaradi možnosti nastopanja posameznikov na športnih prireditvah, ker to drugače ni mogoče. Delo v klubih je po navadi prepuščeno posameznikom ali pa ozko zainteresirani skupini ljudi in le redko so klubi organizirani kot skupine z enakim ciljem, to je treniranje konj, treniranje in priprave na tekmovanja, priprava in organiziranje športnih prireditev itd. Še manj pa je tistih klubov, ki imajo za tekmovanje primerno infrastrukturo, kot so maneže, parkurji itd.

KONJENIŠKA ZVEZA

Zveza je ustanovljena z namenom povezovanja klubov v celoto. Ima tudi poseben status na nivoju države in mednarodne konjeniške zveze.

Statusno je zveza dobro zasnovana, vendar velikokrat v koliziji z interesi klubov in njihovih članov. Posebno mesto bi znotraj zveze morali imeti rejci, vendar do povezav ne prihaja. Lahko rečemo, da kljub temu zveza organizira in vodi celotno športno dogajanje v konjeništvu.

PREDMET IN PROBLEM

V nalogi je cilj prikazati konjeništvu kot široko prepoznavno gospodarsko panogo. V športnem smislu bi moral razvoj konjeniškega športa temeljiti na pravilno zasnovanih korakih k temu cilju. Model mora biti poleg športa ciljno usmerjen tudi k boljšemu razvoju socialnega in kulturnega življenja ljudi v povezavi s konjem. Upoštevati je potrebno dejstvo, da predvsem kmetijsko in podeželsko okolje konja pozna, vendar mu ne zna dati pravega mesta v gospodarskem smislu, smislu ekonomije, še manj pa v k športu naravnanim ciljem. Velikokrat se zaradi bojazni, da gre v primeru konjenišva za šport privilegiranih ljudi, ljudje ne odločajo za druženje s konjem. Oblike dela s konjem se zapirajo v lokalna okolja in so cilj posameznikov. Tak način ne prinese razvoja. Za doseganje zmag na vaških tekmah velikokrat ni pomembno, kako konj trenira in v kakšnem okolju deluje. Če se država želi ponašati s svojimi lipicanci in postati konjeniško prepoznavna, bi morala v ta razvoj tudi kaj vložiti. Najmanj, kar je potrebno, je združevanje rejcev in lastnikov konj v razvojno naravnana združenja, kot so: lastniki, kmetije, klubi, športni centri, zveze, turistične organizacije, šole, zdravstvo, trgovina itd. V ta namen je potrebno postaviti višje standarde konjeniškega razvoja in doseči široko zasnovan sporazum v nacionalnem smislu. Za določena okolja v naši državi predstavlja konj kulturno življenje. Kako lahko drugače mislimo, če so lipicanci že skorajda zaščitni znak naše države? Torej konjeniški šport v razvojnem smislu temelji na vsem predstavljenem.

Kje začeti, je temeljno vprašanje.

Če vprašamo rejce, so s provizijami reje povsem zadovoljni. Tekmovalci praviloma ne kupujejo domačih konj. Reja ne zasleduje športnih ciljev. Dilema nastaja že ob vprašanju, ali sploh reja v tako majhnem rejskem telesu. To je temeljno vprašanje in konflikt. Jahači, ki se ukvarjajo s športom, konje kupujejo na tujih trgih. V modelu iščemo odgovore. Na vprašanja bodo odgovorili rejci, tekmovalci, trenerji, organizatorji tekmovanj ... Pripraviti moramo prava izhodišča in se lotiti analiz z upoštevanjem vseh, ki sodelujejo v konjeniškem dogajanju. Namen ni odgovarjati na ta vprašanja, ampak opozoriti na vse, ki pri delu s konji sodelujejo, in jih usmeriti k skupnim ciljem jahačev, tekmovalcev, rekreativcev in turistov. Konju moramo dati novo vsebino.

Konjeništvu je panoga, ki je športno specifična, ker pri tem športu uporabljamo poleg človeka tudi konja. Tu se povezuje lastništvo konja, jahača, športni poligon in odprti prostor za ježo v celoto, za katero država nima urejenega modela obnašanja. Tudi zakonske osnove za druženje s konjem, razen v manjšem delu, niso urejene. Tekmovanja v organizaciji Konjeniške zveze Slovenije so urejena s FEI-pravilniki. Vaška tekmovanja, konjenice in kmečki turizem delujejo, kot vedo in znajo. So brez predpisov in pravil. Prav zaradi tega bi moral biti interes države, da to stanje uredi, cilj posameznika pa, da je član organizirane družbe sebi enakih, ali pa še več: v nacionalnem smislu postanimo narod dobro organiziranega konjenišva. Izdelati moramo model obnašanja – strategijo razvoja.

Čeprav konjereja v Sloveniji ne pomeni glavno živinorejsko panogo in se ocenjuje, da je v Sloveniji med 23 000 in 24 000 konj (K. Turk, osebna komunikacija, 24. 11. 2012), imamo tudi ostale dejavnike, ki primarni pomen konja kot sestavni del kmetijske dejavnosti lahko hitro usmerijo v druge smeri, ki gospodarsko niso nič manj zanimive. Tu mislimo na vse bolj razvijajoči se konjeniški šport, ljubiteljsko konjeništvu, terapevtsko jahanje in turizem. Rejski napori konja vse bolj umeščajo tja, kjer intenzivna kmetijska in živinorejska pridelava ni možna, se pa pojavljajo nove oblike dela s konjem.

Za razvoj športa so primerne vse pasme konj. V Sloveniji se v glavnem razvijata kasaštvo in turnirski šport, počasi pa tudi druge športne discipline v povezavi s konjem. Če bomo poskrbeli za razvoj, kot to delajo v razvitih zahodnoevropskih državah, lahko pričakujemo hiter napredek. Problem hitrega razvoja je, da je reja konj delo na dolgi rok, da gre za sorazmerno velike naložbe v plemenske živali in da je zato napredek na ta način počasen. Šport je razvojno dinamičen. Razvoj mora prinesiti hitre rezultate. Slovenski človek največkrat nima veliko denarja in je zelo neučakan.

Zakaj toliko deležnikov v modelu športnega jahanja?

Diplomska naloga zasleduje predvsem športni interes in predvsem razvoj športne konjeniške dejavnosti, zato ne moremo mimo dejstva, da je prav v zgodovinskem smislu konjereja razvijala športno jahanje in ne obratno. Danes pa je čas, da to miselnost spremenimo in da šport pomaga razvijati konjerejo. Včasih smo konje redili za delovni namen, danes pa moramo namen spremeniti. Reja konj bi lahko človeku pomagala športno delovati, se rekreirati ali pa uporabljati konja v terapevtske namene in v turizmu. Današnja vedenja oziroma znanja to v celoti omogočajo. Za te namene je potrebno vzrediti primerne pasme konja primerne pasme.

Ko želimo konja uporabljati za športne namene, potrebujemo za te namene poleg konja tudi športno infrastrukturo. V primeru, da hočemo tekmovati, potrebujemo tudi tekmovališče in organizirano tekmovanje. Predpisi predvidevajo, da je možno športno delovanje posameznika samo v klubih in da je možno tekmovati samo na organiziranih tekmovanjih. Tu nastopi še problem varnosti, potrebna je prisotnost veterinarske službe, kovačev, sodnikov ... V primeru turističnega jahanja se pojavi problem stalnosti oziroma sezonskosti posameznih hlevov ter prostorov, v katerih se lahko svobodno prosto gibljemo. V primeru terapevtskega jahanja pa je organizirana možnost uporabe konja še veliko težja. Zaradi navedenega moramo nujno povezati vse udeležence za doseg enega samega cilja: Konja potrebujemo vsi, prostor v Sloveniji je eden, organizirati se moramo tako, da bomo imeli vsi, ki konja potrebujemo, od tega korist.

Glavni organizatorji in promotorji druženja s konjem so največkrat inštruktorji, učitelji in trenerji, v manjši meri veterinarji in rejci, zato v smislu promocije športnega dela s konji in s tem promocije konjeniškega športnega prostora nujno povezujemo vse tri v celoto, ki konju daje smisel in pomen. Znanje dela s konjem, pravilen odnos do konja, zanj organizirane prireditve (tekmovanja) so tisti ukrepi, ki bodo v temelju spremenili odnos do konja. Šport narekuje nove rejske cilje. Dolgoročno moramo zasnovati športno in rekreativno dejavnost v prostoru Slovenije. Konjeništvu mora postati zanimivo in razvojno organizirano.

Vrsta gospodarskih dejavnosti, povezanih s konjeništvom, kot so obrt, trgovina, specializirana turistična ponudba, veterina, kovaštvo, lahko v konjeništvu dobijo priložnost. Konjeništvu lahko postaja usmerjevalec socialne, socioterapevtske in fizioterapevtske dejavnosti pa tudi turizma, rekreacije itd.

V diplomski nalogi je predstavljen model za izvedbo temeljnih izhodišč za razvoj konjeniškega športa v Sloveniji s povezovanjem vseh dejavnikov, ki vplivajo na ta razvoj. Tu se upošteva predvsem konja in njegove delovne sposobnosti, človeka in njegove potrebe (šport, rekreacija, turizem) ter organizacijske oblike z vsemi vzporednimi dejavniki, kot so zdravstvo, varstvo živali, trgovina in inštitucije. Konjeništvu lahko postane, bolj kot je danes, prepoznaven dejavnik v športnih in prostočasnih aktivnostih Slovenije s poudarkom, da tudi v gospodarskem smislu konjeništvu ni tako nepomembno. Poudariti je potrebno, da samo šport in z njim pogojene aktivnosti lahko dajo konju novo veljavo, ta pa bo poplačal svoj obstoj z bogatimi ekonomskimi, športnimi, socialnimi, terapevtskimi in drugimi učinki v našem življenju.

CILJI

Cilji diplomske naloge so:

- predstaviti sedanjo organiziranost konjeništvu, reje in posameznikov v konjeniškem športu v Sloveniji in na splošno;
- preveriti zadovoljstvo udeležencev v slovenskem konjeniškem športu;
- pregledati tuje strategije za razvoj konjeništvu in konjeniškega športa;
- pripraviti model za izvedbo temeljnih izhodišč za razvoj konjeniškega športa v Sloveniji.

2 METODE DE LA

Diplomska naloga je v osnovi monografskega tipa. Uporabili smo deskriptivno metodo dela. Pri izdelavi diplomske naloge smo si pomagali s strokovno literaturo in internetnimi viri iz Slovenije in tujine (pregled tujih strategij), osebnimi izkušnjami, s pogovori s strokovnjaki posameznih vej konjenišva in statističnimi podatki, ki so objavljeni na spletu.

Za podpoglavje Analiza stanja v slovenskem konjeniškem športu smo izvedli raziskavo o zadovoljstvu vpletenih v slovenskem konjeniškem športu. Raziskava je bila izvedena s pomočjo anketnega vprašalnika, analiza pa s programom SPSS. V Sloveniji še nihče ni raziskoval česa podobnega, in ker smo želeli dokazati, da nismo edini nezadovoljni s sedanjim stanjem, je bila analiza nujno potrebna za interpretacijo diplomske naloge ter za postavitev modela, saj smo želeli model postaviti tako, da bo predstavljal rešitve za vse vpletene v konjeniški šport.

3 RAZPRAVA

3.1 VSEBINSKA IZHODIŠČA DIPLOMSKEGA DELA

Ugotovili smo, da je na deklarativni ravni za vse dobro poskrbljeno. Napisana besedila pravilnikov so veliko obetala, ko pa smo iskali povezanost s temi zapisi v realnem svetu, smo ugotovili, da so bili rejci in tekmovalci velikokrat prepuščeni samim sebi. Konjski šport sodi med zahtevnejše športe, ker tekmovalec sodeluje z živim bitjem. Z njim je v neposredni odvisnosti za doseg rezultata. Govori se o plemenitosti tega športa. Ko spoznamo konja kot živalsko veličino v zlitju z naravnim okoljem, se zavedamo problema, kasneje pa pogosto na to pozabimo. Nimamo izdelane strategije oz. modela, ker se institucije in posamezniki zapirajo v svoja okolja in se posvečajo individualnim interesom. Glede na poznavanje dejstev lahko trdimo, da je v individualnem smislu za konja in jahača dobro poskrbljeno, zato je strateški razvoj danes odvisen samo od zmožnosti jahača (finančno), od njegovega treninga in vsebine treninga. V ta namen bi morali vsebinsko zasnovati državni program, če želimo imeti vpliv na nekaj, čemur se reče slovenska reja, slovenska šola jahanja itd. Individualna zaprtost oziroma nemoč se odraža v razvoju, vsebinskem delu, razvoju šole jahanja in pretežno v rejskih ustanovah. Razvoj izobraževanja in šol pa ni samo individualni interes, ampak strateško orodje za doseganje zelenih nacionalnih ciljev.

Zakaj se nam zdi to poglavje tako pomembno in ga moramo temeljito obravnavati? Razlogi so naslednji:

- Slovenija nima izdelane strategije oz. modela razvoja konjeništvu;
- konj izgublja svoj pomen v rejskem smislu;
- na novo je potrebno opredeliti delovne sposobnosti konj ter namensko rabo;
- konjski šport se vse bolj uveljavlja;
- konj v nekaterih razvitih državah dobiva strateški pomen;
- terapevtsko jahanje postaja vse bolj zanimivo;
- vse večjo vlogo dobiva konj v turizmu in rekreaciji.

Reja konj in z njo povezani gospodarstvo, trgovina, veterina, zdravstvo, kmetijstvo, dodatna delovna mesta, prijazna izraba prostega časa so samo del gospodarskih dejavnikov, ki imajo lahko od konja korist. Delež konj se je v desetletnem obdobju povečal za 58 odstotkov, za 29 odstotkov pa se je povečalo tudi število gospodarstev. kjer konje redijo (Bergant, 2011).

Zakaj se reja konj kljub temu, da ni tržno zanimiva, povečuje? Ohranitev konj se lahko opre na novo življenjsko filozofijo. V zavesti Slovencev zavzema konj posebno mesto. Človek ima poseben, čustven odnos do konja. Reja konj ugodno vpliva na vzgojo, vzpodbuja dopolnilno dejavnost, odpira dodatna delovna mesta, omogoča koristno ter zdravju prijazno izrabo prostega časa itd. Podeželsko okolje konja potrebuje, človek ima konje preprosto rad.

3.2 KONJEREJA

KONJEREJA NA SLOVENSKEM

Organizirano strokovno delo v konjereji v Sloveniji se je začelo leta 1919 z ustanovitvijo Konjerejskega društva Dravske banovine. Takrat so organizirali ocenjevanja po posameznih krajih in spodbujali sodelovanje rejcev s strokovnjaki. Pripravljen je bil rejski pravilnik za sprejem kobil v rodovnik in registracijo naraščaja. Leta 1934 so v rodovniške knjige vpisali prve kobile. Leta 1945 je vodenje rodovniške službe prevzel naš prvi šolani strokovnjak hipolog in postal upravnik žrebčarne. Leta 1959 so ustanovili žrebčarno in rodovniško službo. Strokovno delo v konjereji je s tem zastalo (Vejnovič, 2008).

Po treh letih je rodovniško službo obnovil tedanji Veterinarski znanstveni zavod Slovenije. Rodovnik je bil močno posodobljen in prilagojen najvišjim strokovnim standardom. Od takrat je strokovno delo potekalo brez prekinitev. Zelo pomembna za konjerejo je bila ustanovitev žrebetišča, ki še danes deluje na Brigi pri Kočevskem (Vejnovič, 2008).

Konjerejsko društvo Dravske banovine je na začetku druge svetovne vojne prenehalo delovati. Šele leta 1967 so številni konjerejci in rodovniške službe ustanovili Konjerejsko društvo Slovenije. To je s svojimi podružnicami in z rodovniško službo znova organiziralo ocenjevanja in plemenske sejme (Vejnovič, 2008).

Konjerejsko društvo je dejavno od konca osemdesetih let. Večje zanimanje za delovanje v konjeništvu in vse hitrejši razvoj konjeniškega športa skupaj s političnimi spremembami (osamosvojitve Slovenije leta 1991) so spodbudili rejce, da so resneje pristopili k problemu organiziranega in povezovalnega delovanja. Rejci so se začeli organizirati na pasemskih osnovah. Začeli so se povezovati v rejska združenja (Vejnovič, 2008).

Do leta 2006 je bila za izvajanje strokovnih nalog v konjereji zadolžena Republiška strokovna služba v konjereji. Ta je skrbela za strokovno delo v rodovništvu, selekciji in reprodukciji. Od leta 1991 so pri izvajanju rejskih programov vse bolj sodelovale rejske organizacije. Leta 2006 so takratna rejska združenja formalno pridobila status priznanih rejskih organizacij. Te so prevzele izvajanje potrjenih rejskih programov za posamezne pasme. Priznane rejske organizacije sodelujejo z drugimi priznanimi organizacijami v konjereji. Te kot javna služba v konjereji skrbijo za izpopolnjevanje strokovnih nalog za izvedbo rejskih programov. Delo javne službe v celoti financira Ministrstvo za kmetijstvo in okolje Republike Slovenije (Vejnovič, 2008).

KONJEREJA – TEMELJ RAZVOJA KONJENIŠTVA V SLOVENIJI

Povezanost konjereje in konjeniškega športa je zelo velika. Mnogokrat ni jasno, kdo komu pomaga. Prvotni namen konja je danes drugačen, zato se kot problem v ospredje postavlja smisel napredka v reji. Reja izgublja pomen. Ves čas v zgodovini so prav rejci organizirali športna tekmovanja, danes pa bi bilo pravilneje, da bi ta športna tekmovanja glede na namen sodelovala pri rejskih naporih. Napredek lahko dosežemo le z enako skrbjo za človeka in konja oz. s sodelovanjem obeh v primarnem smislu.

Konjereja je temelj razvoja konjskega športa in konjeništvu. V konjeniškem športu sodelujeta konj in človek in njun cilj je rezultat, pri konjeništvu pa je to lahko »konjenica«, ki ima za cilj pohodništvo, ali pa terapevtsko jahanje, ki ima za cilj zdravje. Tu sta še turizem ali pa ljubiteljstvo. Vsebino lahko opredelimo kako drugače, a vseeno ostane za vse dejavnosti enak cilj, to je »čim kvalitetnejši konj« naše domače reje. Reja konj je tradicionalna slovenska gospodarska dejavnost. V zadnjem času dobiva konj pomen tudi v tako imenovanem socialnem in terapevtskem smislu ter v namenih za turizem in rekreacijo. Smisel pojavnosti konja je primaren, če želimo govoriti o konjeniškem športu.

NAMENSKA RABA KONJ

Lastne želje lastnikov konj in posebne lastnosti posameznih pasem so privedle do zelo različne uporabe konj. V Sloveniji bi pasme konj glede na namen lahko razdelili v:

- GOSPODARSKE PASME (slovenska hladnokrvna, posavska in haflinška), ki se uporabljajo za rejo za meso, konjeništvu in šport za prosti čas, turizem ... ,so značilne za Slovenijo, po naravi so pretežno v obliki kmečke reje najbolj povezane s kmetijstvom oziroma živinorejo;
- ŠPORTNE PASME (kasači, toplokrvni, arabski ...), katerih glavni namen je tekmovalni konjeniški šport s pričakovanim dobičkom (stave); to področje bi morala država po zgledu razvitih konjeniških narodov urediti v okviru dopolnitve »športne« zakonodaje;
- LJUBITELJSKE – EKSOTIČNE PASME (pasma ponijev ali modne ameriške in evropske pasme ...) se ukvarjajo z ljubiteljsko rejo.

LIPICANEC velja za kulturno dediščino in ima poseben položaj med ostalimi pasmami konj v Sloveniji (Bergant, 2011).

V preteklosti so bili rejski programi pisani na kožo inštitucijam in posameznikom. V ničemer se ni upoštevalo rejcev, letos pa teče že sedmo leto organiziranosti vseh pasem konj v priznanih rejskih organizacijah (v nadaljevanju PRO). Te so odgovorne za:

- organiziranost rejcev,
- pasemske cilje,
- kakovostno rejo,
- promocijo pasem,
- trženje konj (Bergant,2011).

Če se primerjamo s konjerejsko razvitejšimi državami, smo povsem na začetku poti. Pri osmišljanju programa bi morali zasledovati cilje, ki bi vključevali v rejsko politiko tudi sodelovanje med pasmami, namensko rabo za šport, terapevtsko jahanje in turizem itd. Najti bi morali skupne interesne točke. Dejansko se rejci povezujejo preveč samo na rejskih osnovah. Bolj bi se morali povezati z institucijami, kot so: Konjeniška zveza, klubi, konjenice, športna središča itd.

Menimo, da bi morali rejci, rejske organizacije in ostale ustanove stopiti skupaj in določiti nacionalni nivo zelenega preizkušanja delovne sposobnosti konj, iz tega pa izoblikovati nacionalni nivo, zahtevnost oziroma smer selekcijskega dela.

Bojimo se, da bodo strokovnjaki reje vzdihnili: » Kaj pa se gredo?«, uporabniki pa: » Saj to ni mogoče.« Tu vidimo možnost, da tudi posamezne pasme, ne glede na temperament, pripeljemo v šport (haflingerji – Lambach). Takšne reje so kot nalašč za dopolnilno dejavnost na kmetijah.

Tudi diverzifikacija narekuje takšno ravnanje. Posameznike moramo zaradi ekonomskega interesa pripeljati do ciljno usmerjene reje, navdušiti za oskrbo tujih konj ali kako drugače izvesti preobrat v učinkovitosti oz. ekonomiki reje. Ekonomski učinki so tisti, ki pospešujejo razvoj. Ta pa je možen na novo tudi z rejo konj, namenjenih za šport, rekreacijo, turizem, ne glede na pasmo.

PRIZNANE REJSKE ORGANIZACIJE (PRO)

»So krovne organizacije v živinoreji na področju reje posameznih vrst oz. pasem domačih živali. Naloga rejske organizacije je izvajanje rejskega programa s pomočjo članov, rejcev domačih živali. Poglavitne naloge pri izvajanju rejskega programa so vodenje rodovniških knjig ali registrov in vpisovanje novorojenih ali uvoženih živali v rodovniške knjige ali registre, zagotavljanje zadostnega števila plemenjakov, pomoč rejcem pri doseganju zastavljenih rejskih ciljev ... » (Rejne živali, 2013).

V Sloveniji deluje kar nekaj priznanih rejskih organizacij:

- Združenje rejcev lipicanca Slovenije,
- Javni zavod Kobilarna Lipica,
- Združenje rejcev konj slovenske hladnokrvne pasme,
- Slovensko združenje rejcev konj pasme posavec,
- Slovensko združenje rejcev konj pasme haflinger,
- Združenje rejcev konj slovenskih toplokrvnih konj,
- Združenje rejcev kasaških konj Slovenije,
- Kasaška zveza Slovenije,
- Veterinarska fakulteta (Priznane rejske organizacije, 2013).

»Za zagotavljanje genetske variabilnosti in splošnega napredka živinoreje in zaradi ohranjanja potrebnega števila plemenskih živali in drugega plemenskega materiala ima Republika Slovenija skupni temeljni rejski program (STRP), s katerim se določi potrjene rejske programe, ki se izvajajo kot javna služba strokovnih nalog v živinoreji, ter sredstva za izvedbo teh programov« (Rejne živali, 2013).

Tu nastopi težava: »Kdo je tisti, ki lahko spremeni rejske cilje in ki bo konjem v genetskem in oblikovnem smislu dal športni namen?« Najbrž so to PRO, ki se s tovrstno problematiko ukvarjajo. Ne iščemo ekstremnega preoblikovanja, morda je že za vse dobro poskrbljeno. V sosednji Avstriji lahko tekmovalci na dresurnih tekmah vidijo »furmanskega konja«. Pri nas je težava, da se ob takem razmišljanju zdrznejo tako rejci kot tekmovalci. Razmišljamo, da bo moč konja veliko večja, če nastopajo v slovenskem tekmovalnem prostoru konji vseh pasem skupaj, ker si pasme med seboj niso konkurenčne, ampak se dopolnjujejo tako v videzu kot v delovnih sposobnostih. Če želimo urediti slovenski konjeniški prostor, bi zato morali biti v prvih vrstah zainteresirani rejci, nato pa športniki in ostali ljubitelji konj.

Lipicanca imamo radi vsi Slovenci. Posebna ljubezen do tega konja prihaja iz konjeniških in kulturnih vrst, delovni namen pa je tu pozabljen. Kje drugje bi se promoviral, če ne v športu?

PREIZKUS DELOVNIH SPOSOBNOSTI KONJ

V svetu se preizkušanje delovne sposobnosti konj jemlje zelo resno. Ta preizkus ni samo preizkus pasme v biološkem smislu, ampak tudi glede »nove« namenske rabe ali »novih« gospodarskih možnosti. Šport, rekreacija, terapija ... so cilj, zato moramo izdelati lasten program za zdajšnjo populacijo konj, predvsem glede namenske rabe teh konj. Prikazati in uporabiti moramo konja v celoti glede na njegovo uporabnost in selekcijo usmeriti k izboljševanju njegovih delovnih sposobnosti, karakterja in temperamenta. V ta proces se morajo vključiti tako rejci kot tekmovalci, o tem programu pa je potrebno obvestiti tudi širšo javnost.

V Sloveniji izvajajo test delovnih sposobnosti konj na osnovi programov:

- Rejski program za pasmo slovenski hladnokrvni konj,
- Rejski program za pasmo posavec,
- Rejski program za pasmo haflinški konj,
- Rejski program za pasmo kasaški konj,
- Rejski program za pasmo slovenski toplokrvni konj,
- Rejski program za pasmo lipicanski konj,
- Rejski program za pasmo angleški polnokrvni konj,
- Rejski program za pasmo arabski polnokrvni konj,
- Rejski program za pasmo islandski konj,
- Rejski program za pasmo šetlandski poni (Rejski programi, rejske organizacije, 2012).

Programi so vsebinsko in strokovno glede pasemskih lastnosti dobro zasnovani. Vprašanje pa je, ali sledijo današnjemu času. Glede na dosedanje izkušnje lahko povemo, da smo pri pogovoru z rejci ugotovili, da se teh testov udeležujejo posamezniki, ki imajo konje radi in bi radi promovirali svojo lastno rejo. Konje s testiranimi lastnostmi se tudi lažje proda. Žal test ni obvezen. Tekmovalce ne zanima. Ljudje za preizkus ne vedo. Pomembnost preizkušnje delovne sposobnosti konj vidimo predvsem v formiranju nacionalnega nivoja tekmovanj z novo vsebino in novimi pasmami. Zakaj pa ne bi tekmovali s posavcem? Zakaj ni na tekmah lipicancev?

Skupni jezik lahko dosežemo tudi glede na krizo, saj je konj lahko priložnost za učinkovite spremembe v konjeniškem športu in rejskih organizacijah. »... Rejci, odgovorne inštitucije in država, s skupnimi močmi premaknimo sedanje stanje s ciljem, da bodo na naših pašnikih in v naših hlevih domovali kakovostni konji slovenskih rodovniških rej in ne mešanci neznanega porekla ...« (Bergant,2011, str. 9) in da bodo naši pasemski konji dobili novo možnost v športu, rekreaciji, terapevtskem jahanju in turizmu. Resno mislimo, da bi lahko konje domačih pasem oz. hladnokrvne konje pripeljali na tekmovanja. Lahko bi organizirali »POKAL POSAVCA« ali »POKAL LIPICANCA«. Tekmovanja v vožnji vpreg lahko organiziramo takoj. Sedanji sistem tekmovanj to že omogoča (Pokal SHL).

Tudi pri dresurnem tekmovanju so osnovni elementi (hod, kas, galop) enaki kot pri toplokrvnih pasmah in pestrost dogajanja na teh tekmovanjih kliče po novostih. Problematičen je tudi lipicanec, ki je lepo umeščen v tekmovanja vpreg. Tudi na dresurnih tekmovanjih jih nekaj nastopa, ni pa večjega števila konj iz kobilarne Lipica. Glede na število jahačev (30) bi se ti morali pojavljati na tekmovanjih predvsem v promocijskem smislu ali pa zaradi reje konj v Sloveniji. Tudi kultura, ki je sama sebi namen, ni upravičen državni strošek.

V rekreativnem jahanju bi z avtohtonimi hladnokrvnimi pasmami lahko dosegli enak učinek druženja s konjem kot s slabimi toplokrvnimi konji neznanega porekla. Kvaliteten avtohtoni hladnokrvni konj je za terapevtsko jahanje boljši kot konj neznanega porekla.

AVTOHTONE IN TRADICIONALNE PASME SLOVENSkih KONJ

Da bi tudi glede na tradicionalna rejska izhodišča avtohtonih pasem te vključili v model razvoja konjeniškega športa v Sloveniji, je prav, da spoznamo tudi osnovne karakteristike avtohtonih in tradicionalnih pasem slovenskih konj.

LIPICANEC je ena najstarejših pasem konj v Evropi in na svetu. Kot pasma je bil oblikovan predvsem za potrebe vladarjev, se je pa zaradi svoje skromnosti, lepote, predvsem pa zaradi vsestranske uporabnosti razširil nekoč tudi v kmečki reji. Hodi lipicanca so praviloma visoki, vendar zelo izdatni. Kobile preizkušajo največ v vpregi, žrebce pa pod sedlom. V zadnjem času razvijajo rejo lipicancev tudi v Združenju rejcev lipicanca Slovenije (ZRLS). Rejski cilj pove, da je lipicanec še posebno učljiv, zelo primeren za izvajanje dresurnih elementov pa tudi za vožnjo vpreg. Pri preučevanju zgodovine smo ugotovili, da je posebno dobre rezultate dosegal v starem Rimu na dirkah z bojnimi vozovi. Danes je posebno poznan po Španski jahalni šoli (Jurkovič, 1983).

SLOVENSKA TOPLOKRVNA PASMA: Zadnja leta vse večja priljubljenost konjeniškega športa botruje razvoju slovenskega toplokrvnega konja. Ta populacija živali je glede na izvor neenotna, vendar so cilji jasni. Slovenski toplokrvni konj je skladen, eleganten, plemenit športni konj, primeren za vse zvrsti vrhunskega konjeniškega športa. Stalež te pasme se bo z razvojem športa povečeval (športno jahanje, dresura, vožnja vpreg, eventing itd.) (Vejnovič, 2008).

KASAČ: V Sloveniji je poznan ljutomerski kasač, ki je dirkalni konj skladnega telesnega ustroja, srednjega okvira, dobrohotnega značaja in živahnega temperamenta, pravih in izdatnih hodov. Primeren je za kasaški šport (Vejnovič, 2008).

POSAVSKI KONJ je manjši hladnokrvni konj. Karakterizirajo ga dobrohoten značaj, razmeroma živahen temperament in vztrajnost pa tudi delavnost. Primeren je za vožnjo vpreg pa tudi za delo pod sedlom (Vejnovič, 2008).

SLOVENSki HLADNOKRVNI KONJ je srednje velik, skladen in zbit konj, vse bolj izdatnih hodov. Primeren je za vožnjo vpreg in delo pod sedlom (Jurkovič, 1983).

RAZVOJNI POTENCIAL DOMAČE REJE V ŠPORTU IN PROMOCIJI

Po podatkih SURS-a je stalež konj v porastu in znaša 22 735 konj v Sloveniji. Redijo jih na 5957 gospodarstvih. Od tega je 48 odstotkov slovenske hladnokrvne pasme, 23 odstotkov posavske pasme, 11 odstotkov haflingerjev, 5 odstotkov kasaških konj in 5 odstotkov slovenske toplokrvne pasme (Bergant, 2011).

Pri teh pasmah je potrebno poudariti, da gre za domačo rejo oziroma za domače rejske dosežke. Še posebej se nam zdi pomembno, da te pasme pripeljemo v slovenski konjeniški šport z genetskim razvojem posamezne pasme ali pa s prilagoditvijo tekmovalnih pravil za te pasme. Ta cilj se nam zdi pomemben zato, ker ima izredno socialno moč, istočasno pa tudi promotivno. Kjer se pojavijo lipicanci, je na prireditvah vedno veliko ljudi. Rejci posavskega konja so se v zadnjem času zelo dobro organizirali in pomenijo vse večje število ljubiteljev in rejcev konj. Enako se dogaja z rejci slovenskih hladnokrvnih konj, kar pa jih le delno ločuje od rejcev posavskih konj. Vsi vse bolj pomenijo ljudi, ki jih konjeništvu zanima, pa tudi potencialne tekmovalce ali pa tiste, ki se želijo naučiti dela s konjem, lahko tudi samo gledalce. In prav to tekmovalni prostor Slovenije potrebuje (promocijo, tekmovalce, gledalce, kupce ...)

OSTALE PASME KONJ V SLOVENIJI

Ostale pasme konj niso v ničemer konkurenca našim avtohtonim pasmam, ampak dopolnjujejo našo pasemsko raznolikost. Vsakdo, ki konja želi zase, ima tako tudi možnost za rejo oz. za druženje z drugimi pasmami konj. Arabec je kralj konjskih pasem za endurance, quarter horse za western jahanje. Sosedje Madžari imajo gidrana. Že zaradi navedenih dejstev moramo podpirati tudi razvoj ostalih pasem.

3.3 KONJI IN NJIHOV ŠPORTNI NAMEN

V zgodovini se je izoblikovalo veliko število konjeniških športnih tekmovanj. Največkrat izhaja šport iz konjevih sposobnosti. Tu opozarjamo na že ustaljena rejska tekmovanja, kjer se ocenjuje športne lastnosti konj in rejsko naravnost. Glede na športni namen zahtevamo od konjev določene delovne sposobnosti.

DIRKALNI ŠPORT: V tem športu se od konj zahteva zmožnost doseganja velikih hitrosti. Posebej poznane so galopske in kasaške dirke na kasaških oziroma galopskih hipodromih. V dirkalnem športu je pomemben le rezultat, zato se konji v šport pripeljejo dokaj mladi. V tujini v tej disciplini veliko vlogo igrajo konjske stave, ki so v Sloveniji prepovedane. Kasaštvo je v Sloveniji zelo razvito, galopske dirke pa so v Sloveniji zelo redko organizirane oziroma jih skorajda ni.

K **TURNIRSKEMU ŠPORTU** v konjeništvu spadajo dresura, preskakovanje ovir in vsestranska preizkušnja ali eventing.

Pri dresurnem jahanju odločata o pasmi konja predvsem skladnost konja in jahača in njuna medsebojna usklajenost. Za konja so zelo pomembni izdatni in prožni vsi trije osnovni hodi ter zmožnost visoke koncentracije. Glavni cilj pri dresuri je popolna psihofizična pripravljenost in usklajenost konja in jahača. Skozi izvajanje določenih dresurnih nalog in elementov v njih se vse omenjeno zelo hitro pokaže.

Pri preskakovanju ovir pride do izraza moč skoka. V tej disciplini mora konj imeti zelo visoko razvito odzivno moč, pomembna pa je seveda tudi tehnika skoka. Jahačeva naloga v tej disciplini je, da konja spretno vodi med posameznimi ovirami in da ga na skoku čim manj ovira. Seveda igra pri tej preizkušnji veliko vlogo pogum tako konja kot tudi jahača.

Vsestranska preizkušnja je ena najtežjih disciplin v konjeniškem športu. Sestavljena je iz jahanja dresurne naloge, preskakovanja ovir in jahanja čez »drn in strn«, kjer morata jahač in konj premagati določeno število naravnih zaprek. V tej disciplini morata jahač in konj pokazati vse omenjene sposobnosti in še dodatno visoko vzdržljivost, saj je tekmovanje sestavljeno iz treh nastopov, ki na koncu podajo skupni rezultat.

VOŽNJA VPREG se v Sloveniji pojavlja v zadnjem času. Tekmuje se v enovpregi, dvovpregi ali štirivpregi. Sodobno tekmovanje v vožnji vpreg je sestavljeno iz treh delov, in sicer iz vožnje dresurne naloge, spretnostne vožnje (vožnja skozi stožce) in maratonske preizkušnje, ki je po navadi najbolj atraktivni del tekmovanja, saj je potrebno premagovati ovire na terenu. Pri dvovpregah in štirivpregah je pomembno, da so konji med seboj usklajeni, da imajo izdatne hode, so dobro vodljivi, neustrašni in spretni.

ENDURANCE je jahanje na zelo dolge razdalje (od 54 do 160 km). Glede na dolžino tekmovanja sta zelo pomembni konjeva in jahačeva psihofizična pripravljenost in vzdržljivost. Za tovrstna tekmovanja je najprimernejša pasma konj arabski polnokrvni konj, seveda pa lahko sodelujejo tudi ostale pasme.

REINING je konjeniška disciplina, ki spada k western jahanju. V tej disciplini mora jahač opraviti natančno določene naloge (spini, krogi in stopi). Lahko rečemo, da je to western način dresurnega jahanja. V tem športu se pričakuje visoka usklajenost in odzivnost jahača in konja. Zaradi spinov in hitrih ustavljanj mora imeti konj v tej disciplini še posebej razvit zadnji del trupa in zelo močne zadnje noge.

3.4 LJUDJE V KONJENIŠKEM ŠPORTU

Glavno ciljno skupino v konjeništvu predstavljajo jahači in ljubitelji konj. Brez njih bi konj v današnjem času popolnoma izgubil svojo vrednost. Populacija jahačev v konjeniškem športu je zelo raznolika. Jahače lahko razdelimo na tekmovalce in rekreativce.

V tekmovalnem jahanju delimo jahače na tekmovalce v dresurnem jahanju, preskakovanju ovir, eventingu, endurancu, reiningu, vožnji vpreg, spretnostnem jahanju in ostalih disciplinah, ki niso registrirane pri Konjeniški zvezi Slovenije.

Tekmovalci se ločujejo tudi po starostnih kategorijah na mlajše mladince, mladince, mlade jahače in člane. Tu velja posebej omeniti, da je konjenišтво na olimpijskih igrah edina disciplina, v kateri skupaj tekmujejo ženske in moški.

Pri rekreativnih jahačih moramo upoštevati starost jahačev in disciplino, s katero se ukvarjajo. Eni imajo konje za okras na vrtu, drugi iščejo rekreativno zadovoljstvo na konjevem hrbtu. Veliko je tistih, ki konje vprežejo v zapravljiček. Tekmovanja, ki se organizirajo po vaseh, so že prava mala tekmovalna mojstrovina, tako glede človeških kot konjskih spretnosti. Konjenice so tradicionalno usmerjene na nastope na prireditvah ali pa organizirajo daljše pohode v naravi. Dodatna disciplina, ki jo lahko opredelimo pri tej kategoriji jahačev, so treking jahanje, pohodništvo s konji ali pa celo konjske igre.

Povprašali smo jahače, zakaj in kako so se začeli družiti s konjem. Po pogovoru z mnogimi naj naštejemo nekaj ključnih:

- ljubezen do konj,
- dolgoletna želja,
- rekreacija,
- tradicija,
- stik z živim bitjem,
- izboljšanje počutja,
- izboljšanje zdravja,
- zmanjšanje stresa,
- telesna aktivnost,
- želja po tekmovanju ...

Če želimo razvoj, moramo pritegniti ljudi. Za tiste, ki so s konji odraščali, odločitev za jahanje ni nič posebnega. Popolnoma drugače pa se pokaže pri jahačih, ki se želijo ukvarjati s konji in o njih ne vedo veliko. Zelo zanimivi so tudi gledalci, starši, pedagogi, turisti itd. Tu vidimo posebno priložnost za izboljšanje stanja v slovenskem konjeniškem športu. K odločitvi za jahanje lahko zagotovo pripomore dobro zastavljena strategija oziroma model za razvoj konjeništvа v Sloveniji. Ne samo promocija, ampak resnica o lepoti druženja s konjem je cilj predvidenega modela.

Različne discipline, starostne kategorije in ambicije v konjeništvu predstavljajo zelo raznolik profil jahačev. Ti se razlikujejo. V nadaljevanju opisujemo nekaj glavnih značilnosti jahačev.

REKREATIVNI JAHAI so ljudje, ki imajo konje radi, z njimi preživljajo prosti čas in se s konji ukvarjajo rekreativno. Jahanje jim predstavlja konjiček ali hobi. Nekateri se učenja lotijo sami, drugi se vključijo v jahalne šole. Predstavljajo največji delež jahačev. Večina jih jaha po terenih. Njihov glavni cilj je stik s konjem in naravo ter uživanje v jahanju. Veliko se jih povezuje v konjeniška društva, skupaj organizirajo konjenice in razna konjeniška druženja.

TEKMOVALCI predstavljajo populacijo jahačev, ki imajo konje radi, radi imajo tekmovanja. Ti jahači začnejo z jahanjem v jahalnih šolah. Pridobijo potrebne licence in se ukvarjajo z jahanjem na tekmovanjih v posameznih disciplinah. Cilj tekmovalcev je doseči športni rezultat ali narediti kariero. Tekmovalce lahko delimo na amaterje in profesionalce.

Amaterski tekmovalci hodijo na tekmovanja iz različnih razlogov. Nekateri imajo tekmovanja radi, drugi v njih vidijo svoj napredek ter možnost za nadaljnji razvoj, tretji pa tekmujejo zaradi prestiža. Profesionalnim jahačem tekmovanja pomenijo njihovo zaposlitev. Ti se udeležujejo tekmovanj zaradi prej naštetih razlogov in zaradi zaslužka. Ta profil jahačev zahteva zelo dobro fizično in psihično pripravljenost, saj mora jahač na tekmovanjih tekmovati z več konji na različnih nivojih. V Sloveniji ni veliko profesionalnih jahačev, v tujini pa je to najbolj popularen poklic v konjeniškem športu.

PROFILI JAHAČEV PO RAZLIČNIH KONJENIŠKIH DISCIPLINAH

PRESKAKOVANJE OVIR je najbolj zastopana in atraktivna disciplina v konjeniškem športu. Jahači za preskakovanje ovir morajo biti v prvi vrsti zelo pogumni in morajo konju popolnoma zaupati. Specifične lastnosti, ki so zaželeno za ta profil tekmovalcev, so: dober občutek za prostor, dobro »oko« (za ocenjevanje razdalje do ovire), dober občutek za dolžino galopskega skoka, ritem in tempo. Zelo pomembno je, da zna jahač hitro odreagirati v nepredvidenih situacijah, saj se v parkurju vse dogaja zelo hitro. Zaželeno je, da ima tekmovalec sposobnost visoke koncentracije ter dober spomin (da si zapomni potek parkurja in da se zna zbrati na samem tekmovanju). Od motoričnih sposobnosti so ključne koordinacija celotnega telesa, ravnotežje, moč nog itd.

DRESURNO JAHANJE: Tekmovalci v dresurnem jahanju morajo imeti zelo dober občutek za konjevo gibanje in ritem. Biti morajo natančni ter vztrajni, saj se v tej disciplini napreduje počasi. Zelo pomembno vlogo v tej disciplini igra tudi psihofizična pripravljenost jahača, sposobnost visoke koncentracije in dober spomin, saj dresurna naloga traja nekje od pet do deset minut. Tekmovalec mora imeti razvito muskulaturo celega telesa, biti mora uravnotežen na konju in imeti koordinacijo za fino gibanje.

VOŽNJA VPREG: V tej disciplini tekmujeta voznik in pomočnik. Vožnja vpreg zahteva od voznika zelo dober občutek v rokah (voznik ni na konju, ampak v kočiji), sposobnost visoke koncentracije (za tekmovalni nastop), dober spomin (za vsak del tekmovanja različne naloge, ki jih mora voznik do potankosti preučiti), hitro reagiranje v nepredvidenih situacijah in vzdržljivost (tekmovanje je sestavljeno iz treh delov). Za pomočnika je pomembno, da je stoodstoten. To pomeni, da vozniku pomaga v vseh situacijah ter da v nepredvidenih situacijah ne zataji.

ENDURANCE: Glede na to, da je endurance vzdržljivostna preizkušnja, zahteva od konja in jezdeca vrhunsko telesno pripravljenost ter visoko stopnjo njunega medsebojnega poznavanja in sodelovanja. V tej disciplini mora jahač zelo dobro poznati konjeve fiziološke in biološke značilnosti ter poznati sistematično kondicijsko pripravo konja za zvišanje vzdržljivosti. Priprava konja za tovrstno disciplino zahteva več časa za trening, saj trening vključuje jahanje na dolge razdalje, za kar je včasih potrebno tudi več ur.

EVENTING ali vsestranska preizkušnja je zahtevnejša konjeniška disciplina, saj morata biti jahač in konj vsestransko pripravljena tako za dresurno jahanje, preskakovanje ovir kot terensko jahanje. V tej disciplini se od jahača pričakuje srčnost in sposobnost konja v najrazličnejših situacijah.

Zelo pomembna je dobra kondicijska pripravljenost obeh, neustrašnost in medsebojno zaupanje. Dobra psihofizična kondicija, spomin, koncentracija in vzdržljivost zelo pripomorejo k doseganju rezultatov tudi v tej zvrsti konjeniškega športa.

REINING ali tako imenovana western različica dresurnega jahanja je primerna za jahače, ki so po duhu tako imenovani kavboji. Tovrstna tekmovanja potekajo v nekoliko bolj sproščenem vzdušju. Od jahača ta disciplina zahteva popolno usklajenost s konjem, dobro ravnotežje, sproščenost ter hitre reakcije težišča in nog, ki morajo biti minimalne.

RAZLIČNE STAROSTNE KATEGORIJE JAHAČEV

OTROCI: Pri tej skupini jahačev vedno sodelujejo starši, saj jim lahko le oni omogočajo ukvarjanje s konji. Zanje je zelo značilno, da se zelo hitro učijo novega gibanja. Večina otrok se s konji zelo hitro zbliža, ker še nima določenih strahov ter predsodkov. Zelo pomembno je, da jih poučimo o varnosti ter da že na začetku pridobijo čim boljše osnove za jahanje. Upoštevati je potrebno, da jim pogosto primanjkuje moči, da je njihova sposobnost koncentracije nižja od starejših kategorij. Pogosto imajo dobro razvit občutek za ravnotežje in so bolj prilagodljivi. Pedagoški pristop za to kategorijo mora biti primeren starosti otrok in predvsem igriv in zanimiv. Le na ta način bodo otroci vzeli konja za svojega sopotnika in se bodo s konjeništvom ukvarjali tudi kasneje. Za starše je vedno najpomembnejša varnost njihovih otrok, zato mora biti zanje poskrbljeno v največji možni meri.

MLADINCI IN MLADI JAHAČI: V tej starostni dobi se jahači že usmerjajo v določene športe. Zelo pomembno je, da jim je zagotovljen napredek v jahanju in izobraževanju v konjeništvu. Za rekreativne jahače mora biti poskrbljeno v smeri pozitivnega izkoriščanja prostega časa ter uživanja s konji, tekmovalci pa se v tej fazi že usmerjajo v posamezne discipline. Za jahače v teh letih je potrebno posebej omeniti, da jih ukvarjanje s konji uči določene odgovornosti, sodelovanja in jim pomaga pri soočanju s tako imenovanimi težavami, ki se pojavijo v dobi adolescence.

ČLANI OZIROMA ODRASLI JAHAČI: Tej kategoriji jahačev so večinoma pomembni zdravje, rekreacija in dobro počutje. Njihovo izobraževanje je potrebno prilagoditi njihovi starosti, željam in razlogom za ukvarjanje s konjeniškim športom. Posebej velja omeniti, da starost pri jahanju ne predstavlja posebne omejitve. Najstarejši jahač, ki se je udeležil olimpijskih iger v Londonu 2012, je štel kar 71 let. Generalni sekretar Mednarodne konjeniške zveze (FEI) je v enem od intervjujev pred začetkom olimpijskih iger v Londonu dejal: »Veseli in ponosni smo, da lahko tekmovalci v tem športu tekmujejo tako dolgo in imajo kariere, ki trajajo več desetletij.« (Lisjak, 2012)

3.5 POZITIVNI UČINKI UKVARJANJA S KONJI

Ljudje se s konjeniškim športom ukvarjajo iz različnih razlogov. Premalokrat poudarjamo pozitivne učinke, ki jih ima tovrsten šport na vse starostne kategorije jahačev. Jahanje je telesna dejavnost. Predstavlja gibanje na svežem zraku ter stik z naravo in živaljo.

Kot šport izboljšuje koordinacijo in ravnotežje, gibljivost sklepov, reakcijske sposobnosti ter ostale motorične sposobnosti. Splošno znano je, da pravilno jahanje izboljšuje telesno držo. Ker je jahanje aerobna športna aktivnost, izboljšuje srčno-žilni in dihalni sistem. Zaradi socialne narave predstavlja druženje z vrstniki, učenje odgovornosti, potrpljenja in strpnosti.

Gibalni dvogovor, ki nastane med jahačem in konjem, sproži doživljanje posebnega veselja in občutek ugodja. Na ugodno razpoloženje zelo spodbudno delujeta tudi fizična in psihična sprostitvev ter zadovoljstvo pri premagovanju fizičnega napora.

Znano je, da prijetna družba konja pomaga odvrniti pozornost od negativnih misli, ki so lahko izvor tesnobe in strahu (Globočnik, 2001).

Jahanje izboljšuje motivacijo posameznikov ter nas uči načrtovati in dosegati cilje, povečuje našo vztrajnost, samozaupanje in zaupanje v lastne zmogljivosti. S treningom pridobivamo odločnost, občutek varnosti in zaupanje v konja. Učenje jahanja v skupini predstavlja možnost druženja in vzpostavljanja novih prijateljskih vezi, ob tem pa predstavlja koristno izrabo prostega časa.

3.6 TERAPEVTSKO JAHANJE

Tako imenovano terapevtsko jahanje je v Sloveniji v razvoju. Ta veja v konjeništvu je zelo podrobno raziskala pozitivne učinke jahanja. Ti učinki so še posebej vidni pri tovrstni vadbi, ki se posebej posveča ljudem z lažjimi ali težjimi motnjami v razvoju oziroma ljudem, ki so kakorkoli gibalno ovirani, zagotovo pa so prisotni tudi v konjeniškem športu v vseh konjeniških disciplinah pod pogojem, da se jahanje izvaja pravilno v skladu s pedagoškimi pristopi poučevanja.

Terapevtsko jahanje se lahko razdeli na štiri področja: medicina, psihologija, pedagogika in konjeniški šport. Vse štiri veje se medsebojno povezujejo. Vsako od področij ima jasno postavljene cilje, ki se želijo doseči. V medicini konje uporabljajo v hipoterapiji. Uporabna je za bolnike z nevrološkimi motnjami v gibanju in se uporablja, kadar splošne metode zdravljenja ne prinašajo uspeha. Uporablja se za zdravljenje otrok s cerebralno paralizo, za zdravljenje multiple skleroze, mišične distrofije, razvojne zaostalosti, bolezni podpornega ali gibalnega aparata, genetske motnje ... V psihologiji se uporablja psihoterapija s pomočjo konj. Pedagoško jahanje ima za cilj pozitivne spremembe v človekovem obnašanju. Pri športnem jahanju ljudje z raznoraznimi okvarami dobijo mesto v konjeniškem športu (Adamič Turk in Japelj, 2010).

3.7 KONJENIŠKI TURIZEM

Konjeniški turizem ima svoje začetke v petdesetih letih prejšnjega stoletja v Evropi in še posebej v Franciji. To je bil čas, ko so motorna vozila prevladala nad vpregami in prevozi z živalmi, jahanje pa je postalo rekreacijska dejavnost, ne samo najbolj premožnih, temveč tudi vedno večjega števila ljudi. Povpraševanje po konjeniškem turizmu in seveda število ponudnikov tovrstnih storitev v zadnjem času strmo narašča tako pri nas kot v tujini.

V to kategorijo lahko štejemo ne samo turizem na kmetiji, ki ponuja jahanje in na katerega pomislimo najprej, temveč tudi potovanja na razne konjeniške, rejske prireditve ter tekmovanja in izobraževanja. Veliko rejcev, tekmovalcev in trenerjev, predvsem v tujini, se odloča svoj dopust preživeti na raznih razstavah žrebet, testiranjih kobil, licenciranih žrebcev, mednarodnih tekmovanjih itd. Seveda pa največji del konjeniškega turizma predstavljajo ponudniki nastanitev na podeželju s krajšimi ali daljšimi izleti oziroma pohodi s konji (Jakoš, 2012).

Številne države so organizirale nacionalna združenja za konjeniški turizem in so postale tudi del internacionalnega združenja (FITE – Federation Internationale de Tourisme Equestre), ki ima trenutno 17 članic. Glavni namen tega združenja je nuditi podporo in pomoč njihovim članicam pri organizaciji in promociji konjeniškega turizma, organizirati izobraževanja, srečanja in promovirati internacionalna konjeniška tekmovanja ter promovirati konjeniško disciplino TREC (Equestrian Trail Riding Techniques), ki je glede na vsebino tekmovanja, znanje jahačev in konj povezana s konjeništvom v turizmu (Jakoš, 2012).

Tudi v Sloveniji se počasi razvija konjeniški turizem, vendar je to še zelo mlado področje, na katerem je potrebno še veliko postoriti.

3.8 TEORETIČNE OSNOVE KONJENIŠKEGA ŠPORTA

SINERGIJA KONJ-ČLOVEK

Po pregledu vseh konjeniških disciplin, ki se razvijajo v Sloveniji, lahko trdimo, da se od vseh zahteva predvsem in najprej usklajenost jahača in konja oziroma njuna povezanost. V prav vseh disciplinah morata konj in jahač sodelovati in si zaupati. V slovenski literaturi ali literaturi, prevedeni v slovenščino, pogrešamo prav ta poglavitni cilj ukvarjanja s konji. Strokovno prevedeni knjigi, ki se uporabljata za pridobitev naziva inštruktor ali učitelj jahanja, sicer opisujeta najpomembnejše vidike poučevanja jahanja, vendar lahko glede na preučeno literaturo v tujih jezikih trdimo, da sta zelo skopi pri podajanju različnih osnovnih znanj, ki so potrebna pri poučevanju jahanja.

Konjeniški šport se deli na razne discipline. Temelj vseh, ki imajo za osnovo jahanje, je dobro dresurno jahalno znanje. Če gledamo na jahanje z vidika športa, lahko ugotovimo, da je to ena najzahtevnejših športnih oblik, saj v športnem procesu operiramo s človekom in konjem, torej z dvema živima bitjema.

Kako poiskati, kar je skupno obema, je cilj vsakega jahača in inštruktorja ali učitelja jahanja. To je zelo kompleksen proces. Zanj so pomembna temeljna znanja o delovanju tako človeka kot konja.

V Sloveniji imamo kar nekaj literature s področja psihologije konj, organizacije dela v hlevu in reje konj. Za človeka jahača pa manjka predvsem literatura s področja pedagogike in didaktike poučevanja ter biomehanike jahanja. Neobdelana področja, ki so povezana s konjeniškim športom, so: psihologija konja in človeka, sociologija konja in človeka, pedagogika poučevanja jahanja, biomehanika konja, človeka in jahanja, medicina športa in veterina, organizacija konjeniškega športa, konjeniških centrov in šole jahanja, didaktika poučevanja jahanja, športno treniranje konja in jahača, znanje o varnosti pri delu, kar je pri delu s konji še posebej pomembno, prva pomoč in drugo.

KAKO DOSEČI USKLAJENOST MED KONJEM IN ČLOVEKOM?

Najpomembnejše so šole jahanja, v katerih jahači začnejo z izobraževanjem v konjeništvu. Zato je pomembno izobraževanje inštruktorjev in učiteljev jahanja. Prvi stik s konjem in spoznavanje z jahalnimi osnovami bi morala biti čudovita in zabavna izkušnja, ki je človek nikoli ne pozabi. Začeti bi morali z izkušenim konjem, ki veliko zna.

Dobre osnove so predpogoj za uživanje v ježi in dobro počutje na konju in za konja. Noben začetek ni lahak. Za pridobivanje dobrih osnov jahanja je pomembno, da začnemo v jahalni šoli, ki ima dobre izobraževalne pogoje (konji, maneža, jahalnica). Inštruktor jahanja mora biti zanesljiv, dobro teoretično in praktično podkovan in urejen. Prav tako je pomembna organizacija konjeniškega centra, kjer se posameznik odloči za učenje jahanja.

Inštruktor mora v prvi vrsti poskrbeti za varnost. Jahanje je z vidika varnosti zelo kompleksen proces, saj imamo pri poučevanju jahanja opraviti z živim bitjem, ki je lahko tudi nepredvidljivo. V uvodnih urah pri učenju jahanja je potrebno začetnike še posebej poučiti o varnem delu s konji in ta vidik poudarjati skozi celoten učni proces. Za doseganje sinergije so torej potrebni dober učitelj, dobri pogoji za delo, sproščenost in dobro počutje tako konja kot tudi jahača in veliko znanja, ki ga jahač pridobiva skozi celoten učni proces. Če želimo resnično doseči sinergijo s konjem, ni pomembno samo naše tehnično znanje o jahanju, temveč tudi dober občutek za jahanje, ki se ga pridobi s ponavljanjem pravih izvedb določenih nalog. Pri tem delu je zelo pomemben učitelj jahanja, ki mora znati zelo dobro opazovati in opaziti tudi najmanjše napake pri jahanju.

Skozi celotno učenje jahanja, tudi ko jahač ni več začetnik, je še vedno zelo priporočljivo delo na lonži, saj je to edini način, da se lahko jahač skoncentrira samo nase in popravi morebitne napake, ki so se pojavile pri samostojnem jahanju. Ta del poučevanja se vse prevečkrat izpušča in tako na koncu lahko dobimo nezadovoljna konja in jahača, saj konj vse napake občuti, jahač, ki je neuravnotežen, pa se na konju ne počuti niti dobro niti varno.

KAKO DOSEČI DOBRO POČUTJE JAHAČA IN KONJA?

Za dobro počutje konja mora poskrbeti učitelj, lastnik ali oskrbnik. Biti mora v dobri fizični in psihični kondiciji. Šolski konj je odslužen tekmovalni konj, odličnih gibalnih sposobnosti. Biti mora socializiran in negovan. Na voljo mora imeti dovolj gibanja dnevno. Prehrana konja mora biti primerna in uravnotežena glede na velikost konja in količino dela, ki ga opravlja. Zelo pomembno je, da je primerno oskrbovan za delo in v hlevu. Oprema, ki jo za konja uporabljamo, mora biti kakovostna, negovana in prilagajajoča se njegovi velikosti.

Počutje jahača lahko zelo hitro ugotovimo že iz obnašanja konja, s katerim jahač dela. Konji imajo namreč sposobnost, da povzamejo jahačevo počutje. Pomembno je, da je jahač pri delu s konjem miren, odločen in dosleden. Tudi za jahača je pomembno, da je v dobri psihofizični kondiciji, saj lahko le na ta način izpelje vadbo, ki bo prijetna tako zanj kot tudi za konja.

Jahanje je z vidika koordinacije, moči, gibljivosti in ravnotežja zahteven šport, čeprav to na prvi pogled ni zapleteno. Dobro jahanje je tisto, pri katerem ne vidimo veliko jahačevega gibanja, vendar je jahač pri tem delu še kako aktiven, saj mora čim bolj neopazno spremljati konjevo gibanje ter konja pri gibanju čim manj ovirati (skladnost).

ZAKAJ OBVEZNO ŠOLANJE?

O sinergiji med konjem in jahačem torej odloča mnogo dejavnikov, ki so na prvi pogled enostavni, vendar v praksi niti približno ni tako. Poznamo vse preveč jahačev, ki so odnehali, še preden so sploh dobro začeli. Nemalo jih je imelo veliko željo, vendar niso bili deležni pravega pristopa pri izobraževanju ali pa so zaradi negativnih izkušenj pridobili strah. Prav iz tega razloga je še kako pomembno izobraževanje na področju konjeniškega športa. Le inštruktor ali učitelj, ki je primerno strokovno podkovan, in pri tem ne mislimo samo na znanje o konjih in jahanju, lahko svoje učence dobro motivira, jim daje občutek varnosti, jih vsestransko izobražuje in navdušuje za ukvarjanje s konjeniškim športom. Tudi dober konj je ljubezen na prvi pogled.

Dober inštruktor ali učitelj mora biti dober pedagog, psiholog, didaktik, organizator in strokovnjak na konjeniškem področju. Poznati mora različne pristope pri poučevanju jahanja, različne reakcije in karakterje ljudi, uporabljati mora raznorazne pripomočke, ki mu pomagajo pri delu, razlikovati mora posamezne stopnje človekovega razvoja, saj otrok potrebuje drugačen pristop kot odrasla oseba, razumeti mora načelo postopnosti in sistematičnosti pri poučevanju in še bi lahko naštevali. Ravno na teh področjih nemalokrat »pademo na izpitu«. Vzrok za to je lahko premalo izkušenj ali pomanjkljiva izobrazba oziroma neznanje ali pa preprosto nezainteresiranost za nenehno izpopolnjevanje in izobraževanje. Zelo pomembno je, da se da tudi tem vsebinam določeno težo in pripravi izobraževanja tudi na to tematiko. Prav na zadnjem seminarju za podaljšanje licenc za inštruktorje, učitelje in trenerje je bil izkazan velik interes za izobraževanje v tej smeri. Kako pridemo do želenega rezultata, na kakšen način? Upamo, da bo v prihodnosti narejeno več na tem področju.

3.9 KONJENIŠKI ŠPORT

ZGODOVINA KONJENIŠKEGA ŠPORTA NA SLOVENSKEM

V prvih letih po vojni so bili ustanovljeni regijski centri Prestranek, Ponoviče in Pragersko. Po vsej Sloveniji so se ustanovljali novi klubi, društva in sekcije. Konjeniški šport je takrat zaživel po vsej Jugoslaviji in leta 1947 so ustanovili Konjeniško zvezo Jugoslavije. Istega leta so pričeli priprave na ustanovitev republiške, slovenske zveze (Pintar, Keršič, Avguštin, Pollak-Premrov, 1999).

Leta 1948 je bil ustanovljen iniciativni odbor za ustanovitev Zveze za konjski šport. 27. marca 1949 je bil ustanovni občni zbor Zveze za konjski šport Slovenije. Na ustanovni skupščini so si zadali, da bodo bolje organizirali delo Zveze in se povezali s terenom, da bodo organizirali čim več klubov in sekcij ter zajeli čim večje število članov, da bodo izvedli čim boljši praktični in teoretični pouk, da bodo ideološko vzgajali člane, da bodo klubi in sekcije delovali čim bolj redno (Pintar idr., 1999).

Zveza za konjski šport je delovala v sklopu Fizikalne zveze Slovenije. Ta se je leta 1952 preoblikovala v Zvezo športov in Zveza za konjski šport je postala samostojna (Pintar idr., 1999).

V prvem letu obstoja Zveze je bilo 14 registriranih organizacij s 1200 člani in 54 registriranimi konji. Ustanovljenih je bilo kar nekaj novih klubov in tri nove sekcije. Ker je imela večina takratnih klubov le vojaške, sposojene jahalne konje, konjeniške enote pa so se selile, je bila tudi »življenjska doba« precejšnjega števila klubov zelo kratka. V prvih letih obstoja zveze je bila v ospredju jahalna disciplina, ker naj bi konjeniški šport služil predvsem predvojaški vzgoji mladine. Takratni konjeniški zagnanci so orali ledino in opravili pionirsko delo. Po navedbah deset let stare publikacije je bilo takrat 16 družbenih konj, premalo hrane zanje, ni bilo rekvizitov, vadbišč, ni bilo strokovnih kadrov, niti pravil in pravilnikov. Zveza je za te pomanjkljivosti vedela in storila, kar je v danem trenutku lahko. Organizirala je izobraževanja, seminarje, predavanja ... (Pintar idr., 1999).

Kmalu je začela Zveza pospeševati trening dresure v klubih. Jahači so z leti napredovali. Veliko so pomenila tudi prvenstva, ki so jih uvedli. Začeli so se vrstiti tudi prvi uspehi. Organizirali so tudi državna prvenstva v militaryju. V Sloveniji se je ta disciplina organizirala zelo zgodaj, prav tako tudi tekmovanja (v Ljubljani že leta 1958). Zaradi pomanjkanja primernih konj se je prvenstvo v tej disciplini kasneje organiziralo le še občasno. Takoj po osvoboditvi se je začela pri nas razvijati tudi športna panoga preskakovanje zaprek. Mladi jahači so imeli od nekdaj radi to disciplino. V primerjavi z drugimi republikami bivše Jugoslavije smo imeli v Sloveniji slabše konje in neizkušene trenerje. Zveza je jahalne konje, v glavnem šolske, ki jih je dobila od JLA, kupila ali dodeljevala klubom (Pintar idr., 1999).

Konjeniška zveza Jugoslavije je v sodelovanju z republiškimi zvezami izdelala prve pravilnike – za kasaške dirke, zbor sodnikov, nagrajevanje tekmovalcev in konj, pravilnike o uporabi in varovanju rekvizitov in konj ter disciplinski pravilnik. Takrat se je začelo tudi obdobje gradnje infrastrukturnih objektov, tekmovališč in vadbišč (Pintar idr., 1999).

Po letu 1958 se je pričela kriza. V kmetijstvu je vedno bolj vdirala mehanizacija, ki je konje in njihovo vlogo potiskala v ozadje. Klubi, kobilarne in Zveza so začeli svojo bitko za obstoj. Leta 1961 je bila ukinjena podkovska šola v Ljubljani. Dotacij skorajda ni bilo več. Leta 1963 je bil ukinjen tudi prihodek od loterije. Mnogi klubi so propadli. Na skupščini leta 1962 jih je bilo le še 14. S to prvo veliko krizo se je pričelo novo obdobje, v katerem so klubi skušali priti do denarja za delovanje s turizmom, prevozništvom, predvojaško vzgojo v povezavi z JLA ... Zveza in klubi so se tako v glavnem ukvarjali s finančnimi problemi, namesto da bi vso energijo usmerjali v šport (Pintar idr., 1999).

Skupščina leta 1964 je bila zelo pomembna. Hitro bi se lahko zgodilo, da bi organizacija počasi razpadla. Na skupščini so predlagali, da bi se Konjeniška zveza vključila v Zvezo za telesno kulturo, da bi se povezali s turističnimi organizacijami, da bi se za predvojaško vzgojo povezali z JLA, da bi se bolj borili za organizacijo konjereje in podkovstva, da bi uredili status kobilarn Lipica in Turnišče, da bi rešili problem trenerjev in da bi več pozornosti namenili propagandi (Pintar idr., 1999).

Obdobje od leta 1964 do 1967 je bilo uspešno, tako doma kot v tujini. Največji uspeh je dosegla Mojca Koren na mednarodnem turnirju na Bledu, kjer je v četrtem baražu na 1,80 metra delila prvo mesto. Vidne uspehe so v juniorski konkurenci dosegali tudi Matjaž Čik in ostali (Pintar idr., 1999).

Zaradi pomanjkanja denarja je bilo predlagano, da naj bi osnovne organizacije same financirale svoje zveze. To je bilo nemogoče. Pomanjkanje denarja je prineslo notranjo razdvojenost odbora. Konjeniški zvezi so bile očitane neaktivnost in previsoke dajatve. Skupščino je v tistem času sestavljalo le še 7 klubov. Tekmovalci so kljub vsemu dosegali dobre rezultate. Lipiški jahači so se začeli udeleževati velikih mednarodnih turnirjev. Zaradi finančnih težav je bilo vedno manj prireditev, možnosti za prodajo športnih konj je bilo vedno manj, na tekmah je bilo obenem vedno manj gledalcev. Za popularizacijo in pestrost konjeniškega športa in pridobivanje finančnih sredstev so klubi organizirali ogromno dejavnosti. Izdelan je bil pravilnik o točkovanju tekmovalcev (Pintar idr., 1999).

Osnovne organizacije so morale financirati svoje republiške strokovne zveze. Vsi so se morali vključiti v ZTKS. Republiški sekretariat za finance je konjenike financiral le še leta 1972. Po kriterijih ZTKS Konjeniški zvezi Slovenije niso priznali, da je konjenišтво sploh šport. Potrebno je bilo dokazovati, da sta dresura in preskakovanje zaprek olimpijski disciplini. Od leta 1972 do 1976 se je spremenila organizacija Zveze. Sprejeta sta bila nova ustava in nov zakon o društvih, zato so pripravili nov statut, ki je bil sprejet na skupščini leta 1976. Osnovne organizacije so se morale izjasniti, ali želijo, da Zveza obstaja, in ali naj jo financirajo občine. Klubi so sklenili samoupravni sporazum, nekakšen nov dogovor o ponovni ustanovitvi Konjeniške zveze Slovenije. V tem času je zveza dosegla, da se je konjeništvu priznala telesnokulturna oziroma družbeno-vzgojna vloga (Pintar idr., 1999).

Na skupščini leta 1977 so sprejeli kar nekaj sklepov, ki jih velja omeniti:

- Klubi so morali pred začetkom tekmovalne sezone zavarovati tekmovalce.
- V preskakovanju zaprek so se od takrat organizirala republiška prvenstva ločeno za mladince in za člane.
- KK Ljubljana, Maribor in Celje so se dogovorili za razpis tekmovanja v dresuri s priznanji na vsaki prireditvi.
- Klubom so predlagali, da se zmagovalcu posamezne točke podelijo pokal ali plaketa.

Na skupščini istega leta je bilo ugotovljeno, da se je povečalo članstvo in število konj in da nastajajo novi klubi. Zveza je bila aktivna pri spreminjanju pravilnika, saj je bilo v sezoni leta 1978 preveč nastopajočih in posledično preveč nesreč. Statut Zveze je bil prilagojen novim razmeram. Izdelan je bil pravilnik za postavljalavce parkurjev in pravilnik za dresuro (Pintar idr., 1999).

Leta 1979 je zveza ustanovila slovensko kasaško, turnirsko, propagandno komisijo in komisijo za vzgojo kadrov, kasneje pa še rejsko in statutarno. Na razpolago je bilo vedno več strokovnega gradiva: mednarodni pravilnik za dresuro in izvleček iz ameriške knjige o treningu kasačev (Pintar idr., 1999).

V letu 1980 so bile največji problem še vedno finančne težave. Razvijati se je začelo rejsko področje – predvsem na republiški ravni. Za boljše sodelovanje med rejo in športom je bila ustanovljena konjerejska komisija. Leta 1981 so komisije izdelale oziroma dopolnile statute, v TOZD-u za živinorejo Biotehniške fakultete so v sodelovanju s komisijo zveze izdelali načrte za tečaje klubskih inštruktorjev (Pintar idr., 1999).

Leta 1982 je po skupščini izšla prva številka glasila »Konji in konjeniški šport«. Tega leta je bilo v Sloveniji 18 klubov s približno 2800 člani, 157 jahalnimi konji in 220 kasači. Naslednje leto je najbolj zaznamovala Lipica. Njeni dresurni jahači so se uvrstili na olimpijske igre (Pintar idr., 1999).

Leto 1985 velja za enega najuspešnejših. Slovenski jahači so na državnem prvenstvu pobrali praktično vse naslove. Istega leta je bil lipiški jahač uvrščen v finale svetovnega pokala v dresuri (Pintar idr., 1999).

Od leta 1989 do 1999 se je konjenišтво v Sloveniji razširilo tako, kot ni slutil nihče. Razvijalo in napredovalo je dresurno jahanje. V vseh klubih so kmalu spoznali, da je »dresura mati vseh modrosti v jahanju«. Jahače so najprej začeli poučevati v dresuri. To se je čez nekaj let obrestovalo. Takoj se je pokazalo, kdo obvladuje položaj, kdo v resnici kaj zna in kdo ne. Vedno hitreje se je razvijalo preskakovanje zaprek. Morda je bil največji dosežek zadnjega desetletja polstoletne zgodovine Konjeniške zveze Slovenije v tem, da je postalo konjenišтво veliko bolj množično. Veliko več mladih se je vključevalo v že obstoječe klube, tečajnikov je bilo toliko, da si imel srečo, če se ti je uspelo vpisati v tečaj jahanja. Ponovno so zaživel nekateri klubi, katerih delo je prej zamrlo. Precej klubov je bilo ustanovljenih na novo. V vseh slovenskih pokrajinah so zaživila številna konjeniška društva, klubi, konjenice ... Z množičnostjo so postale tekme vse bolj obiskane. Neverjetno je, koliko konjev so posamezniki v desetih letih uvozili, koliko prikolic za transport konjev je prišlo v Slovenijo, koliko opreme so novi udeleženci v kratkem pokupili.

Ni bilo redko, da so organizatorji našli na posameznih tekmah turnirjev, ki so se na višku sezone odvijale vsak konec tedna, tudi po 100 in več startov. Glavna naloga je bila to množičnost preliti v kvaliteto in dobiti nekaj tekmovalcev, ki bi s svojim znanjem in pogumom sodili na mednarodne turnirje. Ti tekmovalci in tekmovalke bi s seboj potegnili veliko novih navdušencev, zaradi uspehov in množičnosti bi postali posamezniki in klubi zanimivi za medije, s tem pa tudi za oglaševalce. Po desetih letih je bilo grenko spoznanje, da v dresurni disciplini, v kateri smo zasloveli tudi daleč preko meja, nazadujemo. Zgodila se je menjava generacij, tako pri jahačih kot pri konjih, in kriza. (Pintar idr., 1999).

Zaradi nenadne množičnosti, ki se je pojavila po letu 1991, je bila Konjeniška zveza Slovenije kljub rednemu delu s svojimi strokovnimi sodelavci v precejšnjih težavah. Glavno vprašanje je bilo, kje dobiti zadostno število kakovostnih trenerjev, inštruktorjev, vaditeljev in drugih nepogrešljivih strokovnjakov. Vlogo je prevzela Slovenska konjeniška akademija. V tem času se je Konjeniška zveza Slovenije razšla s kasači (Pintar idr., 1999).

Leta 1999 je imela Konjeniška zveza Slovenije 33 tekmovalnih klubov, 24 jahalnih šol, turističnih kmetij in društev. V preskakovanju zaprek je bilo licenciranih 317 tekmovalcev, v dresuri 229, v endurancu 20. Skupaj je bilo licenciranih 632 tekmovalcev, od tega 566 aktivnih. Izpeljanih je bilo 25 tekmovanj v preskakovanju zaprek, 11 v dresurnem jahanju in 2 v endurancu. Zveza je imela tega leta registriranih 54 trenerjev, 47 učiteljev in 246 inštruktorjev. Predsednik Zveze je ob petdesetletnici zveze povedal: »V prihodnje bo potrebno še bolj paziti na kakovost treningov tekmovalcev in konj, če hočemo, da se bomo približali svetovnemu vrhu.

Ker gre razvoj konjeniškega športa z veliko naglico naprej, bomo morali tudi v bodoče izšolati čim več kakovostnih trenerjev, ki bodo obvladovali vse moderne trende izobraževanja in treniranja, kajti le s sistematično in kvalitetno vadbo bomo lahko dosegli tudi boljše športne uspehe.« (Pintar idr., 1999, str. 3)

V letu 2012 je bilo v Konjeniško zvezo Slovenije včlanjenih 39 tekmovalnih klubov, 19 netekmovalnih klubov in 8 podpornih klubov. Skupno je bilo licenciranih 498 tekmovalcev. Izdanih je bilo 399 tekmovalnih licenc za preskakovanje ovir, 210 tekmovalnih licenc za dresurno jahanje, 21 licenc za vožnjo vpreg in 25 licenc za endurance. Število licenciranih konj za tekmovanja pri Konjeniški zvezi Slovenije je v letu 2012 znašalo 851 konj. V letu 2012 je Konjeniška zveza Slovenije izdala 121 licenc za inštruktorja jahanja, 25 učiteljskih licenc in 20 trenerskih licenc (Konjeniška zveza Slovenije, 2013).

KONJENIŠKA ZVEZA SLOVENIJE

Konjeniška zveza Slovenije je glavna konjeniška organizacija v Sloveniji. Ustanovljena je bila leta 1948. Deluje pod okriljem Olimpijskega komiteja Slovenije in ministrstva, pristojnega za šport. Od leta 1991 je članica Federation Equestre Internationale ali mednarodne konjeniške organizacije (FEI). Njena glavna skrb je povezovanje, razvijanje in pospeševanje razvoja konjeniškega športa in usmerjanje vseh konjeniških disciplin, ki jih združuje mednarodna konjeniška organizacija (FEI) v Sloveniji (Konjeniška zveza Slovenije, 2012).

»Konjeniško zvezo sestavljajo:

- konjeniški klubi z licenciranimi tekmovalci,
- društva, ki se ukvarjajo s konjeniško dejavnostjo,
- rejska združenja s sedežem na območju države Slovenije,
- turistične kmetije, ki nudijo konjeniške aktivnosti (turistična društva, sekcije),
- pravne osebe, ki izkažejo pravni interes in sprejmejo pravila Konjeniške zveze Slovenije« (Statut Konjeniške zveze Slovenije, 2010, str. 1).

»Cilji in naloge zveze so:

- razvijanje vseh oblik konjeniškega športa in reje;
- uresničuje načela, sklepe in dogovore ter skupno dogovorjene programe OKS-ŠZS;
- razvija in krepi kulturne odnose pri svojih članih, skrbi za razvoj korektnih odnosov v njih ter uveljavlja kolektivno delo, odločanje in odgovornost v vseh organih zveze;
- spodbuja narodno zavest ter razvija pošteno športno odnose, solidarnost med člani zveze, se zavzema za pravičnost in humane odnose med ljudmi;
- pospešuje in razvija množičnost v konjeniškem športu in goji vse discipline iz pristojnosti FEI;
- razvija v športnikih pravi športni, borbeni duh in humani odnos do konja;
- spodbuja, usklajuje in usmerja športno dejavnost svojih članov na območju Republike Slovenije in skrbi za vzajemno sodelovanje le-teh z izmenjavo izkušenj, da bi se organizacije razširile; izvaja politiko vključevanja v mednarodne športne asociacije in tekmovanja v vseh konjeniških disciplinah;
- prireja tečaje in druge oblike usposabljanja strokovnih kadrov iz vrst članov Zveze s področja konjenštva ter v okvirih dejavnosti SKA (Slovenske konjeniške akademije) izdaja licence za usposobljene športne delavce za vpis v razvid zasebnih športnih delavcev pri Ministrstvu za šolstvo in šport;
- organizira državna prvenstva, mednarodna tekmovanja in druga amaterska tekmovanja v vseh disciplinah konjeniškega športa ali za to pooblasti člane zveze;
- skrbi za razvoj vrhunškega konjeniškega športa in odloča o sestavi državne reprezentance za vse discipline;
- spremlja in posreduje članom informacije o konjeniškem športu doma in v tujini;
- sodeluje z drugimi športnimi organizacijami, slovensko vojsko in organi za notranje zadeve zaradi usklajevanja športne dejavnosti in obrambno-zaščitne dejavnosti;
- izdaja strokovno literaturo s področja delovanja Zveze v skladu z veljavno zakonodajo s tega področja;
- pomaga pri vzreji športnih konj in zaradi tega sodeluje z organizacijami in državnimi organi, ki skrbijo za konjerejo;
- vodi evidenco članov zveze in izdaja potrdila za poklicne športnike za vpis v razvid poklicnih športnikov pri Ministrstvu za šolstvo in šport;
- vodi register o poreklu in izvoru športnih konj in razglašča uradne rezultate tekmovanj;
- vodi evidenco in izdaja licence tekmovalcem za tekmovanja v tujini in doma za vse discipline;
- nadzoruje in daje soglasja ter strokovno pomoč članom za tekmovanje doma in v tujini« (Statut Konjeniške zveze Slovenije, 2010, str. 2).

Za delo v konjeniški zvezi skrbijo naslednji organi Konjeniške zveze Slovenije:

- upravni odbor (predsednik, podpredsednik in člani),
- druge funkcije (generalni sekretar, namestnik generalnega sekretarja in tehnična sekretarka),
- nadzorni odbor (predsednik in člani),
- disciplinska komisija (predsednik in člani),
- Slovenska konjeniška akademija (SKA) – strokovni svet za izobraževanje,
- strokovni svet za preskakovanje ovir,
- strokovni svet za dresurno jahanje,
- strokovni svet za vožnjo vpreg,
- strokovni svet za endurance,
- strokovni svet za reining,
- zbor sodnikov,
- veterinarska komisija (Statut Konjeniške zveze Slovenije, 2010).

SLOVENSKA KONJENIŠKA AKADEMIJA

Glavna naloga Slovenske konjeniške akademije je, da skrbi za strokovno, razvojno in svetovalno delo v konjeniškem športu. Je izobraževalni organ Konjeniške zveze Slovenije.

»Cilji SKA so:

- omogočanje razvoja in doseganja čim višje ravni izobrazbe ter strokovnega dela na področju konjeniškega športa;
- razvijanje kvalitetnih izobraževalnih in izpopolnjevalnih programov ter seminarjev;
- omogočanje vključevanja v katerikoli izobraževalni program SKA;
- zagotavljanje pridobitve javno veljavnega poklica z nazivom zasebni športni delavec, ki se lahko pridobi po končanem izobraževalnem programu SKA, potrjenem s strani pristojnih institucij in ministrstva;
- zagotavljanje objektivnega ocenjevanja članov KZS po enakih kriterijih in s tem odpiranje možnosti za kvalitetno ponudbo tečajev in učenja jahanja« (Pravilnik o organizaciji Slovenske konjeniške akademije, 1999, str. 1).

»V skladu z zastavljenimi cilji SKA opravlja zlasti naslednje naloge:

- pripravlja programe in seminarje usposabljanja, izobraževanja ter izpopolnjevanja;
- organizira šolanje in izpopolnjevanje strokovnih delavcev;
- podeljuje licence strokovnim delavcem in članom KZS;
- izdaja strokovno gradivo in literaturo za potrebe usposabljanja in izobraževanja;
- vrednoti kvaliteto ponudbe članov KZS in pogoje za izvedbo programov SKA;
- sodeluje s tujimi in mednarodnimi strokovnimi organizacijami za izobraževanje strokovnjakov na področju konjeniškega športa;
- skrbi za mednarodno izmenjavo strokovnjakov na področju izobraževanja v konjeniškem športu;
- za izvedbo izobraževalnih in izpopolnjevalnih programov se povezuje z domačimi institucijami (fakultetami in ministri)« (Pravilnik o organizaciji Slovenske konjeniške akademije, 1999, str. 1–2).

SKA izvaja naslednje programe usposabljanj in izobraževanj:

- osnovni program usposabljanja: jahač 1, jahač 2, nadaljevalni program;
- strokovni izobraževalni program: inštruktor jahanja, učitelj jahanja, trener jahanja;
- strokovno-organizacijski izobraževalni program: sodnik katere od disciplin konjeniškega športa, oblikovalec parkurja, komisar (steward) (Pravilnik o organizaciji Slovenske konjeniške akademije, 1999).

KONJENIŠKI KLUBI

Konjeniški klubi so prostovoljna, samostojna in neprofitna združenja oseb, ki se ukvarjajo s konjeniškim športom ali ljubiteljsko. Klubi so pravne osebe zasebnega prava. Posebej naj omenimo, da gre tu za skupinske interese v konjeniškem športu, ko se določena skupina ljudi poveže v klub. V klubih sodelujejo ljudje z različnih področij, ki stremijo k skupnim – klubskim – ciljem.

V Sloveniji poznamo tekmovalne konjeniške klube, netekmovalne konjeniške klube in podporne klube. Vsi delujejo na osnovi zakona o društvih.

Namen konjeniških klubov je navadno spodbujati konjeniško športno dejavnost, lahko pa tudi turistično dejavnost in s tem prispevati k razvoju športa in/ali turizma na področjih, kjer klub deluje.

Cilji konjeniških klubov so lahko različni. Načeloma klubi spodbujajo in razvijajo konjeniški šport, vzgajajo mlade tekmovalce, organizirajo tekmovanja, konjeniške igre in dneve odprtih vrat, skrbijo za izobraževanje članov s področja konjeništvaja ter jih informirajo, skrbijo za racionalno in zakonito porabo sredstev kluba in oblikujejo letne načrte kluba. Klubi lahko tudi skrbijo za urejanje jahalnih poti, sodelujejo in se povezujejo s sorodnimi društvi, spremljajo razvoj športa in konjeniškega turizma, organizirajo razstave ali konjeniške sejme in ostale dejavnosti v povezavi s konjeništvom.

Članstvo v klubih je prostovoljno. K organom kluba spadajo skupščina, upravni in nadzorni odbor in disciplinska komisija. Vsak klub sprejme svoj statut, ki ga upoštevajo vsi člani. V statutu so jasno opredeljeni cilji kluba in njegovo delovanje ter opisane naloge določenih funkcij posameznikov, ki so izvoljeni na letnih skupščinah.

FAKULTETA ZA ŠPORT

Fakulteta za šport je naša univerzitetna in glavna izobraževalna ustanova za šport. Med izobraževanjem študente usmerja in izobražuje v zelenih smereh. Znanje, ki ga ima (področja mejnih znanosti), predstavlja nepogrešljiv del v povezavi z razvojem konjeniškega športa. Med študijem smo pridobili ogromno znanja s področja športnega treniranja, psihologije športa, sociologije športa, medicine športa, rekreacije v športu, organizacije v športu, didaktike itd. Vsa ta znanja pogrešamo tudi na izobraževanjih za potrebe konjeniškega športa. Povezava med Konjeniško zvezo Slovenije in Fakultete za šport bi lahko pripomogla k hitrejšemu in kvalitetnejšemu razvoju konjeniškega športa v Sloveniji.

POSAMEZNIKI V KONJENIŠTVU SLOVENIJE

Jahač, ki se odloči, da se bo začel ukvarjati s konjeništvom, se najprej vpiše v šolo jahanja, ki naj bi imela primerno izobražene kadre za poučevanje, primerno infrastrukturo in seveda primerne konje. V izobraževalnem sistemu, ki ga izvaja Konjeniška zveza Slovenije, jahač v začetnem tečaju opravi izpit za JAHAČA 1 (osnove jahanja). Naslednji nivo, ki ga jahač lahko opravi, je izpit za JAHAČA 2. Razlika med enim in drugim je v višji stopnji jahačevega teoretičnega in praktičnega znanja. Osvojen izpit za JAHAČA 2 naj bi predstavljal usposobljenega jahača za jahanje po terenih.

Če se jahač odloči za tekmovanje, lahko s pomočjo inštruktorja v nadaljnjem izobraževanju pridobi TEKMOVALNO LICENCO. Za opravljanje licence sta potrebna predhodno opravljena izpita za jahača 1 in jahača 2. Od jahača se zahteva poznavanje pravilnikov za disciplino, v kateri želi tekrovati, ter jahanje predpisanih nalog, ki so vnaprej določene. Opravljanje licence je potrebno predhodno najaviti sodniku, ki določi datum izpita. Izpit lahko nadzoruje le sodnik, ki je registriran pri Konjeniški zvezi Slovenije. Ta kandidata oceni v praktičnem in teoretičnem delu izpita ter ocenjevalni list odda na Konjeniško zvezo Slovenije. Zveza nato tekmovalca po včlanitvi v tekmovalni klub registrira in mu izda tekmovalno licenco. Jahači v Sloveniji lahko pod okriljem Konjeniške zveze Slovenije tekrovujejo v naslednjih tekmovalnih disciplinah:

- dresura,
- preskakovanje ovir,
- eventing,
- vožnja vpreg,
- endurance,
- reining (Konjeniška zveza Slovenije, 2013).

Napredek tekmovalca iz nižje v višjo kategorijo določajo pravilniki posameznih disciplin.

Težavnostne kategorije lahko v tekmovalnem športu razdelimo na:

- razred E in A: začetni razred (to licenco pridobi jahač, ko opravi licenco),
- razred L: lahki razred,
- razred L/M in Ma: prehodni razred,
- razred M in Mb: srednje težki razred,
- razred S: težki razred (Trapečar, 1999).

Po opravljeni licenci se večina jahačev odloči za nakup lastnega konja. Ta podvig lahko predstavlja zelo pozitivno spremembo v jahačevem nadaljnjem poteku izobraževanja v konjeništvu, če je nakup primeren. To pomeni, da jahač kupi konja, ki je njemu primeren, zdrav in ima usvojen določen nivo znanja. Tekmovanja za jahače predstavljajo zelo velik strošek, zato je pomembno, da je izkušnja zanje prijetna, da se cilji, ki si jih jahač postavlja, izpolnjujejo, in da so primerni njegovemu nivoju znanja.

INŠTRUKTORJI, UČITELJI IN TRENERJI

So strokovni kadri, ki jih izobražuje Slovenska konjeniška akademija pod okriljem Konjeniške zveze Slovenije.

»Za opravljanje poklica inštruktor jahanja se zahteva končana osnovna šola in dopolnjena starost 18 let. Med šolanjem inštruktor pridobiva strokovno-teoretična znanja, s katerimi dopolnjuje svoje predhodne izkušnje s konji. Usvojiti mora znanja s področja zgodovine konjeniških športov, teorije jahanja, teorije šolanja konj, osnov skakalnega športa, terenske ježe, pravnih osnov za delo vodij jahalnih šol in vaditeljev, menedžmenta jahalnih šol, psihologije in bolezni konj, ureditve objektov, hlevov, tekališč ... Zahtevajo se tudi lastne izkušnje z delom s konji in jahanjem. Samo s pomočjo le-teh bo inštruktor lahko razumel občutke jahačev in posebnosti v posameznih panogah.

Za uspešno izvajanje poklica se od inštruktorja zahteva pedagoški pristop do jahačev, s katerim pripomore do hitrejšega napredovanja v tehniki jahanja, ter visoka raven ustvarjalnosti, ki mu omogoča načrtovanje različnih programov tečaja jahanja, ki so primerni letom in sposobnostim jahačev« (Inštruktor jahanja, 2013).

»Osnovno delovno opravilo inštruktorja jahanja je predstaviti bodočim jahačem (začetnikom) delo s konji, jim približati konja kot nežno, močno, pametno in predvsem zahtevno žival, jim pomagati premagati strah do velikih živali ter vzpostaviti prijateljski odnos in sožitje med konjem in jahačem. Inštruktor mora pri svojem delu izvajati tudi vodstvene, učne, vzgojne, administrativne in tehnične naloge. Vse te naloge se medsebojno prepletajo v odvisnosti od ciljev priprave jahačev, kot so rekreativni jahači ali tekmovalci, ter od starosti tečajnikov« (Inštruktor jahanja, 2013).

3.10 MOŽNE OBLIKE REGISTRACIJ ZA OPRAVLJANJE KONJENIŠKE DEJAVNOSTI

V zakonodaji in na konkretnih primerih registracij smo poiskali možnosti registracije dejavnosti konjeništvu, jahanja in konjereje v Republiki Slovenije.

Najpogostejša oblika registracije dejavnosti v zvezi s konjeništvom je registracija društva. Društvo je samostojno in nepridobitno združenje, ki ga ustanoviteljice oziroma ustanovitelji skladno z Zakonom o društvih ustanovijo zaradi uresničevanja skupnih interesov.

Namen ustanovitve in delovanja društva ni pridobivanje dobička. Presežke prihodkov nad odhodki iz vseh dejavnosti in drugih virov društvo trajno namenja za uresničevanje svojega namena in ciljev in jih ne deli med člane (Zakon o društvih, 2006). Društva se registrirajo na upravnih enotah.

Za leto 2011 je Agenciji za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES) 245 konjeniških, jahalnih in konjerejskih društev predložilo letno poročilo o svojem poslovanju. Po prihodkih iz dejavnosti so največji tovrstni klubi naslednji:

- Konjeniški klub Komenda – 346.954 EUR prihodkov,
- Konjeniška zveza Slovenije – 178.456 EUR prihodkov,
- Konjeniški klub Ljubljana – 175.238 EUR prihodkov,
- Konjeniški klub Celje – 163.577 EUR prihodkov.

Vsi štiri omenjeni klubi so imeli presežek prihodkov nad odhodki iz dejavnosti. Nekateri od klubov so celo zaposlovali delavce, sicer ne veliko, le po enega ali dva zaposlena. Enega zaposlenega je imela Konjeniška zveza Slovenije, dva zaposlena Konjeniški klub Celje, enega zaposlenega Konjeniški klub Gibanje, enega zaposlenega Konjeniški klub Strmol in enega zaposlenega Konjeniški klub Grad Rakičan.

Od 245 društev jih je kar 69 prikazalo, da niso imeni nič prihodkov iz dejavnosti, kar pomeni, da so registrirani, vendar dejavnosti ne opravljajo.

Po Zakonu o gospodarskih družbah je družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.) pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Pridobitna dejavnost je vsaka dejavnost, ki se opravlja na trgu zaradi pridobivanja dobička. D. o. o. ustanovi ena fizična ali pravna oseba z aktom o ustanovitvi ali več fizičnih oziroma pravnih oseb z družbeno pogodbo (Zakon o gospodarskih družbah, Uradni list RS št. 65/09).

Le pet družb z omejeno odgovornostjo, ki se ukvarjajo izključno s konjeništvom, smo konec januarja 2013 našli v Poslovnem registru Slovenije. Jih je pa še veliko, ki imajo dejavnost konjeništvu opredeljeno v svojem aktu oziroma družbeni pogodbi, vendar predstavlja manjši obseg njihovega poslovanja, kar pa ni razvidno iz registra.

Samostojni podjetnik (s. p.) je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost. Dejavnost lahko začne opravljati po vpisu v Poslovni register Slovenije na Agenciji za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Tudi za samostojne podjetnike velja Zakon o gospodarskih družbah.

Konec januarja 2013 je bilo v Poslovnem registru Slovenije registriranih deset samostojnih podjetnikov, ki imajo kot glavno dejavnost šolo jahanja ali konjeništvu. Kot pri družbah z omejeno odgovornostjo tudi pri samostojnih podjetnikih velja, da tistih, ki se s konjeništvom ukvarjajo poleg neke druge glavne dejavnosti, ne moremo poiskati.

Predvsem tisti, ki se pretežno sami samostojno ukvarjajo z izobraževanjem v konjeništvu, so registrirani kot zasebni športni delavci. Naloge v športu kot zasebni športni delavec lahko posameznik opravlja, če:

- ima ustrezno izobrazbo ali ustrezno usposobljenost za opravljanje dejavnosti,
- ima licenco za opravljanje dejavnosti v športu, če je predpisana,
- mu ni s pravnomočno odločbo prepovedano opravljanje te dejavnosti,
- obvlada slovenski jezik,
- ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji.

Zasebni športni delavec je vpisan v razvid zasebnih športnih delavcev pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport na podlagi Zakona o športu (Zakon o športu, Uradni list RS 22/98, 97/01, 15/03). Vpis v razvid zasebnih športnih delavcev se opravi na podlagi predloga za vpis, ki ga vlagatelj vloži pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

V Poslovnem registru Slovenije je bilo konec januarja 2013 vpisanih devet zasebnih športnih delavcev, pri katerih je bilo mogoče ugotoviti, da se ukvarjajo s poučevanjem jahanja.

Tudi kot nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji se lahko registrira nekdo, ki se želi ukvarjati s konjeništvom in ima kmetijo. Podlaga za registracijo nosilca za dopolnilno dejavnost na kmetiji je Zakon o kmetijstvu (Zakon o kmetijstvu, Uradni list RS št. 45/08). Registracija se opravi pri upravni enoti.

Primer registracije dopolnilne dejavnosti na kmetiji je Andrej Hosta – Kobilarna Hosta iz Sel pri Šentjerneju. Dejavnost Kobilarne Hosta je reja lipicancev, poučevanje dresurnega jahanja, priprava jahačev za licence, prikaz njihove kmetije in drugo.

Zavodi so organizacije, ki se ustanovijo za opravljanje dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja ali drugih dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička (Zakon o zavodih, Uradni list RS št. 12/91, 17/91, 55/92, 66/93, 8/96, 36/2000).

Zavode lahko ustanovijo domače in tuje fizične in pravne osebe, če ni za posamezne dejavnosti ali za posamezne vrste zavodov z zakonom drugače določeno.

Po podatkih AJ PES je bilo konec januarja 2013 v Sloveniji registriranih šest zasebnih zavodov, pri katerih se iz naziva zavoda vidi, da se zavodi ukvarjajo s konjeništvom.

Za opravljanje javnih služb se ustanovijo javni zavodi. Javne zavode ustanovijo republika, občine, mesto in druge z zakonom pooblašene javne pravne osebe.

Naš največji javni zavod, ki se ukvarja z rejo lipicancev in konjeništvom, je Kobilarna Lipica. Kobilarna Lipica ima celo svoj zakon, in sicer Zakon o Kobilarni Lipica (Zakon o Kobilarni Lipica, Uradni list RS št. 29796, 79/06, 107/06), s katerim je Kobilarna Lipica razglašena za kulturni spomenik državnega pomena. Je izjemen kulturno-zgodovinski spomenik ne samo v nacionalnem, temveč tudi v svetovnem merilu. Za delovanje Kobilarne Lipica je pomemben tudi Zakon o varstvu kulturne dediščine.

Javni zavod Kobilarna Lipica opravlja dejavnosti javne službe v skladu s svojim statutom.

Dejavnosti Kobilarne Lipica so določene z Zakonom o Kobilarni Lipica in so naslednje:

- reja in vzreja konj lipicancev, pripuščanje, o semenjevanje, selekcija, rodovništvo, preizkušanje in šolanje konj;
- spremljanje reje in vzreje konj lipicancev v lasti drugih pravnih in fizičnih oseb v Republiki Sloveniji, ki so člani združenja rejcev lipicancev, zagotavljanje potrebnega števila žrebcev plemenjakov oziroma potrebnih količin žrebčevega semena za plemenske kobile, zagotavljanje rejcev ter strokovno svetovanje tem rejcem;
- vodenje izvorne rodovniške knjige lipicancev;
- organiziranje kulturnih in konjerejsko-konjeniških prireditev na zavarovanem območju;
- sodelovanje konj lipicancev v državnem protokolu Republike Slovenije;
- varstvo kulturne dediščine;
- upravljanje z nepremičnim in premičnim premoženjem v območju kulturnega spomenika ter pravicami intelektualne lastnine, ki so podlaga za izvajanje javne službe iz prejšnjih alinej.

V Kobilarni Lipica je bilo v decembru leta 2011 skupno 395 konj (131 plemenskih kobil , 100 dresurnih in plemenskih žrebcev, 43 delovnih konj, 121 v prirastku – konji do 4. leta).

V letu 2011 je Kobilarna Lipica za svoje delovanje iz proračuna Republike Slovenije (Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano) prejela prihodek v znesku 3.002.881,00 EUR, lastnih prihodkov pa je imela 1.388.174,00 EUR.

Javni zavod Kobilarna Lipica je konec leta 2011 zaposloval 89 delavcev (Letno poročilo Kobilarne Lipica, 2011).

Pri Kobilarni Lipica že iz naziva zavoda ugotovimo, s katero glavno dejavnostjo se zavod ukvarja, in zato Kobilarno Lipica lahko najdemo v Poslovnem registru Slovenije. Nikjer pa ni razvidno, ko ima javni zavod drugo glavno dejavnost in se s konjeništvom oziroma rejo konj ukvarja poleg glavne dejavnosti in ima dodatno dejavnost opredeljeno v svojem statutu. Primer takega javnega zavoda je GRM – center biotehnike in turizma, ki ima kot glavno dejavnost registrirano srednješolsko izobraževanje. Niti iz naziva tega zavoda niti iz glavne dejavnosti zavoda ni razvidno, da je zavod kakor koli povezan s konjeništvom. Le ker GRM – center biotehnike in turizma poznamo, vemo, da ima šola za izobraževalne namene tudi posestvo. Na posestvu poleg poljedelstva in živinoreje učijo tudi konjeništvu, za kar ima šola za potrebe izobraževanja približno 40 konj.

4 PREGLED TUJIH STRATEGIJ ZA RAZVOJ KONJENIŠKEGA ŠPORTA

4.1 KONJENIŠKA STRATEGIJA ANGLIJE IN WALES

Anglija in Wales sta razvila eno najpopolnejših strategij za razvoj konjeniške industrije.

Namen konjeniške strategije je razviti močno in dolgotrajno konjeniško industrijo, dvigniti njeno ekonomsko vrednost, izboljšati dobrobit in skrb za konje in razviti industrijsko povezovanje s kulturnim, socialnim, izobraževalnim, zdravim in športnim življenjem naroda (Strategy for the Horse Industry in England and Wales, 2005).

Strategija prikazuje vizijo za razvoj konjeniške industrije v časovnem obdobju desetih let. Natančno opredeljuje, kje se vključujejo posamezni deli industrije in kako in kje lahko pomaga vlada oziroma država. Podprta je z aktivnim planom, ki natančno določa odgovornosti posameznikov in vsebuje načrt za izpeljavo ter cilje.

Konjeniško industrijo sestavljajo vse aktivnosti, ki vključujejo uporabo, lastništvo ali posedovanje konj, profesionalne in prostočasne aktivnosti s konji, ponudnike s konji povezanimi dobrinami in usluge za te celostne aktivnosti. (Strategy for the Horse Industry in England and Wales, 2005).

Strategija je popolnoma sprejeta in aktivno promovirana s strani celotne konjeniške industrije in je podprta s pozitivno združitvijo z vlado. Njen glavni cilj je razrešitev razslojitve v konjeniški industriji, saj je to glavni razlog za zaviranje napredka. Vizija celotne strategije je, da postane konjeništvu prepoznavno kot pomemben posel, šport in prostočasna dejavnost (Strategy for the Horse Industry in England and Wales, 2005).

CILJI STRATEGIJE

Osem medsebojno povezanih ciljev, kot ključ za doseg celotnega namena strategije:

- **ZDRUŽITI KONJENIŠKO INDUSTRIJO IN RAZVITI NJEN NACIONALNI, REGIONALNI IN LOKALNI VPLIV:** Združiti industrijo na nacionalnem nivoju in razviti industrijski regionalni in lokalni vpliv.
- **POVEČATI SODELOVANJE V KONJENIŠTVU IN RAZVITI SOCIALNO SODELOVANJE V KONJENIŠKI INDUSTRIJI:** Povečati združevanje v konjeništvu, delati z vlado za razvoj socialnih, izobraževalnih in zdravstvenih prednosti v povezavi s konji.
- **DVIGNITI EKONOMSKO VREDNOST KONJENIŠKIH POSLOV:** Dvigniti standarde poslovne uspešnosti, opogumiti sodelovanje za izboljšanje poslovnih priložnosti, zagotavljanje močnih povezav z razvojnimi agencijami, zagotoviti enake davčne in regulativne konkurenčne pogoje, doseči industrijski pogled na status konja, rešiti težave, povezane z zavarovanjem ter zdravjem in varnostjo upravljanja s tveganji, izboljšati vrednost konjeniških produktov in uslug, zvišati konjeniški turizem.

- ZVIŠATI KONJENIŠKE VEŠČINE, TRENING IN STANDARDE: Privabiti in obdržati delavce, zagotoviti okolje, v katerem si ljudje želijo zgraditi kariero, opredeliti stopnje usposobljenosti in potreb po usposabljanju, izboljšati možnosti za delo in učenje v izobraževalnih ustanovah.
- ZVIŠATI DOSTOP DO JAHALNIH POTI IN VOŽNJO KOČIJ: Zagotoviti združeno in dobro vzdrževano mrežo javnih pravic poti, povečanje zagotavljanja drugih terenskih konjeniških poti in območij z odprtim dostopom za konje, nadaljevanje varne izobrazbe za motoriste, jahače in voznike vpreg, zagotoviti mestnemu in primestnemu jahanju in vožnji kočij napredek in izboljšave.
- UPOŠTEVATI OKOLJSKO VPETOST: Izboljšanje standardov upravljanja zemljišč, spodbuditi pravilen in varen odvoz in skladiščenja gnoja, spodbuditi uporabo konj v projektih varovanja pašnih površin, ki podpirajo prosto živeče živali in pašno biotsko raznovrstnost.
- SPODBUJATI ŠPORTNO ODLIČNOST: Razširiti program razvoja treniranja, izboljšati standard ponudbe, razširiti dolgoročne programe za razvoj jahačev in konj, spodbuditi nepovezane organe za sodelovanje.
- IZBOLJŠATI KVALITETO IN REJO KONJ IN PONIJEV: Vzpostaviti vodilne organe, ki bi pomagali pri izboljšanju kakovosti konj in ponijev, izkoristiti nacionalne baze podatkov konj za izboljšanje reje, dvigniti standarde v kobilarnah, uravnotežiti genetske izboljšave z genetsko raznolikostjo, ohranjanje domačih in avtohtonih konj in ponijev (Strategy for the Horse Industry in England and Wales, 2005).

4.2 IRSKA STRATEGIJA RAZVOJA KONJENIŠKE INDUSTRIJE

Irska se je zvišanja učinkovitosti lotila s strategijo za razvoj konjeniške industrije. Želijo postati mednarodno konkurenčni in razviti uspešno industrijo irskega konjeniškega športa. To bodo dosegli z razvojem in promocijo reje, športa, pristočasnih aktivnosti in ekonomije.

Da bi dosegli vizijo, morajo zagotoviti okvir za upravljanje, razvoj, promocijo in učinkovito financiranje konjenišva z zagotavljanjem (Hennesy and Quinn, 2007):

- ustreznega upravljanja in vodenja, v kombinaciji strokovnih standardov upravljanja in vodenja v konjeništvu;
- odličnih storitev v povezavi s svojimi podružnicami (storitve vključujejo: izobraževanje in usposabljanje, informacijsko tehnologijo in informiranje, upravljanje človeških virov, podporo članstvu, storitve, komuniciranje, PR in medijske strukture);
- zadostnih finančnih sredstev za razvoj konjenišva;
- razvoja trga in strukture za podporo podjetjem;
- odličnih rejskih struktur in podpiranjem visoko kakovostnih konj ter zaščito irske avtohtone pasme.;
- športne odličnosti, razvojem pristočasnih aktivnosti in spodbujanjem sodelovanja.

V nadaljevanju so ključna strateška področja, na katere se analiza nanaša (Hennesy and Quinn, 2007):

- REJA KONJ: Rejci se morajo osredotočiti na potrebe trga in dati pomen tudi sektorju za prosti čas. Potrebno je vzpostaviti celovito rejsko izobraževanje in informacijske storitve, kar bi irskim rejcem omogočilo konkuriranje z visoko organiziranimi programi reje, ki se jih upravlja z rodovniškimi knjigami. Avtohtone pasme potrebujejo dodatno podporo za ohranjanje programov in vzpostavitev prodajne možnosti, da bi zagotovili njihovo prihodnost preživetja. V rodovniški knjigi za irskega športnega konja bi morali uvesti genetske izboljšave. Potrebno je spremeniti pravila sedanje rodovniške knjige, uvesti celovit sistem za testiranje mladih konj in spremembe v sistemu testiranja žrebcev.
- VODENJE IN UPRAVLJANJE: Industrija zahteva ustrezno upravljanje, skupaj s strokovnimi standardi. To je potrebno doseči z ustreznim usposabljanjem in boljšo obveščevalno tehnologijo.
- RAZVOJ ŠPORTA IN PROSTEGA ČASA: Industrija si mora prizadevati za povečanje udeležbe ljudi v konjeništvu. To bo dosegla z odličnostjo na vsakem od svojih glavnih področij, upoštevajoč naslednje elemente:
 - VISOKA ZMOGLJIVOST,
 - KONJENIŠTVO VKLJUČITI V PROSTI ČAS IN TURIZEM,
 - RAZSTAVE IN TEKMOVANJA,
 - STORITVE,
 - PROSTOVOLJCI.

Ti elementi industrije se lahko podprejo z regionalnimi mrežami konjeniških organizatorjev za razvoj in spodbujanje sodelovanja.

Izobrazba je ključni dejavnik pri razvoju prihodnosti industrije. Imajo dvoje kritičnih področij dela:

- izobraževanje in usposabljanje strokovnjakov, zagotavljanje standardov in akreditacije v industriji in
- izobraževanje in usposabljanje udeležencev, vključno z lastniki, rejci, vozniki, starši in prostovoljci. Sodelovanje v celotni industriji je bistveno za zagotavljanje celovitega izobraževanja in usposabljanja.

Industrija športnega konjeništvu mora spodbujati svojo podobo in privlačnost za morebitne udeležence, gledalce in sponzorje, in proučiti možnosti za razvoj novih virov prihodkov. Industrija potrebuje strategijo, da bi spodbudila trženje konjeniške aktivnosti, povečala zbiranje sredstev in sponzorstvo, raziskave in razvoj trgov konjeniškega športa bi izboljšali sledljivost in blagovno znamko.

Industrija si bo prizadevala za podporo podjetjem pri ureditvi davčnih vprašanj in da bi izboljšali podporne strukture podjetij, uvedli licenciranje in strokovne standarde.

Industrija bo razvila zdravstveno in socialno strategijo za vse kopitarje. Potrebno je delati pri tem, da bi zagotovili varnost in zaščito vseh vpletenih v industriji in okolju, v katerem deluje.

Industrija mora spodbujati raziskave za zagotavljanje zdravja, dobrega počutja in varnosti konj in voznikov, za izboljšanje znanja in sposobnosti udeleženih v industriji. Cilj je večja doslednost (Hennesy and Quinn, 2007).

4.3 NEMČIJA

POVZETEK REGIJSKIH STRATEŠKIH CILJEV V NEMČIJI

Organizirano konjenišтво v Nemčiji predstavlja pomembno gospodarsko silo. Konjeniški klubi predstavljajo v Nemčiji del raznolike strukture, ki je velikega pomena za organizirani šport v Nemčiji. Imajo pomembno družbenopolitično vrednost in veliko prispevajo k oskrbi nemškega športnega prebivalstva. Enako velja za združenje organiziranih konjeniških kmetij. Struktura organiziranega konjenišťva zaseda pomembno mesto. Klubi imajo zelo dobro razvite strategije razvoja. Zelo dobro poteka v Nemčiji tudi sodelovanje z vrtci in osnovnimi šolami. Konjeniški klubi in kmetije v Nemčiji se soočajo z demografskimi spremembami, migracijami, finančno in gospodarsko krizo ter spreminjanjem vrednot, zato se soočajo s številnimi izzivi (Kurzinformation und ausgewählte Fakten zur Situation der organisierten Pferdesportvereine und –betriebe in Deutschland, 2009).

Glavne izzive za razvoj predstavlja pridobivanje prostovoljcev, iskanje možnosti za izobraževanje ter za učinkovito delovanje in zagotavljanje konkurenčnosti v nastalih pogojih. Z anketo so ugotovili, da je potrebno zastaviti strateške cilje, kot so: skrbeti za razvoj mladih v konjenišťvu, za prenovo, širitev in izgradnjo objektov, zaposlovanje. Skrbeti je potrebno tudi za pridobivanje in ohranjanje jahačev. Zelo pomemben cilj predstavlja javni interes. Velik poudarek so dali privabljanju novih članov, vrednotam, kot so fair play, učenje strpnosti, pozornost namenjajo tudi kakovosti športnih dogodkov in mladini. Za konjeniške kmetije ima prednost pridobivanje novih strank in zagotavljanje kakovosti. Zelo pomembno vlogo na konjeniških kmetijah igrajo rekreacija, amaterski šport ter druženje (Kurzinformation und ausgewählte Fakten zur Situation der organisierten Pferdesportvereine und –betriebe in Deutschland, 2009).

Sistem deluje pod okriljem nemške jahalne zveze, ki predstavlja dobro izhodišče. Strategija razvoja obravnava glavne izzive za uspešno prihodnost konjeniškega športa v Nemčiji. Strategija obravnava področje krepitve in podpore prostovoljstva v konjeniškem športu, ciljno publiko, sodelovanje učiteljev, razvoj družbe in sistem kmetijskega svetovanja, krepitev vloge šolskih konj in ponijev za konjeniški šport itd. S pomočjo rednega konjeniškega poročila o razvoju lahko Konjeniška zveza Nemčije argumentira razvoj. Razvoj pa omogoča prepoznavanje sprememb in s tem potrebo po ukrepanju. Glavni cilj je trajna prihodnost konjenišťva, varnost konjeniških klubov in kmetij (Kurzinformation und ausgewählte Fakten zur Situation der organisierten Pferdesportvereine und –betriebe in Deutschland, 2009).

Glavne naloge Nacionalne konjeniške zveze Nemčije (FEIF Conference, 2009):

- promocija konjeniškega športa in konjereje,
- univerzalno zastopanje,
- popolna stopnja organizacije,
- stalna rast,
- prilagoditev s strukturnimi spremembami.

Tabela 1

Razvoj konjeniškega športa v Nemčij. (FEIF Conference, 2009)

1976		2010
34,000	registrirani tekmovalci	83,976
11,000	registrirani tekmovalni konji	24,455
2,000	konjeniške predstave	3669
23,000	tekmovanja	69,193
565,000	starti	1,462,885
7 m DM	nagradni sklad	26,6 m €

V Tabeli 1 je prikazan razvoj konjeniškega športa od leta 1976 do leta 2009. Razvoj je viden v zelo visokem povišanju števila registriranih tekmovalcev, registriranih tekmovalnih konj in večjem številu konjeniških predstav. Število tekmovalj se je potrojilo. Močno se je povečalo število startov in nagradni sklad.

REJA V NEMČIJI (FEIF Conference, 2009):

- rejska združenja z več kot 120 različnimi pasmami
- sodelovanje z rejskimi združenji,
- stiki z nacionalnimi in mednarodnimi rejskimi organi
- letopis (šport in vzreja)
- ocena pasemske vrednosti
- novo testiranje zmogljivosti žrebcev 2011 (razvito v sodelovanju z rejskimi združenji)

USPEH NEMŠKE REJE:

V rodovnikih se približno 30 % vseh sodelujočih konj na olimpijskih igrah v Hong Kongu leta 2008 lahko uvrsti v Nemške rodovniške knjige (FEIF Conference, 2009).

MISIJA IN VIZIJA NEMŠKE KONJENIŠKE ZVEZE:

Spodbujanje konjeniškega športa in reje konj, svetovanje in storitve, ohranjanje zgodovinskega odnosa med človekom in konjem. Spodbujanje zdravja in radosti do življenja vseh ljudi, zlasti mladih, s sodelovanjem v konjeniškem športu. Spodbujanje treninga in izobraževanja jahačev, voznikov, voltažerjev in konj v umetnosti jahanja, vožnje in voltažiranja. Spodbujanje športa za užitek in tekmovalnega športa v vseh disciplinah. Promocija in razvoj nemškega konja in reje konj preko testnih programov. Spodbujanje vodenja konj. Spodbujanje za dobrobit živali. Spodbujanje skrbi za okolje in podeželje.

Spodbujanje odgovornega ravnanja, ki vodi k ohranjanju zgodovinskega odnosa med človekom in konjem (FEIF Conference, 2009).

Statistika splošno (FEIF Conference, 2009):

- konji: cca 1,1 milijona v celoti
- športniki: 727,980 članov klubov (546,998 žensk, 180,982 moških), 259,183 – 18 let ali manj, 468,797 – 19 let ali več, cca 1 milijon nevčlanjenih jahačev ali voznikov
- upravna struktura: 17 regionalnih organizacij, 403 okrajnih združenj, 7,707 lokalnih jahalnih klubov, 3,901 povezanih komercialnih konjeniških centrov

PODATKI IZ RAZISKAV KONJENIŠKEGA TRGA (FEIF Conference, 2009):

- več kot 1,1 milijona konj v Nemčiji
- več kot milijon hektarjev kmetijskih površin je uporabljenih za konje
- vsaki 3–4 konji ustvarijo delo (ocena zaposlenosti: 300,000)
- 11,1 milijona potrošnikov je izrazilo splošni interes za konjeniške športe
- 1,1 milijona ljudi ima aktiven interes za jahanje
- 1,7 milijona ljudi v Nemčiji jaha, vozi ali voltažira

TEMELJNO RAZMIŠLJANJE ZA NOVO STRATEGIJO IN UKREPANJE (FEIF Conference, 2009):

- Organizacija konjeniškega športa ni dobra, če 1000,000 jahačev ni včlanjenih v klube; pomeni, da klubi niso dovolj privlačni.
- Organizacija se je dolžna ne le odzvati, temveč ukrepati.
- Znanje mora postati kontrolni instrument. Znanje je ključnega pomena. Razvoj je odvisen od razvoja novih konceptov, orodij in postopkov, na podlagi objektivnih meril.
- Kdor nudi izobraževanje jahačev in konj, ima trg. Kdor hoče zagotoviti prihodnost konjeniškega športa, mora začeti s trenerji (stalna izobraževanja).
- V svojih prizadevanjih bodo uspešne samo organizacije, ki so uspešne pri pridobivanju novih članov in ki so uspešne pri prilagajanju na strukturne spremembe.
- Zloraba novih članov za poceni delovno silo v društvih in organizacijah mora postati relikv preteklosti.
- Če bomo kot rejci visoko zmogljivih konj sprejeli želje tistih, ki jahajo za užitek, se bo trg prav tako razvijal pozitivno. Predpogoj za to je, da temeljito šolamo konje.
- Če želimo zagotoviti prihodnost konjeniškega športa, moramo v klube hitro in neposredno pridobiti tiste, ki do sedaj niso želeli postati naši člani.

NEMŠKI RAZVOJNI PROJEKTI (FEIF Conference, 2009):

- Projekt »MOT« (projekt trženja tekmovalnega športa)
Namen: bolj atraktivna ponudba tekmovalnega športa, podprta z nekaj znanstvenimi analizami, dejavniki za izboljšanje; npr.: ločitev profesionalcev in amaterjev, infrastruktura, sistem sojenja, urniki.
- Projekt »Clean Sport«
Namen: nova protidopinška pravila (»ADMR«), izobraževanje in preprečevanje, podatki o športnikih, starših, veterinarjih, trenerjih, sodnikih, redarjih, organizatorjih in medijih.
- Projekt »Vorreiter Deutschland« (investicija v prihodnost)
Naloga: razvoj članstva. Predpogoj: celovita podlaga in prenos podatkov. Cilji: zvišati število šolskih konj, razložiti klubom in komercialnim konjeniškim centrom pomen šolskih konj za razvoj članstva, izboljšanje slike šolskih konj, povečati samo pojmovanje inštruktorjev, uvedba bonusnih sistemov za pridobivanje članov, sodelovanje s profesionalnimi jahači, podpora klubov in komercialnih konjeniških centrov, pomagati pri samopomoči, vključiti/povezati komercialne konjeniške centre, podpirati partnerske konjeniške centre, komunikacija znotraj zveze, razvoj komunikacijskega koncepta, razširiti podobo konjeniškega športa.

CILJI DO LETA 2010 (FEIF Conference, 2009):

- Naš najvišji cilj je združiti ljudi in konje.
- K uporabniku usmerjeno storitveno podjetje.
- Povečati odgovornost na mestu, če decentralizacija zgleda obetavna; rivalstvo med organizacijskimi ravnmi je kontraproduktivno.
- Šolanje vodenja klubov in jahalnih inštruktorjev.
- Razviti idejni model za klube in konjeniške centre.

4.4 POVZETEK TUJIH STRATEGIJ

Po raziskovanju tujih strategij (angleške, irske, švedske, nemške, kanadske in avstralske) za razvoj konjeništv in konjeniškega športa smo ugotovili, da se povsod po svetu srečujemo z enakimi težavami in da pravzaprav stremimo k enakim ciljem. Strategije so si med seboj zelo podobne, delijo podobno vizijo in sledijo skupnim ciljem:

- skrb za dobrobit konj,
- povečanje števila članov,
- združevanje in sodelovanje,
- zvišanje ekonomske vrednosti konjeniških poslov,
- izboljšanje izobraževanja in zaposlovanja,
- upoštevanje okoljske vpetosti konj,
- dvig kvalitete reje,
- športna odličnost,
- rekreacija in turizem,

- zdravje,
- raziskave in projekti.

Skrb za dobrobit konj je skupna vsem tujim strategijam za razvoj konjeništv. V večini držav so se je lotili v sodelovanju z vlado in pristojnimi organizacijami. Na tem mestu naj poudarimo dva vidika skrbi za dobrobit konj. Prvi je skrb za dobrobit konj, v katerega poseže človeška nevednost in nepoznavanje konjeve narave. Tukaj se daje poudarek izobraževanju in osveščanju konjenikov o pravilni oskrbi konj. Drug vidik pa je vidik športnega dopinga, ki je tako kot v ostalih športih tudi v konjeniškem športu še kako prisoten. Na tem področju deluje veliko strokovnjakov. Težava je v tem, da so v vrhunskem športu mnogokrat vpleteni veliki denarji, politika in lobiranje. Prav tako se je v zadnjih letih pričel boj proti jahanju v tako imenovanem »roll kuru«, vendar bo moralo preteči še dolgo časa, da bo na tem področju videti prave učinke. Vse države se skrbi za dobrobit konj lotevajo s predpisi, inšpekcijami in kaznimi za prekrške. Prav tako se trudijo z izobraževanjem ljudi na tem področju.

Povečanje števila članov je eden glavnih ciljev vseh strategij za razvoj. To področje predstavlja veliko luknjo v razvoju konjeništv. Največja težava je v tem, da se ljudje, ki se ukvarjajo s konji, zapirajo v posamezne zaprte skupine, organizacije, ki skrbijo za tekmovalce, društva pa ostajajo same sebi namen. Prav vse razvojne strategije se te težave močno zavedajo. Reševanja se lotevajo na različne načine. Eden ključnih je privlačno članstvo za vse člane. To pomeni, da ponujajo možnosti vključevanja tako za rekreativce, tekmovalce, ljubitelje, gledalce, turiste, starše, otroke ...

Veliko vlogo pri tem igra tudi sprejemanje novih članov, saj je bilo v več strategijah izpostavljeno, da se novi člani niso počutili dobrodošle. O tem je potrebno govoriti in napraviti napredek. Glavno vlogo pri vsem skupaj pa igra zavedanje ponudnikov, da za plačilo, poučevanje, prodajo ... potrebujejo ljudi, učence, kupce ... Ko se tega zavedamo in spremenimo delovanje, je uspeh zagotovljen.

Združevanje in povezovanje nepovezanih organizacij in sodelovanje med njimi je večni problem. Vsi deli konjeniške industrije delujejo z roko v roki. Če pogledamo situacijo od zunaj, pa bi največkrat lahko rekli, da zgleda ravno obratno. Brez reje ni konj, brez tekmovalcev ni rejcev, brez lastnikov ni veterinarjev ... Vsi deli konjeništv so med seboj neizbežno povezani. Prav ti bi se morali zavedati, da drug brez drugega ne morejo. Dobre povezave in sodelovanje med posameznimi komponentami predstavljajo zagotovilo za uspeh in razvoj.

Zvišanje ekonomskih vrednosti konjeniških poslov je tudi eden glavnih ciljev za razvoj konjeništv v tujih strategijah, kar je čisto logično glede na to, da živimo v času kapitalizma. Dvig ekonomske vrednosti konjeniških poslov pomeni tudi večje zanimanje države, sponzorjev in donatorjev, zato je ta vidik pomemben, da konjeništv obstane in se razvija tudi v tej smeri.

Izboljšanje izobraževanja in zaposlovanja je najpomembnejši cilj, če je hkrati cilj tudi razvoj konjeništv in konjeniškega športa. Brez dobro izobraženih kadrov, jahačev, uradnih delavcev v konjeništvu, kovačev, veterinarjev in še bi lahko naštevati, je razvoj nemogoč. Dobra izobrazba vseh kadrov v konjeništvu je predpogoj za vse ostale cilje, ki so skupni vsem pregledanim strategijam.

Omogoča razvoj in napredek, privabljanje novih članov, večjo skrb za dobrobit konj, skratka, izboljšanje na vseh področjih, ki so vpeta v konjeništvu. Hkrati z izobraževanjem se strategije ukvarjajo tudi z zaposlovanjem strokovnih kadrov v konjeništvu. Vse strategije se trudijo pripraviti sistematično in temeljito izobraževanje kadrov, hkrati pa poskrbeti za dobre pogoje zaposlovanja in dobre razmere v delovnih pogojih. V ta namen so po večini držav pripravili tudi posebne svetovalne centre, kjer se ukvarjajo izključno s tovrstno tematiko.

Upoštevanje okoljske vpetosti konj je prav tako omenjeno in posebej opredeljeno poglavje v večini tujih strategij. Posebno skrb namenjajo skrbi za okolje, ohranjanju biotske raznovrstnosti s pomočjo konj, dostopanju do konjeniških poti in dejavnosti v kmetijstvu, ki sovпада z delom s konji. To je sicer bolj kmetijsko poglavje, ki je v večini držav podprto z sodelovanjem vlade in zakonodaje, ki posebej opredeljuje to področje.

Dvig kvalitete reje je skupni cilj vseh tujih strategij. Vsi se zavedajo, da brez sistematične in napredne reje ni kvalitetnih konj in da brez kvalitetnih konj ni uspehov. Reji je v strategiji namenjeno posebno poglavje, kjer je posebej poudarjen stalen razvoj in napredek.

Športna odličnost je cilj vsakega posameznika, kluba, konjeniške zveze in konec koncev tudi države. Pravzaprav je to cilj vsakega športa. V vseh strategijah je to eden glavnih ciljev. Poudarja skrb za razvoj jahačev od mladih talentov do vrhunskih športnikov, ki sodelujejo na tekmovanjih najvišjega ranga.

Prav tako posebej opredeljujejo skrb za razvoj in šolanje vrhunskih športnih konj. Hkrati pri tem cilju lahko spet omenimo izobraževanje, saj uspehov ne more biti brez najbolj izobraženih trenerjev, jahačev in strokovnjakov, ki sodelujejo pri razvoju konj in jahačev.

Rekreacija in turizem predstavljata zelo pomembno vejo pri razvoju množičnosti in pridobivanju novih članov v konjeniškem športu. Zavedati se je potrebno, da v vrhunskem športu ni prostora za množico jahačev in konj. Tam pridejo najmočnejši, najbolj delavni in najbolj talentirani jahači in konji, nemalokrat pa igrajo vlogo pri vsem skupaj tudi denarne zmoglosti posameznikov. Bazo za razvoj predstavlja množičnost posameznega športa. Prav vse strategije si prizadevajo jahanje približati in narediti dostopnejše vsem ljudem. Pozitivni učinki jahanja so splošno znani. Prav tako se vse bolj razvija konjeniški turizem, ki se razvija v posebno vejo in omogoča nov vir zaslužka in izkušenj ter aktivnega preživljanja prostega časa na konjskem hrbtu.

Prav vse strategije poudarjajo poseben pomen in učinke pri jahanju za zdravje. Jahanje predstavlja koristno izrabo prostega časa v naravi, razvija vse motorične sposobnosti, hkrati pa glede na to, da delamo s konjem, tudi psihološke in sociološke spretnosti. Primerno je za vse starosti. Posebne veje konjeništvu, ki imajo zdravstveni učinek na ljudi, so že dobro raziskane in se razvijajo v različne smeri glede na bolezni ali psihološka stanja, ki jih zdravijo. V ta namen se posebej razvijajo hipoterapija, terapija s pomočjo konja, pedagoško jahanje (voltažiranje) ... Tudi tej veji so v strategijah posvetili posebno pozornost in z njo privabili večje zanimanje vlade in novih članov.

Niti ena strategija ne bi nastala brez raziskav, ki so bile opravljene v posameznih državah. V te raziskave je bilo vložena ogromno truda, časa in energije ljudi, ki so pripomogli k razvoju konjeniškega športa v posameznih državah.

Največjo težavo vsem je predstavljala nevednost o dejanskem stanju v konjeništvu ter o zadovoljstvu in največjih ovirah, na katere naletijo posamezniki pri ukvarjanju s konji. Z raziskavami so naredili posnetek stanja, ki jim je pokazal največje pomanjkljivosti posameznih sistemov in možnosti za nadaljnji razvoj. Raziskali so tudi vsak cilj posebej ter učinkovitost posameznih teorij, ki so jih postavili. S tem so si omogočili večjo podporo vlade in širše javnosti. Zelo veliko je bilo narejenega tudi pri pogovorih, sodelovanju, združevanju in medsebojni pomoči. Na ta način so nastale čudovite strategije, ki nam odkrivajo težave, na katere lahko pri ukvarjanju s konji naletimo, in rešitve za te težave. Na papirju je torej vse kristalno jasno, prakse posameznih držav uspešnost strategij že potrjujejo, zdaj pa smo na vrsti mi, da posamezne komponente upoštevamo in jih pričnemo udejanjati.

5 ANALIZA STANJA V SLOVENSKEM KONJENIŠTVU

5.1 VSEBINSKA ZASNOVA RAZISKAVE (model)

S pomočjo izkustvenih ugotovitev in ugotovitev iz literature in tujih strategij ter na osnovi razgovorov z jahači, tekmovalci, inštruktorji smo želeli potrditi teze o nezadovoljstvu v konjeništvu, slabi organiziranosti klubov, zveze in delovanju rejskih organizacij. Osnova za zastavljena vprašanja so tudi že več let neizvedena izobraževanja za učitelje in trenerje, kar kaže na slabo organiziranost izobraževanja. V zadnjem času so se pojavili tudi problemi in nezadovoljstvo klubov oziroma jahačev v zvezi z organizacijo tekmovanj, z definiranjem pravil delovanja ... Poseben problem izhaja tudi iz reje konj, ki je največkrat sama sebi namen in v zadnjem času konj tudi ne morejo prodati za meso. V smislu promocije bi lahko lipicanci glede na vire financiranja delovali v promotivnem smislu za celoten razvoj konjeništvu.

Formalno je konjeništvu v Sloveniji organizirano, in sicer v klubih in zvezi. Reja je organizirana v posebnih rejskih organizacijah. Na osnovi pogovorov, lastnih ugotovitev in razpoložljive literature pa ugotavljamo izjemno veliko nezadovoljstvo udeležencev v konjeništvu glede sistema izobraževanj, organizacije tekmovanj in možnosti vpliva na vodenje konjeniške zveze. Ugotavljamo, da Slovenija nima razvojne strategije, ki bi povezovala med seboj vse deležnike v konjeništvu. V slovenskem konjeniškem prostoru vlada splošno nezadovoljstvo, kar smo želeli z vprašalnikom preveriti.

Postaviti želimo organizacijski model za začetek ukrepov pri razreševanju problematike. Za to moramo pridobiti soglasje širše okolice in oblikovati strateški načrt. Ker smo glavnino zapisanega v nalogi pridobili na osnovi pisnih in ustnih virov, smo z vprašalnikom naše trditve tudi potrdili. Ta raziskava nam bo v pomoč pri zasnovi modela za izvedbo temeljnih izhodišč za razvoj konjeniškega športa v Sloveniji.

5.2 IZVEDBA RAZISKAVE

Anketni vprašalnik in statistična obdelava s programom SPSS.

Predhodno smo v raziskovalni nalogi predstavili vzorec s pomočjo opisne statistike, nato pa v okviru raziskovalne naloge določili še hipoteze oz. raziskovalna vprašanja, ki smo jih z statističnimi metodami preverili.

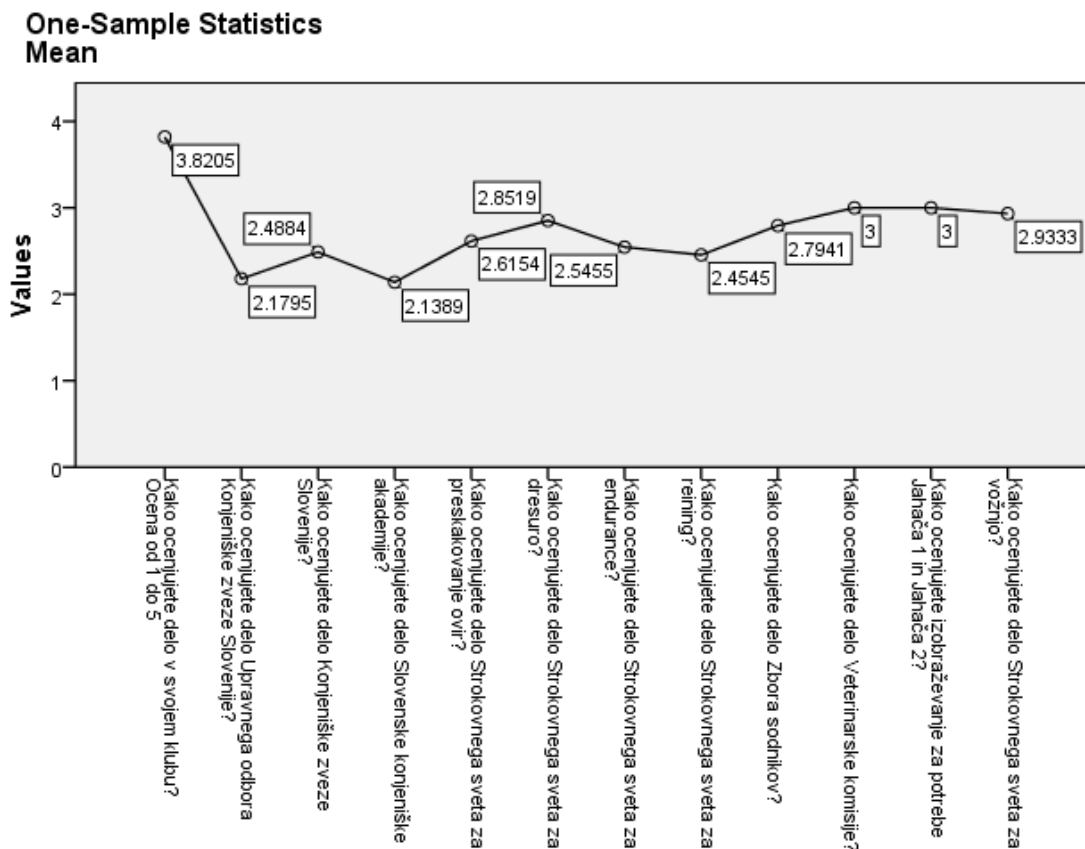
Zbiranje podatkov smo izvedli s pošiljanjem vprašalnika po spletu, pošiljanjem po pošti ter fizično na raznih konjeniških prireditvah in seminarjih. Populacija so bili vsi, ki so kakor koli vpleteni v slovenski konjeniški šport. Poslanih je bilo več kot 200 anket, odgovorilo je le 45 anketirancev.

Glavni del vprašalnika je namenjen ugotavljanju zadovoljstva v konjeništvu z delom klubov, zveze in rejskih organizacij.

Poseben sklop vprašanj smo namenili področju izobraževanja in z njim povezane konjeniške akademije. Ker je temeljno delo zasnovano v klubih, nas je zanimalo tudi, kako funkcionirajo klubi. Iz izhodišč vprašalnika smo iskali tudi odgovore glede možnosti promocije s poudarkom na poznavanju konj in reje.

5.3 UGOTOVITVE RAZISKAVE

KVANTITATIVNI DEL RAZISKAVE:

Slika 1. Srednje vrednosti zadovoljstva

Glede na rezultat enostavnega t-testa in na Sliki 1 prikazanih izračunanih aritmetičnih sredin ugotavljamo, da slovenski pripadniki konjeništvu relativno visoko ocenjujejo zadovoljstvo z delom v svojih matičnih konjeniških klubih. Pri vseh ostalih trditvah, ki so merile zadovoljstvo na področju konjeništvu, se je izkazalo, da so Slovenci, ki se ukvarjajo s konjeništvom, nezadovoljni.

Slika 1 prikazuje, da so najbolj nezadovoljni z delom Slovenske konjeniške akademije, nekoliko manj nezadovoljni so z upravnim odborom Konjeniške zveze Slovenije, nekoliko manj nezadovoljni so še s samo Konjeniško zvezo Slovenije, strokovnim svetom za reining, endurance in preskakovanje ovir.

Slika 1 prikazuje, da so najmanj nezadovoljni Slovenci in Slovenke, ki se ukvarjajo s konjeništvom, z izobraževanjem za jahača 1 in 2, delom veterinarske komisije, strokovnim svetom za vožnjo in dresuro ter delom zbora sodnikov.

Na podlagi celotne analize in empirične raziskave ugotavljamo in celo trdimo, da so Slovenci in Slovenke, ki se ukvarjajo s konjeništvom, s stanjem na tem področju pri nas nezadovoljni.

KVALITATIVNI DEL RAZISKAVE

V prvem delu (Slika 1) smo opredeli zadovoljstvo posameznikov statistično natančno, v nadaljevanju pa v kvalitativnem delu ugotovili, da so poglobljeni problemi enaki, kot smo jih zasledili v razgovorih z deležniki v konjeniškem športu. Posebej je izraženo, da je vse manj mladih in novih jahačev ter da so zelo zapostavljena enodnevna tekmovanja. Za razvoj so ta tekmovanja zelo pomembna, predvsem za bodoče jahače z bolj plitvimi žepi. Posebno skrb bi morali posvetiti otrokom in pa organiziranosti, ki bi spodbujala vse in ne bi bila last posameznikov. Posledično to pomeni nepovezanost vseh subjektov, omenjali pa so celo razdrobljenost, sprtost, neprofesionalnost, nezainteresiranost ... Postaviti bi želeli model, ki bi zasledoval nivo, na katerem bi lahko odločali ljudje v svojih klubih v okviru Zveze in ne posamezniki.

V izobraževanju se kaže pomanjkanje izobraževalnih kadrov, saj se vsak znajde po svoje in slovenske šole jahanja ni. Odgovorni za razvoj stagnacijo podpirajo in ne dovolijo razvoja. Premalo je novosti, premalo fleksibilnosti in odprtosti za nove kadre. Premalo je tudi specializiranih veterinarjev za konje. Veterinarske storitve v Sloveniji so drage ob slabi opremljenosti klinike. Konjeniška tekmovanja bi anketirani organizirali na nivoju države. Moti jih primarni odnos do konj na teh tekmovanjih, vzrok pa je videti tudi v finančnem stanju tekmovalcev. Posebna vprašanja smo postavili tudi inštruktorjem, učiteljem in trenerjem, kjer je bilo jasno videti, da gre za neorganizirano in nenadzorovano skupino inštruktorjev, učiteljev in trenerjev, ki delajo, kot se jim zdi dobro, delo pa ni sistemsko organizirano. Tudi glede jahališč so zapisali, da vsaka njiva še ni tekmovališče in da za tekmovanja ni nujno potrebno veliko peščeno tekmovališče. Z domačimi pasmami konj večina ne bi imela težav.

Celotna anketa narekuje izvedbo večje raziskave v slovenskem prostoru, ta raziskava bi služila pri vsebinski postavitvi modela, ki je predmet te diplomske naloge.

6 MODEL RAZVOJA KONJENIŠKEGA ŠPORTA V SLOVENIJI

Večino problematike v konjeništvu bi morali obravnavati parcialno, vendar smo v raziskavi ugotovili, da želijo vsi udeleženi obravnavo problema na državnem nivoju, tako da bi v razpravi tvorno sodelovali in ne po diktatu, ki je v tem trenutku v uporabi. Predsednik konjeniške zveze ali kluba ne bi smel odločati v imenu vseh. Če bi želeli ustvariti napredek, bi morali ustvariti dialog, saj bi to pomenilo prvi korak pri uveljavljanju zakonitosti v družbi. Spoštovanje zakonitih osnov s splošnim ciljem, enakim za vse, pa je bilo izhodišče, potrjeno od vseh sodelujočih v nalogi. Prav tako se je na osnovi vseh ugotovljenih dejstev v nalogi ugotovilo, da bi bilo potrebno združiti vse deležnike in parcialno obravnavati posamezne vsebine dela. Ta problematika se je v konjeništvu odražala tudi v zgodovinski predstavitvi, saj so bili vzponi ali padci sad slabe oz. dobre organiziranosti konjeništvu. Vsi smo mislili, da nekdo zavira razvoj, vendar, ko smo povprašali posamezne odgovorne ali prebrali statut, tega ni bilo čutiti. V nalogi smo dobili potrditev, da je to problem, zato naj bi naš model združil vse zainteresirane z znanimi problemi, ki bi postopno izdelali strategijo razvoja konjeništvu v Sloveniji.

6.1 PRIPRAVA MODELA

V nalogi smo izkoristili vse možne poti za pridobitev temeljnih izhodišč za pripravo modela. Na osnovi razgovorov in intervjujev smo ugotovili, da je bilo potrebno opraviti tudi anketo med zainteresiranimi. Anketa je potrdila naše ugotovitve, zato je osnovno izhodišče za zasnovanje vsebin modela in želenih v modelu delujočih deležnikov ravno ta anketa. Zasnova modela temelji na zgodovinskih dejstvih, teoretičnih izhodiščih in praksi posameznih deležnikov v konjeništvu. Pri nastajanju modela smo se posebej oprli na tuje strategije za razvoj konjeništvu. Posebno mesto pri nastajanju je zavzemala tudi tuja literatura. Veliko so nam pomagali tudi tekmovalci, inštruktorji in drugi sodelavci v konjeniškem športu. Posebno pomoč smo dobili na osnovi lastnih izkušenj trenerjev, klubov, lastnikov konj, rejcev konj ... Tudi sama delujem v konjeništvu že 15 let.

Niti ena strategija ni nastala brez predhodnih raziskav, zato smo tudi v nalogi poskušali raziskati osnovne probleme, kot so:

- reja in rejske dosežke,
- konjeniški šport,
- izobraževanje,
- organizacijo,
- tekmovanja in športni sistem,
- gospodarsko in kulturno vrednost konja,
- turizem, rekreacijo, terapevtsko jahanje in ostale pojavne oblike druženja s konji.

Pri opredeljevanju ciljev moramo posebej izpostaviti tudi:

- državo,
- klube,
- konjeniško zvezo,
- rejska združenja,
- rejce,
- lastnike konj,
- tekmovalce,
- strokovne kadre v izobraževanju,
- veterinarje,
- kovače,
- trgovino.

V nalogi smo ugotovili, da je večina vprašanih s sedanjim stanjem nezadovoljna. Ključni problem je nezadovoljstvo v sedanji organizaciji konjeništvu ter vodenju tega. Največkrat je šlo za zaprte sisteme, ki so bili sami sebi namen in niso pristajali na celovitost reševanja problematike. V tej obliki organiziranosti se je izpostavljalo predvsem osebno zadovoljstvo, ne pa razvojna naravnost.

Državi se v tem trenutku ne zdi pomembno, kaj se dogaja v konjeništvu. Ob pregledu vse razpoložljive dokumentacije in zgodovinskih dejstev smo ugotovili, da so temeljna izhodišča za delovanje lepo napisana, vendar se ne izvajajo. Nepovezanost organizacij, ki sodelujejo v konjeništvu, je dejstvo pri nas in je bilo izpostavljeno v vseh tujih strategijah. Sodelovanja med njimi ni. Med tekmovalci vlada absolutna tekmovalnost in cilj posameznika je prvo mesto. V izobraževanju je cilj strokovnih kadrov neizobražen posameznik, ki lahko plačuje izobraževalne storitve. Rejci ne vedo kam s konji. Tekmovališča, na katerih se dogajajo državne tekme, so prazna. Gledalcev ni ali pa jih je zelo malo. Veterinarji zelo visoko zaračunavajo storitve in kovači ravno tako. Tekmovalcev na tekmah je malo. Že več kot 10 let se ni izvedlo izobraževanje za učitelje ali trenerje. Manjka strokovne literature na področju izobraževanja tako konja kot tudi jahača. Država nima izdelane strategije.

Poseben problem predstavlja tudi Lipica, ki je kulturna in tudi konjeniško zelo pomembna ustanova – tako razvojno kot promocijsko.

V konjeništvu deluje nekaj trgovcev posameznikov, ki se zaradi majhne kupne moči ukvarjajo s problematiko obstoja. Za turistično dejavnost skrbijo neregistrirani posamezniki na podeželju, terapevtsko jahanje pa je domena tistih, ki imajo to delo radi in skrbijo za dobrobit hendikepiranih.

V državi je kar nekaj zaposlenih v državni upravi za skrb in razvoj v konjeništvu, vendar jih večina udeležencev v konjeništvu ne pozna. Tudi za rejske namene je na razpolago dosti sredstev, ki jih porabijo za to organizirane državne ustanove. Tekmovanja organizirajo klubi in posamezniki z lastnimi oziroma sponzorskimi ali donatorskimi sredstvi. Problem je tudi pomanjkanje tekmovališč.

6.2 ZASNOVA MODELA

V Sloveniji je približno 24000 konj (ustni vir: Klemen Turk). S temi konji se ukvarja mnogo rejcev. V športnem delu se s tekmovalnim načinom dela s konji ukvarja 498 jahačev, največji del udeležencev v konjeniškem prostoru pa predstavljajo rekreativni jahači in ljubitelji konj.

Glede na ostale svetovne strategije je v Sloveniji poleg ekonomskega izražen tudi velik socialni interes posameznikov, vendar bi morali pri celotnem poslu doseči večje zanimanje države.

Da konjeništvo obstaja in se razvija, je znano. Prav tako je znano, da za konje skrbi veliko organizacij, ki pa med seboj ne sodelujejo. Prav te organizacije bi morale sodelovati med seboj v skrbi za dobrobit konja. Te organizacije bi se morale zavedati soodvisnosti in s povezovanjem bi lahko dosegle povečanje števila tistih, ki jih konj zanima ali pa so od njega neposredno odvisni. Posebna skrb za konja bi morala biti tudi biotska raznovrstnost s pomočjo konj. Ne bomo posebej omenjali tudi pomena konja v kmetijski dejavnosti. Država bi se skrbi za dobrobit konja morala lotiti s predpisi. Prav tako pa bi morala posebno skrb posvečati izobraževanju tako v šolskih ustanovah, na fakultetah, kot v za to posebnih stanovskih organizacijah (SKA). Rejske organizacije so s svojim delom zaradi ljubiteljstva in pri prodaji konj za meso že dosegle velike rezultate pri povečanju števila konj (posavci in lipicanci). Država bi morala imeti posluš za to kmetijsko poglavje, saj je dvig kvalitete reje skupni interes tako države, rejcev kot tekmovalcev. Brez razvojno naravnane reje, brez kvalitetnih konj ne bo dobrih rezultatov.

V nalogi smo že zapisali, da bi posebno poglavje v razvojnem modelu morali odigrati lipicanci, ki bi s svojo pojavnostjo na tekmovanjih lahko doprinesli k popularizaciji konjeništva. Ljudje imajo lipicance preprosto radi, prav tako pa veliko število ljudi, ki simpatizirajo s konji, spoštuje posavskega konja.

V konjeništvu so enako pomembni turisti, starši, otroci, gledalci, ljubitelji in rekreativci kot tekmovalci. V strategijah je ključni način reševanja problematike zasnovan na privlačnem okolju za članstvo oziroma za vse člane znotraj konjeništva in ne na zaprtih, tekmovalno naravnanih skupinah. V vrhunskem športu, pravijo tuje strategije, res ni prostora za množico jahačev in konj. Tam pridejo najmočnejši, najbolj delavni in najbolj talentirani jahači, vendar bazo za razvoj konjeniškega športa predstavlja množičnost. Prav vse strategije si prizadevajo jahanje približati in narediti bolj dostopno vsem ljudem. Za državni strateški okvir bi morali biti enako vrednoteni turistično jahanje in rekreacija kot vrhunski tekmovalni šport.

V prvem modelu smo na osnovi napisanega izdelali povezave in sodelovanje med posameznimi kompetentnimi ustanovami, ki naj bi izdelale strategijo. Oblikovanje strateškega načrta je potrebno zasnovati v modelu tako, da se doseže maksimalno možno soglasje okolice in izvede nadzor. Model bo zasnovan dolgoročno, vendar mora formirati kratkoročne strateške cilje in jih glede na časovnost izvesti.

Model smo sestavili iz naslednjih ustanov:

- Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
- Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
- Ministrstvo za kulturo
- Fakulteta za šport
- Veterinarska fakulteta
- Agronomska fakulteta
- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
- priznane rejske organizacije
- Konjeniška zveza Slovenije
- konjeniški klubi
- občine
- (kovači, trgovina, gostinstvo) ...

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE:

- priprava rejskih izhodišč
- sheme financiranja
- zaščita avtohtonih pasem
- nacionalni rejski program
- rejska združenja
- biodiverziteta
- kmetije in konjenišтво
- zaraščenost podeželja
- zaposlovanje v kmetijstvu
- status konja v državi
- dopolnilna dejavnost na kmetiji
- izdelava nacionalne baze podatkov konj
- izboljšanje reje
- dvigniti standarde v reji
- uravnotežiti genske izboljšave z gensko raznolikostjo
- zagotavljanje rejskih struktur
- rejsko izobraževanje, programi reje
- genetske izboljšave
- razstave in rejska tekmovanja
- izobraževanje rejcev in lastnikov konj
- razvoj konjeniških trgov
- kontrola migracije konj

MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO:

- konj kot turistični produkt
- turistične kmetije
- tekmovanja kot turistični dogodki
- poti za jahanje in vožnjo vpreg
- ekonomika turistične ponudbe
- primerna usposobljenost konjev in strokovnih kadrov

- časovno umeščanje v turistični koledar
- sodelovanje s turističnimi društvi
- izdelava turističnih jahalnih kart
- izdelava spletnih strani
- povezava Slovenije kot turistične celote (konjenice, Lipica, posavski konj ...)

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT:

- priprava športnih tekmovanj
- posodobitev tekmovalnega sistema
- priprava novega izobraževalnega programa
- športna odličnost
- štipendiranje za trenerje in vrhunske športnike
- mladinski program
- osnovne šole in vrtci
- vključitev Fakultete za šport
- vključitev srednjih šol (kmetijske šole)
- izboljšati standarde ponudbe
- zdravstveni vidik

MINISTRSTVO ZA KULTURO:

- socialna strategija
- lipicanec kot kulturna ikona
- slovenska konjeniška kulturna dediščina
- ohranjanje etnoloških vrednosti podeželja

FAKULTETA ZA ŠPORT:

- priprava izobraževalnih programov v sodelovanju s Slovensko konjeniško akademijo
- strokovno, pedagoško, metodološko usposabljanje strokovnih kadrov
- športna testiranja
- priprava programov za razvoj jahačev
- spodbujanje razvoja v konjeniškem športu
- spodbujati jahače in člane za izobraževanje v konjeniškem športu
- spodbujanje športne odličnosti

VETERINARSKA FAKULTETA:

- rejski programi
- genetika – izboljševanje pasemskih lastnosti
- selekcijska služba
- zdravstveno varstvo kopitarjev
- rejske razstave
- zagotavljanje kakovostne ponudbe za zdravljenje konj
- izobraževanje rejcev

AGRONOMSKA FAKULTETA:

- prilagajanje študijskih programov za rejo konj
- poučevanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (konjeništvu)
- posodobitev genske banke

KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE:

- iskanje možnosti financiranja konjeniških programov
- popularizacija reje konj
- izdelava rejskega programa
- načrtovanje konjeniških kmetij
- urejanje pašnikov za konje
- podpora rejskim ciljem in PRO
- urejanje konjeniških poti
- turistična ponudba na kmetijah s promocijo

PRIZNANE REJSKE ORGANIZACIJE:

- priprava rejskih načrtov
- dogovarjanje z uporabniki in načrtovanje reje
- prilagajanje rejskih ciljev ponudbi in povpraševanju
- načrtovanje izboljševanja pasemskih lastnosti konj
- določitev novih izhodišč za testiranje delovnih sposobnosti konj
- sodelovanje s konjeniško zvezo
- rejska tekmovanja
- testi delovnih sposobnosti
- razstave in ocenjevanje žrebet, kobil in žrebcev

KONJENIŠKA ZVEZA SLOVENIJE:

- razvijanje in pospeševanje konjeniškega športa
- izobraževanje strokovnih kadrov
- priprava in izvedba tekmovanj
- spodbujanje športne odličnosti
- usmerjanje vzreje športnih konj
- pomoč pri organizaciji tekmovanj
- izobraževanje jahačev
- promocija konjeniškega športa
- sodelovanje s PRO
- vodenje in usmerjanje konjeniškega športa

KONJENIŠKI KLUBI:

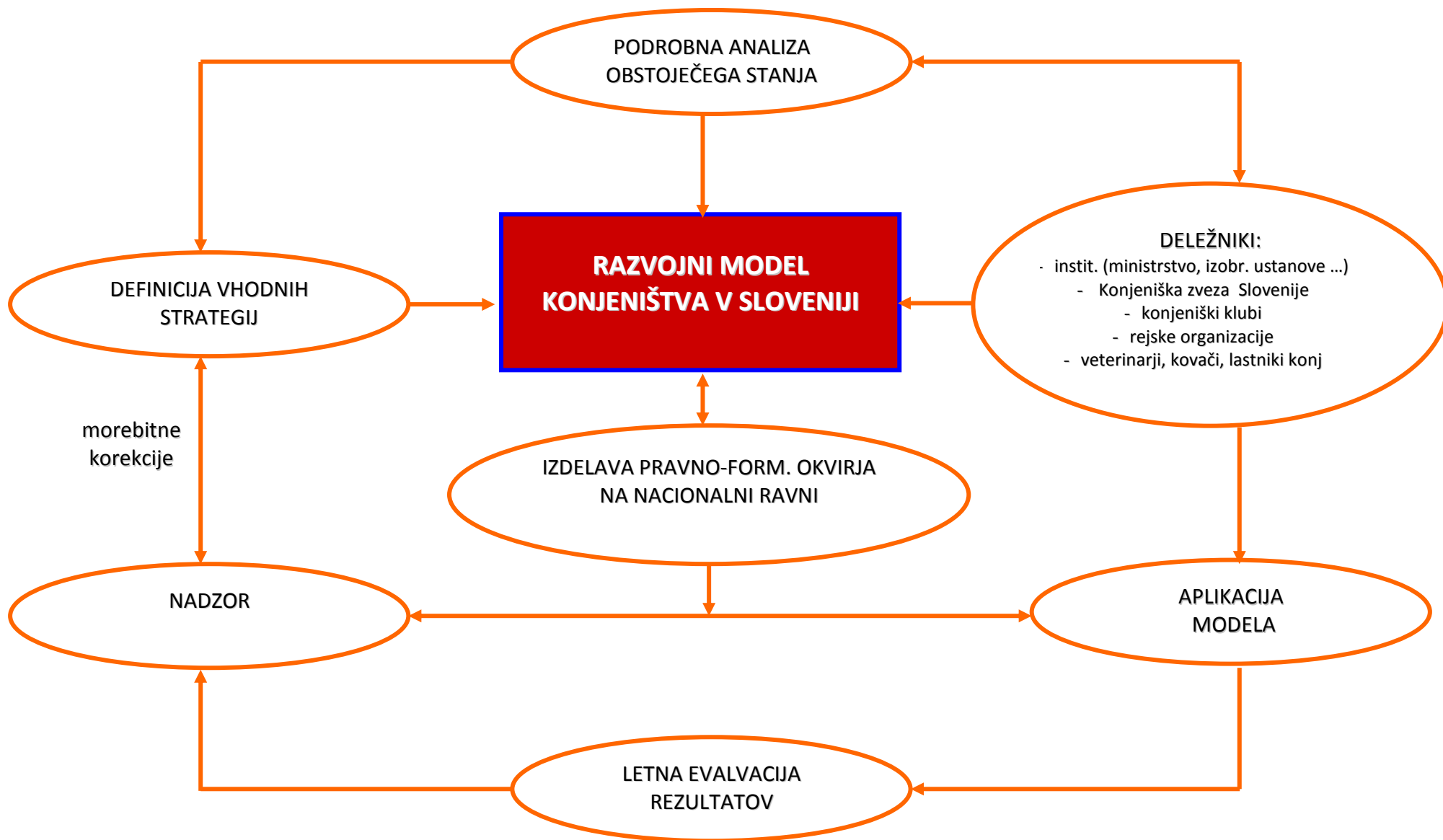
- skrb za razvoj tekmovalcev
- organizacija tekmovanj
- priprava konj za tekmovanja
- izobraževanje tekmovalcev
- priprava tekmovališč
- organizacija konjeniških centrov
- zaposlovanje kadrov
- šola jahanja
- promocija

OBČINE:

- strategija razvoja konjenišva
- delo s klubi
- pomoč pri pripravi tekmovanj
- sofinanciranje programov
- prijazno okolje za konjeniški šport
- izdelava poti v OPN (okoljski prostorski načrt)
- pomoč pri izdelavi tekmovališč
- organizacija večjih prireditev
- promocija ...

6.3 RAZVOJNI MODEL KONJENIŠTVA V SLOVENIJI

Razvojni model na Sliki 2 povezuje v celoto vse deležnike in inštitucije ter druge pravne osebe, ki kakor koli sodelujejo pri urejanju konjenišva v Sloveniji. Navedli smo nekaj poudarkov, ki jih posamezni deležniki oz. inštitucije vsebinsko pokrivajo, vendar bo za pripravo strategije, ki je posledica razvojnega modela konjeniškega športa v Sloveniji, potrebno opraviti znotraj modela podrobno analizo obstoječega stanja, definirati za model vhodne strategije, izdelati pravno formo okvirja na nacionalni ravni, izdelati letno evalvacijo rezultatov in aplikacijo modela. Ne delamo si utvar, da bodo vsi deležniki v modelu sodelovali, vendar razmišljamo, da bi nosilec razvojnega modela konjeniškega športa v Sloveniji poskrbel tudi za predstavitev. Cilj razvojnega modela je državni strateški dokument, v katerem vsako od deležnikov prevzame svojo razvojno vlogo. Posebej pomemben se nam zdi še nadzor.

Slika 2. Razvojni model konjeništv v Sloveniji

Razvojni model na Sliki 2 povezuje v celoto vse deležnike in inštitucije ter druge pravne osebe, ki kakor koli sodelujejo pri urejanju konjeništvu v Sloveniji.

6.4 RAZVOJNI MODEL KONJENIŠKEGA ŠPORTA V SLOVENIJI

V drugem modelu (Slika 3) opozarjamo na vse, ki sodelujejo pri organizaciji konjeniškega športa.

V tem modelu kot deležniki sodelujejo:

- KONJENIŠKA ZVEZA SLOVENIJE
- SLOVENSKA KONJENIŠKA AKADEMIJA
- FAKULTETA ZA ŠPORT
- KONJENIŠKI KLUBI
- VETERINARJI
- ZDRAVSTVO
- KOVAČI
- TRGOVINA
- GOSTINSTVO
- REJCI
- JAHAČI
- INŠTRUKTORJI, UČITELJI IN TRENERJI
- SODNIKI
- GLEDALCI
- INFRASTRUKTURA

KONJENIŠKA ZVEZA SLOVENIJE:

- pripravi tekmovalni program
- zagotovi delno financiranje programov
- pripravi izobraževanje strokovnih kadrov in tekmovalcev
- pripravi nivojsko izvedbo tekmovanj
- skrbi za razvoj konjeniškega športa
- vodi potrebne evidence
- skrbi za fair play
- promocija konjeniškega športa
- popularizacija tekmovalnega športa
- skrbi za disciplino
- izdelava športnega sistema

SLOVENSKA KONJENIŠKA AKADEMIJA:

- pripravi izobraževalni program
- izobražuje kadre
- izobražuje tekmovalce
- pripravi literaturo
- opravi evalvacijo šol

- opravi oceno prostorskih pogojev
- testira šolske konje
- priprava vseživljenjskega učenja
- izobraževanje in promocija za potrebe konjeniškega športa

FAKULTETA ZA ŠPORT:

- sodeluje s Slovensko konjeniško akademijo (SKA)
- v sodelovanju s SKA pripravi izobraževalni program
- v sodelovanju s SKA izobražuje kadre, tekmovalce in pripravi literaturo
- pripravi program za testiranje jahačev in pomaga pri testiranju tekmovalnih konj
- pripravi program za razvoj jahačev
- v sodelovanju s Konjeniško zvezo Slovenije razišče trenutno stanje v konjeniškem športu in pripravi predloge za izboljšave

KONJENIŠKI KLUBI:

- organizacija tekmovalcev
- organizacija tekmovanj
- tekmovališča
- konji
- prevoz
- organizacija izobraževanj
- promocija
- šola jahanja

VETERINARJI:

- zdravstveno varstvo konj
- nadzor konj v treningu
- kontrola na tekmovanjih
- identifikacija konj

ZDRAVSTVO:

- sodelovanje na tekmovanjih
- priporočila za zdravje
- delo s hendikepiranimi
- socialno podjetništvo

KOVAČI:

- skrb za konjska kopita

TRGOVINA:

- primerna oprema za konja
- cenovna sprejemljivost
- prilagodljivost
- konju prijazna
- kozmetika
- oprema jahača

GOSTINSTVO:

- turistična promocija
- postrežba na tekmovanjih
- sodelovanje s klubi in rejci
- turistične poti

REJCI:

- zaščita avtohtonih pasem
- pasemska tekmovanja
- sprememba delovnih sposobnosti konj
- selekcija
- dogovorjena, sistematična in načrtna reja

JAHAČI:

- primeren nivo izobrazbe
- znanju primerna tekmovanja
- skrb za konja
- druženje
- fair play

INŠTRUKTORJI, UČITELJI IN TRENERJI:

- visok nivo znanja
- sprotno izobraževanje
- upoštevanje sociale

SODNIKI:

- poštenost
- strokovnost
- nepristranskost
- izobrazba

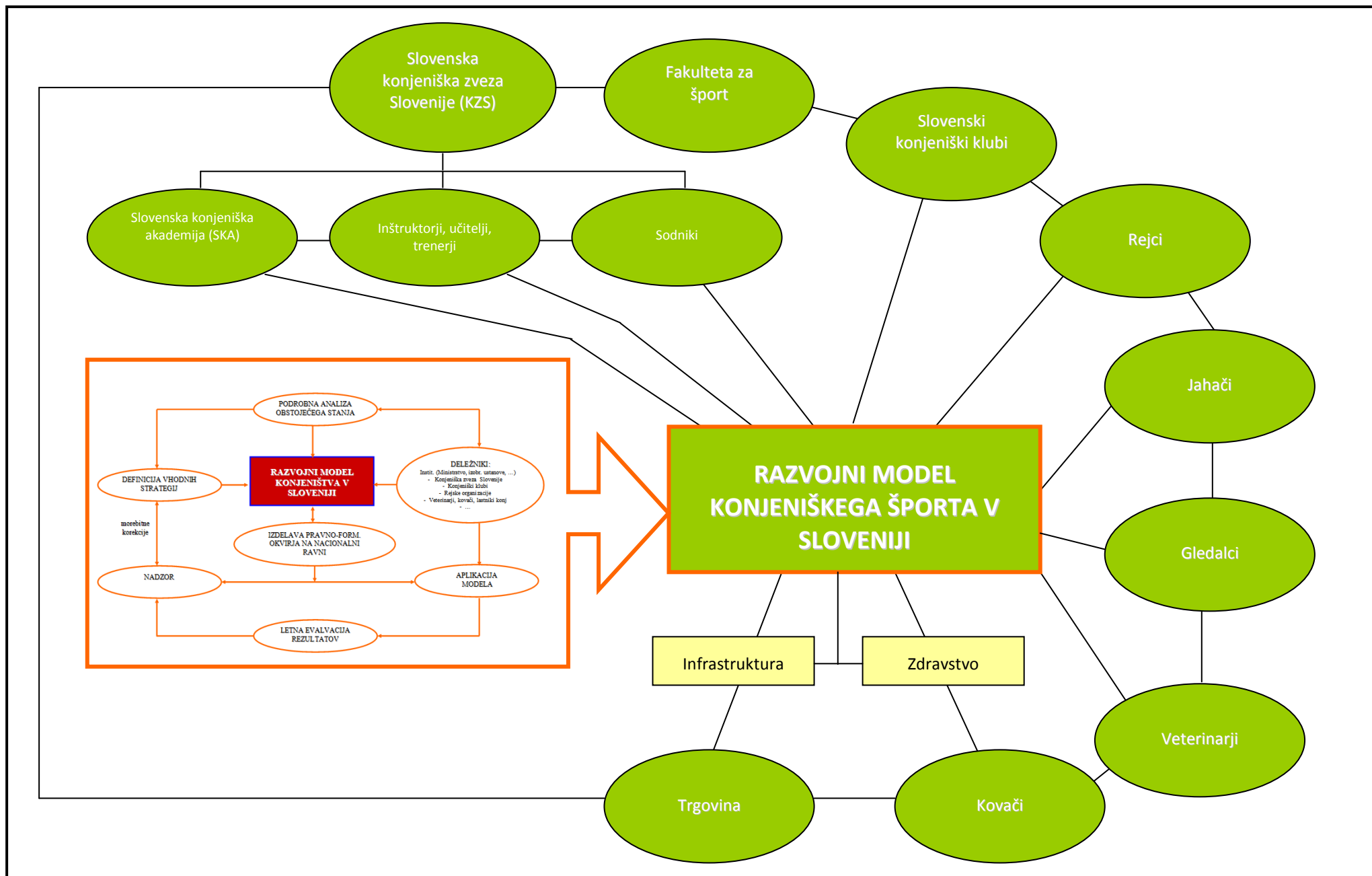
GLEDALCI:

- narediti tekmovanja privlačna za gledalce

INFRASTRUKTURA:

- izdelati čim več peščenih tekmovališč
- v vsaki regiji pokrito tekmovališče
- definirati jahalne površine/poti.

Model (Slika 3) bo povezal konjeniški šport v celoto, kjer bodo uporabniki v celoti definirali svoje želje in potrebe. Na javnih razpravah v zimskem času bomo predstavili tuje strategije in razvojne možnosti ter opredelili dejansko stanje. Na osnovi tega bomo za vsak sklop posebej analizirali stanje, argumentirali trditve in jih ponudili v razmislek snovalcem razvojnega modela konjeništvu v Sloveniji. Nosilec razvojnega modela bi bila v tem primeru Konjeniška zveza Slovenije ali Slovenska konjeniška akademija.

Slika 3: Razvojni model konjeniškega športa v Sloveniji

Model na Sliki 3 predstavlja izhodiščne točke za pripravo strategije za razvoj konjenišva v Sloveniji.

6.5 MOŽNOSTI APLIKACIJE MODELA

Model na Sliki 3 predstavlja izhodiščne točke za pripravo strategije za razvoj konjenišva v Sloveniji. Uporaben je za vse, ki si želijo prispevati k razvoju konjeniškega športa v Sloveniji. Želja je bila, da se modela na Sliki 2 in Sliki 3 predstavita odgovornim državnim inštitucijam, ki bi lahko v njiju našle rešitve za razvoj, povezale vse deležnike skupaj in začele s pripravo prve slovenske strategije za razvoj konjenišva v Sloveniji.

6.6 PREDLOGI ZA NADALJNE RAZISKAVE

Predlagamo:

- še podrobnejšo analizo stanja v slovenskem konjeniškem prostoru in izvajanje le-te vsako leto;
- raziskovanje možnosti aplikacij tujih strategij za razvoj konjenišva v slovensko strategijo za razvoj konjenišva;
- podrobno analizo posameznih sklopov v konjeništvu (problemi, raziskave, rešitve);
- oblikovanje končne strategije za razvoj konjenišva v Sloveniji, aplikacije ter izvedbo nalog in stalen nadzor.

7 SKLEP

Konjeniški šport je v Sloveniji razmeram in materialnim pogojem primerno razvit. Razvoj temelji na pripravljenosti posameznikov, ki vlagajo v lasten razvoj in razvoj konj. Ti se združujejo v športne klube ali pa nastopajo rekreativno. V malo primerih gre za večje ustanove, športne centre ali kmetije, na katerih se konjeništvu razvija kot šport, rekreativna terapijska ali turistična dejavnost.

Drugod po svetu zelo razviti konjeniški narodi, kot so Angleži in Nemci, razmišljajo o pomenu konja v gospodarskem sistemu države. Na vse mogoče načine skušajo konju dati nov pomen v športu, v rekreaciji in turizmu, v socialnem ter terapijskem oz. drugih pogledih druženja s konji. Pomembno vprašanje v svetu je tudi biodiverziteteta, saj konj zaradi neuporabnosti v kmetijstvu lahko popolnoma izgubi svoj pomen. Vse bolj prihaja v ospredje tudi druženje predšolskih in šolskih otrok s konji, saj ima to druženje posebne socialne učinke. V tujini so v ta namen postavili strategije razvoja konjeništvu na državnih, regijskih in lokalnih nivojih. V Angliji in nekaterih drugih državah razvijajo celo konjeniško industrijo.

Razvoj konjeniškega športa je odvisen od mnogih dejavnikov, predvsem pa od posameznikov. V trenutnem modelu išče vsak svojo korist, zato se celotno konjeništvu ne razvija v skupno dobro, ampak zadovoljuje posameznika. Tu nastaja temeljna dilema, ali je to dovolj in ali je model osmišljanja državno organiziranega konjeništvu lahko boljši. Konjeniško bogati narodi iščejo rešitev v konjeniški industriji in zaslužku za vsako ceno. Pri nas v ospredje sili dejstvo, da imamo lipicance, da smo konjeniški narod, vendar je vse delo neorganizirano, prepuščeno stihiji oziroma nenačrtnosti. Sorazmerno veliko število konj ne odraža posledično enako velikega števila športnih dogodkov. Organizirane ostale dejavnosti, kot so kmetijstvo, terapijsko, turistično in rekreativno jahanje, pa so odvisne zgolj od posameznih ljubiteljev, ki poskušajo zaslužiti kakšen evro.

V nalogi je bil cilj prikazati konjeništvu kot široko prepoznavno gospodarsko panogo. V športnem smislu bi moral razvoj konjeniškega športa temeljiti na pravilno zasnovanih korakih k temu cilju. Model bi moral biti poleg športa ciljno usmerjen tudi k boljšemu razvoju socialnega in kulturnega življenja ljudi v povezavi s konjem. Upoštevati bi bilo potrebno, da predvsem kmetijsko in podeželsko okolje konja pozna, vendar mu ne zna dati pravega mesta v gospodarskem smislu, smislu ekonomije, še manj pa v k športu naravnanih ciljih. Velikokrat se zaradi bojazni, da gre v primeru konjeništvu za šport privilegiranih ljudi, ljudje ne odločajo za druženje s konjem. Oblike dela s konjem se zapirajo v lokalna okolja in so cilj posameznikov. Tak način ni prinesel razvoja. Če se država želi ponašati s svojimi lipicanci in postati konjeniško prepoznavna, bi morala v ta razvoj tudi kaj vložiti. Najmanj, kar bi bilo potrebno, je združevanje rejcev in lastnikov konj v razvojno naravnana združenja, kot so: lastniki, kmetije, klubi, športni centri, zveze, turistične organizacije, šole, zdravstvo, trgovina itd. V ta namen bi bilo potrebno postaviti višje standarde konjeniškega razvoja in doseči široko zasnovan sporazum v nacionalnem smislu. Torej, konjeniški šport v razvojnem smislu temelji na vsem predstavljenem.

Kje začeti, je bilo temeljno vprašanje.

Ko smo vprašali rejce, so bili s provizijami reje povsem zadovoljni. Tekmovalci praviloma ne kupujejo domačih konj. Reja ne zasleduje športnih ciljev. Dilema nastaja že, ali sploh reja v tako majhnem rejskem telesu. To je temeljno vprašanje in konflikt. Jahači, ki se ukvarjajo s športom, konje kupujejo na tujih trgih. Pri pripravi modela smo iskali odgovore. Na vprašanja so odgovarjali rejci, tekmovalci, trenerji, organizatorji tekmovanj ... Pripravili smo izhodišča, zdaj pa bi se bilo potrebno lotiti analiz z upoštevanjem vseh, ki sodelujejo v konjeniškem dogajanju.

Konjenišтво je panoga, ki je športno specifična, ker pri tem športu uporabljamo poleg človeka tudi konja. Ugotovili smo, da država zanjo nima urejenega modela obnašanja. Tudi zakonske osnove za druženje s konjem, razen v manjšem delu, niso urejene. Tekmovanja v organizaciji Konjeniške zveze Slovenije so urejena s FEI-pravilniki. Vaška tekmovanja, konjenice in kmečki turizmi delujejo, kot vedo in znajo. So brez predpisov in pravil. Prav zaradi tega bi moral biti interes države, da to stanje uredi, cilj posameznika pa, da je član organizirane družbe sebi enakih, ali pa še več: »V nacionalnem smislu postanimo narod dobro organiziranega konjeništvā. Izdelati bi morali model obnašanja – strategijo razvoja«.

Diplomska naloga zasleduje predvsem športni interes in predvsem razvoj športne konjeniške dejavnosti, zato ne moremo mimo dejstva, da je prav v zgodovinskem smislu konjereja razvijala športno jahanje in ne obratno. Danes je čas, da bi to miselnost spremenili in da bi šport pomagal razvijati konjerejo. Včasih smo konje redili za delovni namen, danes bi morali namen spremeniti. Reja konj bi lahko človeku pomagala športno delovati, se rekreirati ali pa uporabljati konja v terapevtske namene in v turizmu. Današnja vedenja oziroma znanja bi nam to v celoti omogočala. Za te namene bi bilo potrebno vzrediti primerne konja primerne pasme.

Vse udeležence bi želeli zaradi navedenega povezati skupaj za doseg enega samega cilja: konja potrebujemo vsi, prostor v Sloveniji je eden, organizirati se moramo tako, da bomo imeli vsi, ki konja potrebujemo, od tega korist.

Cilji diplomske naloge so bili:

- predstaviti sedanjo organiziranost konjeništvā, reje in posameznikov v konjeniškem športu v Sloveniji in na splošno;
- preveriti zadovoljstvo udeležencev v slovenskem konjeniškem športu;
- pregledati tuje strategije za razvoj konjeništvā in konjeniškega športa;
- pripraviti model za izvedbo temeljnih izhodišč za razvoj konjeniškega športa v Sloveniji.

Za raziskovanje smo uporabili predvsem deskriptivno metodo dela. Pri pisanju smo se opirali na obstoječo strokovno literaturo in internetne vire iz Slovenije in tujine (pregled tujih strategij), na petnajstletne osebne izkušnje, na pogovore s strokovnjaki posameznih vej v konjeništvu in na statistične podatke, ki so bili objavljeni na spletu. Za analizo stanja v slovenskem konjeniškem športu smo izvedli raziskavo o zadovoljstvu vpletenih v slovenskem konjeniškem športu.

V pripravi gradiva za diplomsko nalogo smo našli veliko skupnih točk, ki so bile značilne za vse deležnike v procesu osmišljanja konjeništvata tako v svetu kot v Sloveniji. Ob koncu te trditve predstavljamo, ker je v večkratnih potrditvah in skozi argumentacijo v nalogah nanje potrebno opozoriti. Za izdelavo strategije razvoja konjeništvata v Sloveniji bi morali izdelati analizo, vendar dvomimo, da bi se izsledki bistveno razlikovali od ugotovitev v diplomski nalogi. Trditve so naslednje:

1. Združevanje in povezovanje nepovezanih organizacij in sodelovanje med njimi.
2. Skrb za dobrobit konj.
3. Izobraževanje in osveščanje konjenikov o pravilni oskrbi.
4. Povečanje števila članov.
5. Brez reje ni konj, brez tekmovalcev ni rejcev, brez lastnikov ni veterinarjev.
6. Zvišanje ekonomskih vrednosti konjeniških poslov.
7. Brez dobro izobraženih kadrov, jahačev, uradnih delavcev v konjeništvu, kovačev in veterinarjev ... je razvoj nemogoč.
8. Posebno skrb namenjamo okolju in ohranjanju biotske raznovrstnosti s pomočjo konj.
9. Dvig kvalitete reje.
10. Skrb za razvoj jahačev do vrhunskih športnikov.

Predstavljena modela na Sliki 2 in Sliki 3 vsebujeta izhodiščne točke za pripravo strategije za razvoj konjeništvata v Sloveniji. Uporabna sta za vse, ki želijo prispevati k razvoju konjeniškega športa v Sloveniji. Želja je bila, da se model predstavi odgovornim državnim inštitucijam, ki bi lahko v njem našle rešitve za razvoj, povezale vse deležnike skupaj in začele s pripravo prve slovenske strategije za razvoj konjeništvata v Sloveniji.

V nadaljevanju bi predlagali še podrobnejšo analizo stanja v slovenskem konjeniškem prostoru in izvajanje le-te vsako leto. Dobro bi bilo raziskati možnosti aplikacij tujih strategij za razvoj konjeništvata v slovensko strategijo za razvoj konjeništvata. Potrebna bi bila natančna analiza posameznih sklopov v konjeništvu (problemi, raziskave, rešitve). Ob koncu bi v sodelovanju z državo in deležniki v konjeniškem športu nastali končna strategija za razvoj konjeništvata v Sloveniji, aplikacija, izvedba nalog in stalen nadzor.

8 VIRI:

- Adamič Turk, M. in Japelj A. (2010). *Strokovna razdelitev terapevtskega jahanja*. Konj, s konjem- na konju (str.: 23-32). Ljubljana: CUDV Draga.
- Bergant S. (avgust 2011). Tema meseca- Konjereja v Sloveniji. *Zelena dežela*, 40, 8-9.
- FEIF Conference. (2009). Retrieved January 20, 2013, from <http://www.feifengur.com/documents/FEIF%20presentation%20final%2020090228.pdf>
- Globočnik, B. (september, 2001). Jahanje kot specialno- in socialnopedagoška dejavnost. *Socialna pedagogika*, 5, str. 341-365.
- Hennesy, K. and Quinn, K. (2007). *The Future of the Irish Sport Horse Industry*. Maynooth: Maynooth Business Campus.
- Inštruktor jahanja. (2013). Pridobljeno 20. 4. 2013 iz <http://www.mojaizbira.si/vsebina/poklic.htm?p=469>.
- Jakoš, L. (julij 2012). Turizem smo ljudje (in konji). *Revija o konjih*, 7, 36-37.
- Jurkovič, J. (1983). *Konjereja*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Klubi- člani KZS. (20. 5. 2013). Konjeniška zveza Slovenije. Pridobljeno 20. 5. 2013, iz http://www.konj-zveza.org/?lang=&option=content&podrocje=1&content_id=14
- Konjeniška zveza Slovenije. (2013). Pridobljeno 5. 5. 2013 iz <http://www.konj-zveza.org/?lang=&option=content&podrocje=2>.
- Kurzinformation und ausgewählte Fakten zur Situation der organisierten Pferdesportvereine und -betriebe in Deutschland* (2009). Warendorf/Köln: Institut für Sportökonomie und Sportmanagement
- Lisjak, M. (21. 7. 2012). *Konjenišтво: šport, nad katerim naj bi se navduševala predvsem elita*. RTV SLO, Pridobljeno 20. 11. 2012 iz <http://www.rtv slo.si/sport/oi-2012/konjenistvo/konjenistvo-sport-nad-katerim-naj-bi-se-navdusevala-predvsem-elita/287654>
- Pintar, G. in Keršič, A. in Avguštin, V. in Pollak-Premrov, A., idr. (1999). *50 let Konjeniške zveze Slovenije*. Omejeno dostopno delo.
- Pravilnik o organizaciji Slovenske konjeniške akademije*. (2011). Pridobljeno 24. 1. 2012 iz http://www.konj-zveza.si/dokumenti/Pravilnik_SKA.pdf.
- Priznane rejske organizacije*. (25. 2. 2013). Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Pridobljeno 25. 2. 2013, iz http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/rejne_zivali/kopitariji/priznane_rejske_organizacije/
- Rejne živali*. (25. 2. 2013). Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. Pridobljeno 25. 2. 2013, iz http://www.mko.gov.si/si/delovna_podrocja/rejne_zivali/.
- Rejski program, rejske organizacije*. (5. 12. 2012). Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta. Pridobljeno 5. 12. 2012, iz <http://www.vf.uni-lj.si/vf/index.php/si/rejski-programi-rejske-organizacije>.
- Statut Konjeniške zveze Slovenije*. (2010). Pridobljeno 24. 11. 2012 iz <http://www.konj-zveza.org//assets/statutkzs.pdf>.
- Strategy for the Horse Industry in England and Wales*. (2005). Department for Environment, Food and Rural Affairs. Retrieved September 1, 2012, from <http://www.bhic.co.uk/downloads/full-strategy-report.pdf>
- Trapečar, B. (1999). *Konjenikov priročnik*. Ljubljana: Kmečki glas.

Vejnovič, J. (2008). *Naši konji*. Ljubljana: Kmečki glas.

Zakon o društvih. (2006). Pridobljeno 20. 11. 2012 iz <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200661&stevilka=2567>.

Zakon o gospodarskih družbah. (14. 8. 2009). Uradni list republike Slovenije. Pridobljeno 20. 4. 2013 iz <http://www.uradni-list.si/pdf/2009/Ra/r2009065.pdf#/r2009065-pdf>

Zakon o kmetijstvu, uradni list RS št. 45/08. (24. 4. 2008). Pridobljeno 20. 4. 2013 iz <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200845&stevilka=1978>

Zakon o Kobilarni Lipica, Uradni list RS št. 29796, 79/06,107/06. (17. 10. 2006). Pridobljeno 21. 4. 2013 iz http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r07/predpis_ZAKO4947.html

Zakon o športu, uradni list RS 22/98, 97/01, 15/03. (4. 3. 1998). Pridobljeno 20. 4. 2013 iz <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199822&stevilka=929>

Zakon o zavodih, uradni list RS št. 12/91, 17/91, 55/92, 66/93, 8/96, 36/2000. (30.3.1991). Pridobljeno 21. 4. 2013 iz http://www.orm.sik.si/katalog/zakon_o_zavodih.pdf

9 PRILOGE:

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani!

Sem študentka na Fakulteti za šport.

Za potrebe diplomske naloge z naslovom Model za izvedbo temeljnih izhodišč za razvoj konjeniškega športa v Sloveniji želim z anketo preveriti, kakšno je zadovoljstvo udeležencev v konjeniškem športu v Sloveniji v tem času.

Vesela bom, če si boste vzeli čas in priloženo anketo izpolnili. Prosim, da trditve, ki so predlagane v odgovorih, obkrožite ali podčrtate. Pri vprašanjih, kjer je ponujena ocena od 1 do 5, obkrožite oziroma podčrtate oceno. 5 pomeni odlično, 4 prav dobro, 3 dobro, 2 zadostno in 1 nezadostno. Na vprašanja 22, 23, 24, 25, 26 odgovorite za disciplino, s katero se ukvarjate, oziroma za strokovne svete, katerih delovanje poznate. Na prosta vprašanja odgovorite kratko in jedrnato. Vse dobre predloge bom upoštevala in jih poskusila vpeti v model, ki bo nastal z diplomsko nalogo. Prosim, da izpolnjeno anketo pošljete na moj elektronski naslov: urska.bratkovic@gmail.com ali pa jo izpolnjeno vložite v priloženo kuverto in pošljete na naslov Urška Bratkovič, Dol. Brezovica 3a, 8310 Šentjernej. Anketa je popolnoma anonimna, tako da ste lahko pri odgovorih popolnoma iskreni.

Za sodelovanje se vam najlepše zahvaljujem in vam želim prijeten dan.

Urška Bratkovič

Spol: Ž M

Starost:

1. Ali so vam poznani rejski cilji slovenskega konjenišтва?

Da Ne

2. Ali veste, kje je napisana strategija razvoja slovenskega konjenišтва?

Da Ne

Če ste odgovorili z da, prosim, navedite uradni list ali publikacijo.

3. Katere so vodilne pasme športnih konj pri nas?

4. Koliko članov je v vašem klubu?

Število članov:

5. Ali imate v klubu skupnega trenerja?

Da Ne

6. Ali v klubu organizirate skupne priprave na tekmovanje?

Da Ne

7. Ali imate organizirano tekmovališče in kje?

Da Ne

Peščeno tekmovališče Travnato tekmovališče

8. Kako ocenjujete delo v svojem klubu? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

9. Koliko tekmovanj se letno udeležite?

10. Kdo vam najbolj pomaga pri organizaciji tekmovanj? Prosim, pripišite odstotke:

sami: sponzorji: donatorji:
11. Kdo vam najbolj pomaga pri udeležbi na tekmovanjih? Prosim, pripišite odstotke:

sami: sponzorji: donatorji:

12. Kje kupujete konje?

Slovenija tujina lastna reja

13. Kako prevažate konja/-e na tekmovanja?

14. Kaj odloča o tem, da greste na tekmovanja?

a) finančne zmožnosti

b) pripravljenost na tekmovanje

c) o tem odloča klub

15. Zakaj se udeležujete tekmovanj?

Rad tekmujem Zaradi druženja Zaslužek

16. V katerih disciplinah nastopate?

Dresura Preskakovanje ovir Vožnja vpreg

Eventing Endurance Reining _____

17. Ali imate lastnega ali klubskega konja?

Lastni konj Klubski konj Drugo: _____

18. Ali v klubu sodelujete z okoliškimi osnovnimi šolami in vrtci

Da Ne

19. Kako ocenjujete delo Konjeniške zveze Slovenije? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

20. Kako ocenjujete delo Upravnega odbora Konjeniške zveze Slovenije? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

21. Kako ocenjujete delo Slovenske konjeniške akademije? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

22. Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za preskakovanje ovir? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

23. Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za dresuro? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

24. Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za vožnjo? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

25. Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za endurance? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

26. Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za reining? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

27. Kako ocenjujete delo Zbora sodnikov? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

28. Kako ocenjujete delo Veterinarske komisije? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

29. Kako poznate izobraževanje za jahače, inštruktorje, učitelje in trenerje v Sloveniji?

a) ga ne poznam

b) delno

c) dobro

30. Ali je izobraževanje za te namene dobro organizirano?

Da Ne

31. Ali je znanje slovenskih inštruktorjev zadovoljivo?

Da Ne

32. Kako ocenjujete izobraževanje za potrebe jahača 1 in jahača 2? Ocena od 1 do 5.

1 2 3 4 5

33. Ali za to obstaja predpisana literatura?

Da Ne

34. Kako bi bilo potrebno organizirati konjenišтво in konjerejo na področju države? Lahko podate več odgovorov.

S predpisi V okviru klubov V okviru rejskih združenj

V okviru konjeniške zveze Pri posameznikih Drugo: _____

35. Ali je sedanja organiziranost konjenišťva v Sloveniji zadovoljiva?

Da Ne

Če ste odgovorili z NE, prosim, naštejte največje pomanjkljivosti.

36. Ali ste zadovoljni z veterinarskimi storitvami v Sloveniji?

Da Ne

Če ste odgovorili z NE, prosim, naštejte največje pomanjkljivosti.

37. Kako bi zasnovali slovenska tekmovanja?

Na nivoju: države regij po posameznih klubih

38. Kateri so največji problemi na slovenskih tekmovanjih? Lahko obkrožite več odgovorov.

a) denarni

b) odnos do konja

c) organizacija

d) majhno število tekmovalcev

e) nivo znanja

f) drugo: _____

Vprašanja inštruktorji, učitelji in trenerji:

39. Po kateri literaturi izobražujete jahače, če ste inštruktor, učitelj ali trener?

40. Na kakšen način poiščete učence?

41. Kako organizirate treninge?

42. Kdo pripelje učence na trening?

43. Ali poučujete na lastnem jahališču?

Da Ne

45. S čigavimi konji poučujete jahanje?

46. Ali ste v svoji stroki aktivni? Aktivno poučujete?

Da Ne

47. Ali imate urejen status?

Da Ne

48. Ali veste, kaj pomeni kratica PRO?

49. Ali veste, kdo je izvajalec oziroma nosilec rejskih programov za posamezno pasmo?

50. Ali vidite na slovenskih tekmovanjih lipicanca?

a) da

b) ne

c) malo

51. V katerih disciplinah največkrat vidite lipicanca?

Dresura Preskakovanje ovir Vožnja vpreg

Eventing Reining Drugo: _____

52. Ali bi na tekmovanja pripeljali tudi ostale pasme (posavec, haflinger) v zanje posebej organiziranih tekmovanjih?

Da Ne

PRILOGA 2: KVANTITATIVNI DEL RAZISKA VE

Preveritev izjemno nizkega zadovoljstva na področju konjeništv a v Sloveniji smo izvedli s pomočjo enostavnega t-testa. Enostavni t-test je statistična metoda, ki nam poda statistično pomembnost izračunane aritmetične sredine posamezne spremenljivke, ki meri posamezno zadovoljstvo.

Tabela 2

Opisna statistika

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Kako ocenjujete delo v svojem klubu? Ocena od 1 do 5	3,82	39	1,048	,168
Kako ocenjujete delo Upravnega odbora Konjeniške zveze Slovenije?	2,18	39	,970	,155
Kako ocenjujete delo Konjeniške zveze Slovenije?	2,49	43	1,032	,157
Kako ocenjujete delo Slovenske konjeniške akademije?	2,14	36	,990	,165
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za preskakovanje ovir?	2,62	26	,898	,176
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za dresuro?	2,85	27	1,027	,198
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za endurance?	2,55	11	,934	,282
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za reining?	2,45	11	,934	,282
Kako ocenjujete delo Zbora sodnikov?	2,79	34	,978	,168
Kako ocenjujete delo Veterinarske komisije?	3,00	35	1,306	,221
Kako ocenjujete izobraževanje za potrebe jahača 1 in jahača 2?	3,00	43	1,091	,166
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za vožnjo?	2,93	15	1,163	,300

Tabela 2 podaja izračunane aritmetične sredine izraženega zadovoljstva anketirancev na petstopenjski merilni lestvici, števila veljavnih odgovorov, standardni odklon in standardno napako aritmetične sredine.

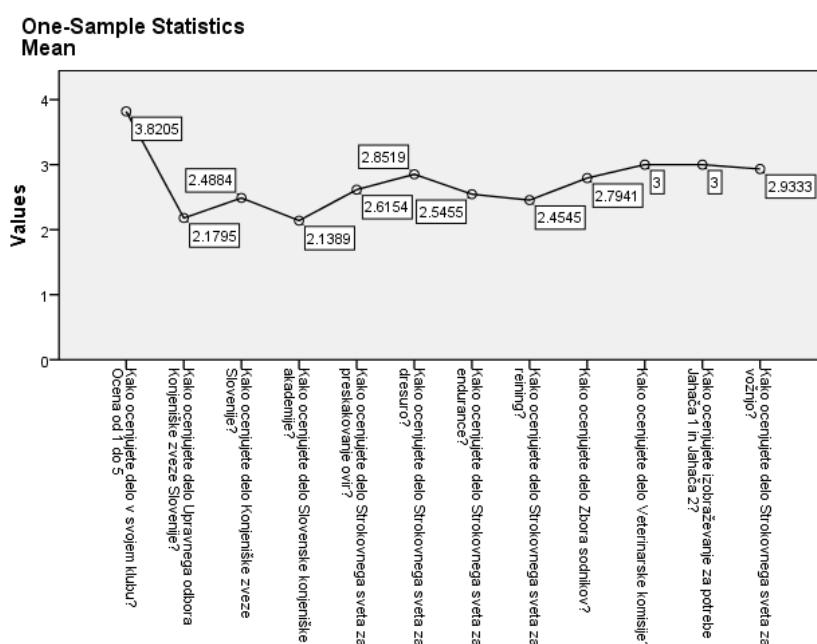
Tabela 3

*Enostavni t-test***One-Sample Test**

	Test Value = 0					
	T	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Kako ocenjujete delo v svojem klubu? Ocena od 1 do 5	22,764	38	,000	3,821	3,48	4,16
Kako ocenjujete delo Upravnega odbora Konjeniške zveze Slovenije?	14,034	38	,000	2,179	1,87	2,49
Kako ocenjujete delo Konjeniške zveze Slovenije?	15,809	42	,000	2,488	2,17	2,81

Kako ocenjujete delo Slovenske konjeniške akademije?	12,963	35 ,000	2,139	1,80	2,47
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za preskakovanje ovir?	14,853	25 ,000	2,615	2,25	2,98
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za dresuro?	14,433	26 ,000	2,852	2,45	3,26
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za vožnjo?	9,769	14 ,000	2,933	2,29	3,58
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za endurance?	9,037	10 ,000	2,545	1,92	3,17
Kako ocenjujete delo Strokovnega sveta za reining?	8,714	10 ,000	2,455	1,83	3,08
Kako ocenjujete delo Zbora sodnikov?	16,660	33 ,000	2,794	2,45	3,14
Kako ocenjujete delo Veterinarske komisije?	13,589	34 ,000	3,000	2,55	3,45
Kako ocenjujete izobraževanje za potrebe jahača 1 in jahača 2?	18,030	42 ,000	3,000	2,66	3,34

Na podlagi enostavnega t-testa v Tabeli 3 vidimo, da je signifikantnost vseh izračunanih vrednosti manjša od 0,05 ($p=0,000$), iz česar lahko sklepamo, da so aritmetične sredine izražene zadovoljstva na petstopenjski lestvici pravilne in jih lahko na podlagi statistične značilnosti posplošimo in prenesemo na celotno populacijo.

Slika 1. Srednje vrednosti zadovoljstva

Glede na rezultat enostavnega t-testa in zgoraj prikazanih izračunanih aritmetičnih sredin na Sliki 1 ugotavljamo, da slovenski pripadniki konjenišva relativno visoko ocenjujejo zadovoljstvo z delom v svojih matičnih konjeniških klubih. Pri vseh ostalih trditvah, ki so merile zadovoljstvo na področju konjenišva, se je izkazalo, da so Slovenci, ki se ukvarjajo s konjeništvom, nezadovoljni.

Iz Slike 1 je razvidno, da so najbolj nezadovoljni so delom Slovenske konjeniške akademije, nekoliko manj nezadovoljni so z upravnim odborom Konjeniške zveze Slovenije, nekoliko manj nezadovoljni so še s samo Konjeniško zvezo Slovenije, strokovnim svetom za reining, endurance in preskakovanje ovir. Najmanj nezadovoljni pa so Slovenci in Slovenke, ki se ukvarjajo s konjeništvom z izobraževanjem za jahača 1 in 2, delom veterinarske komisije, strokovnim svetom za vožnjo in dresuro ter delom zbora sodnikov.

Na podlagi celotne analize in empirične raziskave ugotavljamo in celo trdimo, da so Slovenci in Slovenke, ki se ukvarjajo s konjeništvom, s stanjem na tem področju pri nas nezadovoljni.

PRILOGA 3: KVALITATIVNI DEL RAZISKA VE

Na anketo je odgovorilo 45 anketirancev, in sicer 29 žensk in 16 moških.

3. Za vodilne pasme športnih konj v Sloveniji so anketiranci označili slovensko toplokrvno pasmo (22), nizozemsko toplokrvno pasmo (22), pasmo hanoveranec (20) in holštajнец (21). 7 anketirancev je napisalo nemško toplokrvno pasmo, 6 pasmo lipicanec, 5 kasač, 4 madžarsko toplokrvno pasmo, 3 oldenburg, 2 westfalsko pasmo, omenjeni pa so bili še wurtemberg, češka toplokrvna pasma, angleški polnokrvni konj, arabska pasma, budjoni in ostali.

4. Večina anketirancev je včlanjenih v klube, ki imajo cca 20–60 članov, 2 kluba imata 100 in 150 članov, nekaj je bilo klubov, ki imajo manj kot 20 članov. 15 anketirancev ni vedelo za število članov v svojem klubu ali pa v klub niso včlanjeni.

9. 13 anketirancev se tekmovanj ne udeležuje, 19 je tistih, ki se udeležuje manj kot 10 tekmovanj na leto, in 13 tistih, ki se jih udeleži več kot 10.

12. 26 anketirancev kupuje konje v Sloveniji, 20 v tujini, 11 si konje vzredijo sami, 2 na vprašanje nista odgovorila.

13. Prevažanje konj na tekmovanja: 33 s prikolico, 4 s kamionom, ostali odgovori: 4 lastni prevoz, 2 najem prevoznika, 4 niso odgovorili.

14. Na vprašanje, kaj odloča o tem, ali anketiranci gredo na tekmovanje, so lahko anketiranci obkrožili več odgovorov. 32: pripravljenost na tekmovanje, 28: finančne zmožnosti, 1: o tem odloča klub, 7 jih ni odgovorilo.

15. Na vprašanje, zakaj se udeležujejo tekmovanj, so odgovorili: 29: rad tekmujem, 16: zaradi druženja, 2: zaslužek, 9 jih ni odgovorilo.

16. Discipline, v katerih anketiranci tekmujejo: dresura: 21, preskakovanje ovir: 18, vprege: 3, endurance: 2, eventing: 1, reining: 0, drugo: spretnostno jahanje: 1, nič: 9.

17. Na vprašanje, ali jahajo lastnega ali klubska konja, so anketiranci odgovorili: 33: lastni konj, 7: klubski konj, 6: drugo, 2 nista odgovorila.

29. 23 anketirancev dobro pozna izobraževanje za jahače, inštruktorje, učitelje in trenerje v Sloveniji, 20 delno, 1 ga ne pozna, 1 ni odgovoril.

34. Na vprašanje, kako bi bilo potrebno organizirati konjenišтво in konjerejo v Sloveniji, so lahko anketiranci obkrožili več odgovorov. Rezultat je bil naslednji: 31: v okviru konjeniške zveze, 29: s predpisi, 17: v okviru rejskih združenj, 15: v okviru klubov, 8: pri posameznikih, 2 nista odgovorila.

Pod drugo so napisali:

Predvsem okvire – pogoje za klube, jahalne šole, tekmovanja in kontrole jahalnih šol, ker je vse skupaj ravno zaradi tega, ker je že vsak kos zemlje kar »maneža«, pa tudi, če je to kos njive, in ker vsak, ki ima 5 min časa, uči jahanje ... Glede tekem, da bi morale tudi manjše, enodnevne tekme dobiti neko finančno spodbudo iz Zveze ali države ... ali pa mogoče le številčno udeležbo, saj so vse manjše tekme propadle, ker vsi obiskujejo tekme v Avstriji, velike turnirje v Celju, Lipici ... Tako ravno tisti, ki bi si lahko privoščili manjše tekme, izpadejo in konjeniški šport, vsaj v preskakovanju ovir, nima perspektive. Vse manj je mladih, novih jahačev. Skozi vse leto so na tekmah predvsem eni in isti, ostali pa tukaj ne morejo zraven.

S predpisi, ki bi se upoštevali, ne pa, da je povsod gonilo denar.

Najprej bi bilo potrebno konjerejo priznati kot kmetijsko dejavnost na nivoju države. Pripraviti bi bilo potrebno strategijo konjereje in konjenišťva na področju države. Za napredek bi bilo potrebno vključiti vse zgoraj naštetu.

35. Tisti, ki niso zadovoljni s sedanjo organiziranostjo konjenišťva, so zapisali:

neorganiziranost, tekmovanja na nizkih ravneh, otroke se ne spodbuja k uspehu, ni možnosti za napredovanje, neenako obravnavanje jahačev ...

Nepovezanost.

Neorganizirano, preveč lastnih interesov.

Dvojna merila, centralizacija.

Odsotnost strateških ciljev ter strategije konjenišťva na nacionalni ravni in posledično nepovezanost vseh subjektov (zveza, klubi ...). In manjka poudarek na izobraževanju.

Korupcija, neorganiziranost, neprofesionalnost.

Premalo tekmovanj dosegljivih vsem, enodnevne tekme, pomanjkljivo izobraževanje strokovnih kadrov in možnost udeleževanja jahačev, lastnikov konj na posameznih predavanjih, premajhna kontrola nad izvajanjem dela strokovnih kadrov ...

Razdrobljenost, sprtost, neenoten nivo.

Če pogledamo, koliko predstavitev konj, mladih konj naredijo in s kako neresnostjo, potem se vprašaš, kako imajo v Avstriji in Nemčiji to lepo organizirano. Pri nas se bo potrebno spustiti na nek nivo, ko ljudje ne bodo odločali, ampak kot društvo in organizacija. Preveč je posameznikov, ki delajo za svoje ime, čeprav se na tekmovanjih pokažejo kot okrutni ljudje do konjev in hočejo iz njih iztisniti maksimum, čeprav konj na to sploh ni pripravljen.

Lobiranje in korupcija! Prestopniki niso nikoli dovolj kaznovani za svoja dejanja, zato kazni izgubljajo svoj pomen.

Nezainteresiranost, slabo znanje nasploh, podkupovanje (vsem gre za denar), nesodelovanje z drugimi organizacijami iz tujine, ne sprejemanje novosti, nobenega priliva novih ljudi, tisti, ki so bili vodilni pred x leti, so tam še vedno, mladim se ne da priložnosti.

Slabo izobraževanje, posledično nizka raven kvalitete dela in zavesti, preveč klientelizma in izobčenje vseh alternativ, ki se v konjeništvu pojavljajo. Ni strategije na področju rekreacije in tudi športa.

Preveč lastnih interesov.

Premalo je povezave na relaciji KZS in klubi in posamezniki.

Slaba povezava med klubi, ni nobene strategije izobraževanja na nivoju KZS. Vsak tekmovalec je prepuščen sam sebi.

Pomanjkanje organiziranih treningov, seminarjev tujih strokovnjakov, izboljšave v tekmovalnem sistemu – delo na osnovah.

Organizacija ni na nivoju.

Prevelika razcepljenost po panogah in regijah, nizek nivo znanja.

Slab strokovni kader na vseh področjih (trenerji, veterinarji, kovači ...).

Nedelovanje KZS in Akademije in slabo znanje strokovnih kadrov.

Ne upošteva se predpisov.

Odgovorni za razvoj konjeništvu ne delajo v dobro vseh, v dobro mladih, ampak so sami sebi namen. Egoizem je največja težava.

Konjenišтво je organizirano predvsem za področje športa in neenakovredno glede na različne discipline. Izredno izpostavljeno je področje rekreativnega jahanja in področje TPK.

Brez vizije, ne koristi uporabnikom.

Premalo novosti, premalo fleksibilnosti in odprtosti za nove stvari, premalo izobraževanj.

Vpleteni nezadovoljni, ni napredka, ni razvoja, ni primernih strokovnih kadrov, veliko nezaupanje do Zveze.

36. Tisti, ki niso zadovoljni z veterinarskimi storitvami v Sloveniji, so zapisali:

Veterinarji se posvečajo predvsem kravam in drugim živalim, o konjih ne vedo veliko, princip zdravljenja enačijo z drugimi vrstami živali.

Premalo specializiranih kadrov, predvsem na lokalnih nivojih.

Premalo specializiranih veterinarjev za konje.

Večina jih ima premalo znanja in so prezasedeni, prav tako jim ni bilo omogočeno dovolj izobraževanja. Opaža se tudi, da se ob vikendih in praznikih ter izven delovnega časa na telefon ne dobi skoraj nobenega veterinarja, kar je velik problem v primeru kolike.

Premalo pravilno usposobljenih veterinarjev in prezasedenost le-teh, slaba oprema klinike.

Pomanjkanje dobrih veterinarjev in pomanjkanje izkušenj, saj imamo malo konj.

Slaba izobraženost, neizkušenost, slaba in zastarela oprema.

Pomanjkanje strokovnega znanja.

Nedosegljivost veterinarjev, neznanje.

Premalo strokovno usposobljenega kadra.

Težko je najti veterinarja, ki se mu zaupa, veliko jih samo »na polno nabaše« konja z injekcijami in antibiotiki in napiše ogromen račun, nihče ne gleda ozadja, zakaj se je kaj zgodilo, ni nobene preventive, samo agresivna kurativa. Velikokrat se sploh ne poglobijo in malo je veterinarjev, ki bi bili specializirani na konjeniškem področju do te mere, da bi jim lahko človek popolnoma zaupal.

Slaba opremljenost klinike in posledično nezmožnost sicer dobrih veterinarjev za dobro strokovno delo.

Veterinarske storitve v Sloveniji so precej drage. Premalo je strokovnjakov na področju veterinarske medicine konj in konjenišva.

Premalo dobrih in natančnih veterinarjev, ki so predragi za znanje, kot ga imajo.

Premalo veterinarjev, ki bi se resnično spoznali na konje.

Nezadovoljivo stanje.

Premalo znanja na področju poškodb nog.

Menim, da ni dovolj veterinarjev, ki se dejansko spoznajo na konje, poleg tega so storitve drage.

Pomanjkanje strokovnega znanja in pomanjkanje specializacije za določene veje veterine.

Premalo znanja na enem mestu.

Skoraj ni ponudbe, premalo usposobljenih veterinarjev za zdravljenje konj, zdravljenje je nesramno drago ...

37. Na vprašanje, kako bi zasnovali slovenska tekmovanja, so lahko anketiranci obkrožili več odgovorov. Za organizacijo na nivoju države se je odločilo 29 anketirancev, na nivoju regij 11, po posameznih klubih 14, 1 ni odgovoril.

38. Kot največji problem na slovenskih tekmovanjih je 38 anketirancev izbralo odnos do konja, 32 denarni, 31 majhno število tekmovalcev, 29 nivo znanja, 14 organizacija in 1je pod drugo dodal slabo postavitvev parkurjev.

VPRAŠANJA ZA INŠTRUKTORJE, UČITELJE IN TRENERJE

39. Po kateri literaturi izobražujete jahače?

Jahač 1 in Jahač 2 ter osnovno šolanje jahača in konja. Za dresuro zelo primerna knjiga od Isabel Werth, ki ima super slike elementov in pa Down to earth dressage od Carla Hesterja, prav tako priporočam dvd od g. Higgins biomehanika konja.

Literatura za jahač 1 in jahač 2, Konjenikov priročnik, razne internetne strani.

Nemški, angleški, slovenski jahač 1,2, Osnove poučevanja (KZS), Nadaljevalna šola jahanja (KZS).

Po predpisani za določene izpite, dodatno nemška literatura.

Tuji.

Izpite jahač 1,2, po pripravljeni literaturi, drugače pa predvsem z uporabo dvd FN Verlag, priprava na licenco lasten pps.

Gradivo SKA: Jahač 1, Jahač 2.

Jahač 1 in Jahač 2 in tuja literatura.

Delam po knjižicah Jahač 1 in Jahač 2, potem pa Osnovno šolanje jahača in konja, Napredno šolanje jahača in konja, FEI-pravilniki za preskakovanje in dresuro, uporabljam pa veliko iz tujih, predvsem nemških knjig (vaje, ki jih prilagodim glede na znanje mojih jahačev).

Kot inštruktor se opiram na visoko kakovostno literaturo klasičnega jahanja. Tako posegam po delih klasičnih mojstrov (Seuing, Podhajski, von Neindorff, Steinbrecht idr.) ter drugih strokovnjakov konjeniško povezanih področij (Heuschmann, Schleese, Rödder idr.) in na izobraževalni sistem nemške konjenice (H.dV12) ter literaturo oz. izobraževalni sistem nemške FN ter za vzor vedno jemljem delo v Španski jahalni šoli na Dunaju.

Uradne literature KZS se poslužujem le, kolikor je to potrebno zaradi jezika in sistema organiziranosti konjeništvu pri nas (programi J1 in J2 ter pridobivanje licenc po teh programih). Ta je pravzaprav prevedena nemška literatura – zaradi izgube v prevodih imam raje originalne vire.

Po izdanih materialih in knjigah KZS.

Po nobeni.

Delno literatura Jahač 1 in Jahač 2, delno tuja literatura.

Po literaturi, ki je na voljo.

Tega je ogromno in vse v tujih jezikih.

Lastne izkušnje, izkušnje pridobljene s pomočjo znanja svojega trenerja, knjige in priročniki. Po predpisani literaturi in literaturi, ki jo sama najprej preučim.

Pripravljam predavanja po programih Jahač 1 in Jahač 2 v kombinaciji z dodatno literaturo iz drugih virov.

Literatura iz tujine.

Osnovno šolanje jahača in konja, Jahač 1 in 2.

Osnovno šolanje jahača in konja, Nadaljevalna šola jahanja, Jahač 1 in 2. Večino vsebine črпам iz raznoraznih angleških, irskih in nemških knjig.

40. Na kakšen način poiščejo učence, so anketiranci odgovarjali na različne načine:

Kar 7 odgovorov se je glasilo: Oni poiščejo mene.

Preko spleta.

Učenci povprašujejo po možnosti vključitve v šolo jahanja.

Dober glas seže v deveto vas, preko spletne strani, osebnih poznanstev.

Pridejo sami, so zapisali trije anketiranci.

Jih ne iščem.

Letaki po šolah, spletna stran.

Našo jahalno šolo najdejo sami.

Oglaševanje na fb, letaki, naravoslovni in športni dnevi za osnovne šole.

Preko znancev in prijateljev.

Profil jahalne šole na fb, spletna stran, objave na konji.info...

Reklama od ust do ust, občasno prirejamo predstavitev delovanja šole jahanja.

Z dobro ustno reklamo.

41. Na vprašanje, kako organizirajo treninge, je odgovorilo malo anketirancev in zelo različno:

5-krat tedensko.

Individualno.

Prilagodljiv urnik, skupinske ali individualne ure.

Individualno, glede na predznanje in želje jahača.

Primerno določenemu paru jahač/konj.

Po občutku glede na jahačevo znanje in njegovo voljo oz. zagnanost.

Po potrebi.

Začetne in nadaljevalne tečaje v skupinah do 4, skakalni in dresurni treningi večinoma individualno oz. max. 2 v skupini.

Glede na razpoložljiv čas. Po navadi po dogovoru oz. individualno.

Vsak tečajnik ima svoj tedenski fiksni termin treninga.

Imamo ustaljen urnik, po katerem delamo vsi člani našega kluba.

Treningi potekajo individualno in so prilagojeni (pred)znanju konja in jahača.

Prilagajam se željam učencev.

Po lastni presoji.

Po dogovoru z jahači.

Na podlagi znanja učenca, znanja konja in njunega odnosa in seveda, kaj bi rada dosegla.

Spoznavanje stika s konjem in rokovanje z njim, spoznavanje opreme in njenega namena na konju, jahanje na lonži, prosto jahanje.

Dnevno, termini vezani na čas strank in inštruktorjev.

Individualno po dogovoru.

Individualno glede na starost.

Odvisno glede na starost, stopnjo znanja, pripravljenost konja ali jahača ...

42. Kdo pripelje učence na trening?

Kar 19 anketirancev je odgovorilo, da učence na trening pripeljejo starši, 12, da učenci pridejo sami, po dva anketiranca sta pripisala še stare starše in javni prevoz, po eden prijatelji in sorodniki. Eden hodi po učence celo sam.

Dva sta zapisala:

Odvisno od starosti, večinoma člani družine.

Jaz grem k njim.

43. 12 anketirancev poučuje na lastnem jahališču, 12 ne poučuje na lastnem jahališču. Ostali niso odgovorili.

45. 10 anketirancev poučuje na lastnih konjih in prav tako 10 na lastniških konjih. 4 učijo na klubskih konjih, 3 na šolskih, 2 na konjih v lasti zavoda in 1 na konjih v lasti države. 22 jih na vprašanje ni odgovorilo.

46. Na vprašanje, ali so v stroki aktivni in ali aktivno poučujejo, je 22 anketirancev odgovorilo z da in 3 z ne. 21 jih na vprašanje ni odgovorilo.

47. Na vprašanje, ali imajo urejen status, je 21 anketirancev odgovorilo z da in 3 z ne. 21 jih ni odgovorilo.

48. Na vprašanje, kaj pomeni kratica PRO, je pravilno odgovorilo le 8 anketirancev, 16 kratice ne pozna in 21 jih ni odgovorilo.

49. Odgovor na kdo je izvajalec oziroma nosilec rejskih programov za posamezno pasmo, pozna le 7 anketirancev, 15 ni vedelo odgovora, 23 jih na vprašanje ni odgovorilo.

50. Na slovenskih tekmovanjih vidi lipicanca 12 anketirancev, 2 jih ne vidita, 23 jih je odgovorilo, da malo. 8 anketirancev na vprašanje ni odgovorilo.

51. Na vprašanje, v katerih disciplinah največkrat vidijo lipicanca, so anketiranci odgovorili: dresura:26, vožnja vpreg: 21, eventing:1, preskakovanje in reining: 0. 13 anketirancev na vprašanje ni odgovorilo.

52. Na vprašanje, ali bi na tekmovanja pripeljali tudi ostale pasme (posavec, haflinger) na zanje posebej organiziranih tekmovanjih, je 28 anketirancev odgovorilo pritrdilno, 8 jih ne bi pripeljalo ostale pasme, 9 jih na vprašanje ni odgovorilo.